

Дневникъ

(стенографически)

на

X^{то} Обикновено Народно Събрание

(втора редовна сесия).

XIV заседание, четвъртъкъ, 9 ноемврий 1900 г.

(Отворено въ 3 часътъ послѣ пладнѣ, подъ прѣдсѣдателството на подпрѣдсѣдателя Д-ръ Сава Иванчовъ.)

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: (Звъни.)
Засѣданието се открива.

Моля г. секретаря Д-ръ Фоти Симеоновъ да прочете списъка на г. г. народнитѣ прѣдставители.

Секретарь Д-ръ Фоти Симеоновъ: (Прочита списъка.)
Отсутствуватъ г. г. прѣдставителитѣ: Атанасъ А. Буровъ, Александъръ Арсениевъ, Бончо Радановъ, Владимиръ Недѣлевъ, Ганю Чолаковъ, Гавриилъ Константиновъ, Д-ръ Константинъ Стоиловъ, Димитъръ В. Мантовъ, Дянко Ив. Коджабашовъ, Иванъ Мандиковъ, Илия Стоковъ, Йовчо Теневъ, Исмаилъ-Чаушъ Алиевъ, Д-ръ Йорданъ Ц. Нейовъ, Коста Ранковъ, Константинъ Апостоловъ, Константинъ х. Калчовъ, Константинъ Липовански, Лало Дичевъ, Младенъ Ивановъ, Михаилъ Давидовъ, Никифоръ Влаевъ, Никола Йонковъ-Влашкинъ, Никола Ю. Бакаловъ, Нено К. Ковачевъ, Османъ-Бей Сали-Бѣевъ, Панайотъ Г. Чорбаджиевъ, Д-ръ Паскалъ Табурновъ, Страти Димитровъ, Стефанъ Касабовъ, Стою Ранделовъ, Стефанъ Поповъ, Спасъ Ивановъ, Стоянъ Чешмеджиевъ, Тодоръ Табаковъ, Тодоръ К. Шипковъ, Тодоръ Михайловъ, Тодоръ Атанасовъ, Христо Г. Запковъ, Христо Г. Хаджиевъ и Цвѣтанъ Кара-Ивановъ.

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Отъ 166 души народни прѣдставители отсутствуватъ 41, а присѣдствуватъ 125. Има законното число народни прѣдставители, за да може Събранието да засѣдава.

Прѣди да пристѣпимъ къмъ дневния редъ, моля секретаря г. Д-ръ Провадалиева да прочете съкращения протоколъ отъ IX-то засѣдание.

Секретарь Д-ръ Кирикъ Н. Провадалиевъ: (Прочита съкращения протоколъ отъ IX-то засѣдание.)

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Има ли нѣкои отъ г. г. прѣдставителитѣ да направятъ бѣлѣжка върху прочетения съкратенъ протоколъ? (Никой не иска думата.) Който приема съкращения протоколъ тѣй, както се прочете, да си вдигне ржката. (Болшинство.) Приема се.

Моля г. секретаря Д-ръ Йорданова да прочете съкращения протоколъ отъ миналото засѣдание.

Секретарь Д-ръ Христо Йордановъ: (Прочита съкращения протоколъ отъ XIII-то засѣдание.)

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Има ли нѣкои отъ г. г. прѣдставителитѣ да направи бѣлѣжка върху прочетения съкратенъ протоколъ? (Никой не се обажда.) Който приема съкращения протоколъ тѣй, както се прочете отъ г. секретаря, да си вдигне ржката. (Болшинство.) Приема се.

Имамъ да съобща, че сж постѣпили въ Бюрото на Народното Събрание слѣдующитѣ законопроекти: отъ Министерството на Народното Просвѣщение, законопроектъ за училищата; отъ Министерството на Търговията и Земледѣлието сж постѣпили законопроектитѣ: а) за допълнение закона за повдигане овощарството; б) за допълнение закона за мѣрkitѣ противъ филоксерата отъ 1895 г.; в) законопроектъ за допълнение закона за повдигане копринената индустрия въ Княжеството; отъ Министерството на Правосѣдието — врѣмenni наредби за прѣстѣпленията по печата; (Дѣвицата: Браво!) отъ Министерството на Финанситѣ — три вѣдомости

за разрѣшенитѣ на разнитѣ министерства заедно съ експлоатацията на Държавнитѣ желѣзници, Държавната печатница и Държавната мина „Перникъ“ отъ 1 януарий до 15 октомврий 1900 г. свърхсметни кредити отъ прѣдвидената по чл. 126 отъ конституцията сума.

Иванъ Вѣлиновъ: Не сж раздадени.

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Направено е разпореждане да бждатъ раздадени още въ днешното засѣдание и ще бждатъ поставени на дневенъ редъ за идущето засѣдание. На дневенъ редъ имаме:

- 1) докладъ на комисията за отговоръ на тронното слово;
- 2) второ четене на законопроекта за измѣнѣние закона за полицията;
- 3) първо четене на законопроекта за сждебнитѣ пристави;
- 4) докладъ на анкетнитѣ комисии по изборитѣ станали въ околитѣ: Видинска, Ломска и Ново-Загорска, и
- 5) докладъ на прошетарната комисия по разни прошения.

Пристѣпяме къмъ дневния редъ. На първо мѣсто, както ви съобщихъ, имаме докладъ на комисията по изработване проекта за отговора на тронното слово; но по-неже г. Министъръ-Прѣдсѣдателтъ отсъствува отъ София, то ще пристѣпимъ къмъ втория пунктъ отъ дневния редъ.

Моля докладчика на комисията по Министерството на Вжтрѣшнитѣ Дѣла, г. Досевъ, да докладва законопроекта за измѣнение закона за полицията.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: (Чете.)

„Комисията по Министерството на Вжтрѣшнитѣ Работи, като разгледа внесения отъ г. Министра на Вжтрѣшнитѣ Работи законопроектъ за измѣнение закона за полицията, прие го съ слѣдующитѣ измѣнения и поправки и моли Народното Събрание да ги приеме:

§ 3. По проекта подиръ думитѣ: петокласно образование, се прибавя думата: „или“, а думитѣ „или най-малко унтеръ-офицерско звание“, се зачеркватъ.

§ 16. По проекта думитѣ: „Такъвъ стражаръ, прѣзъ работнитѣ часове, стои въ кжщата на управителя или началника, а прѣзъ неработнитѣ — въ канцеларията му“, се зачеркватъ.

§ 18. По проекта прибавятъ се думитѣ: „изключение се допуска само за министритѣ“.

§ 19. Думитѣ: „Съ каквато цѣль и да става, строго се забранява“, се замѣняватъ съ думитѣ: „не се допуска, освѣнъ когато се намѣрва въ отпускъ“.

Заглавието на закона е: (Чете.)

„Законъ

за измѣнение закона за полицията.“

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Тия отъ г. г. прѣдставителитѣ, които приематъ заглавието тѣй, както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: (Чете.)

„§ 1. Къмъ чл. 27 се прибавя слѣдующата забѣлжка: подъ думата „бездѣлникъ“ се разбира она, който не е членъ на общината, дѣто живѣе, нѣма никакво занятие и не може да докаже съ какви срдства живѣе.“

Боню Лунговъ: Г-да прѣдставители! Съ измѣнението на чл. 27 — новата му редакция — се иска да се добие само едно нѣщо, именно да се обясни думата „бездѣлникъ“, като въ мотивитѣ се казва, че по-рано се е злоупотрѣблявало съ този членъ и заради това за въ бждще, ако искаме да не става това злоупотрѣбление, да се даде едно опрѣдѣление на думата „бездѣлникъ“, за да не могатъ тия, които прилагатъ тоя законъ, да злоупотрѣбляватъ. Споредъ мене, обаче, това и за въ бждще нѣма да се достигне, защото на всички ни е извѣстно, че когато се е прилагалъ този законъ, министъртъ винаги е знаелъ, че тоя членъ трѣбва да го прилага къмъ хора бездѣлници, къмъ хора, които нѣматъ установено мѣстожителство, които нѣматъ извѣстно занятие, обаче това не се е изпълнявало; значи, съ закона се злоупотрѣблявало, законътъ не се е прилагалъ тѣй, както би трѣбвало да се прилага. И именно, като и за въ бждще се прѣдоставя на Министра на Вжтрѣшнитѣ Дѣла правото пакъ по свое усмотрѣние, по свое вжтрѣшно убѣждение, да оарѣдѣля кой е бездѣлникъ и кой не е, мисля, че всички трѣбва да се боимъ, че и въ бждще ще ставатъ сжщитѣ злоупотрѣбления, които ставаха досега. Затова, моето мнѣние е, за да не ставатъ злоупотрѣбления, този чл. 27 отъ закона за полицията да го нѣма свършено, именно да бжде изхвърленъ като нѣщо, което противорѣчи както на конституцията, така сжщо и на всички добри наредби у насъ. Вие знаете злоупотрѣбленията, които ставаха въ Стамболово врѣме, знаете злоупотрѣбленията, които ставаха въ Стоилово врѣме, знаете и злоупотрѣбленията, които ставатъ съ него и доднесъ. Заради това, азъ прѣдлагамъ и настоявамъ чл. 27 да бжде свършено изхвърленъ, а не само да се обяснява думата „бездѣлникъ“.

Константинъ Панайотовъ: (Отъ трибуната.) Г-да народни прѣдставители! Параграфъ първи отъ измѣнението на закона за полицията съдържа, безъ съмнѣние, едно много важно правило, за което много пжти се е говорило, много пжти се е писало и което сега като че искатъ малко нѣщо да го поизправятъ на видъ, а въ сжщностъ работата си остава пакъ сжщата, а може би и да поведе къмъ много по-голѣми заплитания и къмъ много по-голѣми неприятности за българскитѣ граждани.

Прѣди всичко, г-да народни прѣдставители, бие въ очи много ясно единъ свършено неискренъ мотивъ, който е внесенъ въ обяснителната записка на г. Министра на Вжтрѣшнитѣ Дѣла, единъ неискренъ мотивъ, отъ който се вижда, че въ сжщностъ надали г. Министъртъ на Вжтрѣшнитѣ Дѣла е ималъ искренното желание да внесе нѣкаква поправка. Въ § 1-й на обяснителната записка ние четемъ такъвъ мотивъ: (Чете.) „Прибавката има за цѣль да обясни, кой се счита за бездѣлникъ, за да не ставатъ злоупотрѣб-“

ления при прилагането чл. 27. Известно е, че по силата на тоя членъ прѣди нѣколко години сж бивали интернирани лица, които сж имали и занятие, и имоти, и затвърдено мѣстожителство въ мѣстата, отдѣто сж изпращани.“ Мевѣ ми се струва, г-да народни прѣдставители, че на всѣкиго отъ насъ режатъ въ ушитѣ думитѣ „прѣди нѣколко години“, като че говоримъ за нѣща станали въ свършено друга държава, може би, прѣзъ 9 гори и планини и прѣзъ 9 морета, като че не живѣемъ въ България, и като че настоящиятъ законопроектъ не се внася въ една Българска Камара, която състои отъ българи, които тази година живѣха и дѣйстваха въ България. Г-нѣ Министърътъ на Вътрѣшнитѣ Дѣла, види се, напълно съзнава, че по интерниранията, които сж ставали съгласно чл. 27, се е злоупотрѣбавало, защото въ този си мотивъ той не е направилъ никакви изключения за интерниранията. Може би, той мисли, че ние ще сме забравили интерниранията, които станаха тази година — затова, види се, е внесълъ този мотивъ. Та искамъ да кажа, че отъ смисъла на тоя мотивъ Министърътъ на Вътрѣшнитѣ Дѣла, като съзнава, че по интерниранията, станали напоследѣкъ, се е злоупотрѣбавало, то тия интернирания ги отнася прѣди нѣколко години, а иска да се забравятъ станалитѣ интернирания прѣзъ тази година. Напротивъ, г-да народни прѣдставители, ако ние виждаме, че интернирания сж ставали и тази година въ врѣмето на г. министъръ Радославова, отъ друга страна, като виждаме ние, че самъ г. министъръ Радославовъ признава, че се е злоупотрѣбавало съ интерниранията и внася самъ една бѣлѣжка, съ която иска да опрѣдѣли по-точно, кой може да бѣде интерниранъ и кой не, то това, споредъ моето дълбоко убѣждение, доказва напълно, че тия интернирания, които г. Радославовъ е направилъ, ги е направилъ съ пълно съзнание, че прави незаконность; защото единъ човѣкъ, който съзнава, че зарадъ да бѣде интернирано едно лице, трѣбва да отговаря на едни-какви условия, и отъ друга страна самъ интернирва лица, които не отговарятъ на тия условия, какво показва това? Това показва, че тѣзи интернирания сж направени съ пълно съзнание, че се върши беззаконие, (Д-ръ Кирикъ Н. Провадалиевъ: Софизми!) запрѣтено отъ нашитѣ закони, и сега самъ иска да се оправдае, като че той иска да направи една поправка въ едно законодателно правило, съ което, казва той, че се било злоупотрѣбавало отъ другитѣ. Не така отдавна бѣше, когато азъ внесохъ двѣ запитвания къмъ г. Радославова за интернирания на лица, които сж лично мене известни. За други интернирания азъ нѣма да говоря. Азъ внесохъ двѣ запитвания по отношение на тия лица, които азъ лично познавамъ, и направихъ това нѣщо толкозъ по-скоро, като видѣхъ настоящия законопроектъ, за да искамъ отъ г. министъръ Радославова обяснения, на какво основание сж интернирани тия лица, когато той самъ опрѣдѣля по-подробно кой трѣбва да се разбира подъ думата „бездѣлникъ“. Азъ ще кажа, кои сж тѣзи лица. (Д-ръ Кирикъ Н. Провадалиевъ: Запazѣте го за Вашата интерпелация!) Азъ и тукъ искамъ да кажа това нѣщо. Въ Русчукъ тази пролѣтъ. . .

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Моля, г-нѣ Панайотовъ, ограничете се на прѣдмета! Вие ще имате случай да говорите за това, когато развиете интерпелацията си!

Константинъ Панайотовъ: Това се отнася къмъ закона.

Въ Русчукъ тази пролѣтъ бѣха интернирани двѣ лица: едното е г. Кормановъ, бившъ учителъ въ образцовия чифликъ край гр. Русчукъ, ветеринаренъ лѣкаръ и човѣкъ, който остана въ Русчукъ да практикува като ветеринаренъ лѣкаръ, и откри земледѣлческо бюро за доставяне земледѣлчески машини и принадлежности. (Тодоръ Хр. Щирковъ: На прѣдмета!)

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Моля Ви се, г-нѣ Щирковъ, не прѣкъсвайте оратора!

Константинъ Панайотовъ: (Продължава.) Това лице бѣ интернирано въ Кула въ продължение на нѣколко мѣсеца, ми се струва три мѣсеца, станаха нѣколко оплаквания отъ самия г. Кормановъ и отъ неговия прѣстарѣлъ баща, който бѣ се прѣселилъ въ Русчукъ заедно съ цѣлото си домоцадие. Никакъвъ резултатъ отъ неговитѣ оплаквания нѣмаше, и едва прѣди три мѣсеца му се разрѣши да се върне въ Русчукъ. Мисля, самъ г. Радославовъ нѣма да откаже този фактъ. Второто лице, което бѣ интернирано въ Русчукъ, е Абдулахъ Хамзовъ, отъ с. Сарсжларъ, Тутраканска околия, който въ продължение на 96 дена се държа въ гр. Русчукъ. Това лице е единъ богатъ землевладѣлецъ и търговецъ, извѣстенъ въ цѣлата Тутраканска околия; има маса недвижими имоти: нивя, лозя, воденици и пр., и, рѣшително, никаква причина за неговото интерниране нѣмаше, а само това, че бѣше лице неприятно на Правителството, лице, което имаше извѣстно влияние въ околията, и властта желаше да го отстрани отъ Тутраканската околия тогава, когато населението водѣше борба противъ ненавистния законъ за десетѣка. Никакви оплаквания и протести прѣдъ окръжния управителъ не бѣха удовлетворени, и той остана тамъ, докато не заблаговоли полицията да го освободи.

Тия примѣри приведохъ зарадъ да ви докажа това, че измѣнението, което внася г. Министърътъ на Вътрѣшнитѣ Дѣла, се диктува отъ неискрени мотиви, а щомъ това е така, нищо добро не може да излѣзе отъ него. И за да покажа, г-да прѣдставители, че така, както се внася това измѣнение, наистина не може да отговори на цѣльта и че съ него единъ недобросъзнатъ министъръ може да злоупотрѣбва, даже още повече, отколкото досега, азъ ще се помъча да ви дамъ нѣкои съображения. Въ бѣлѣжката се казва: „Подъ думата бездѣлникъ се разбира онзи, който не е членъ на нѣкоя община, нѣма никакво занятие и не може да докаже съ какви срѣдства живѣе.“ Много хубаво! Това сж условията, но пита се: кой ще оцѣнява тия нѣща, кой ще оцѣнява едно лице отговаря ли на тия условия или не? Ще оцѣнява пакъ полицията, пакъ околийскиятъ началникъ и неговитѣ агенти, пакъ окръжниятъ управителъ, пакъ Министърътъ на Вътрѣшнитѣ Дѣла. Тогава, г-да народни прѣдставители, вие не допущате ли тази

възможност, че една недобросъвестна полиция може да влачи едно лице колкото пъти иска въ участъка и да го разпитва: „ти съ какви сръдства живѣешъ, тъй като не си членъ на тази община, защо живѣешъ тукъ, какво занятие имашъ и пр.“ Зарадъ мене това е ясно, че всѣки недобросъвестенъ околийски началникъ ще постѣпва така, и понеже вече се доказа по единъ положителенъ начинъ, че органитъ на полицията на сегашното Правителство съ въ 99% хора недобросъвестни, то ясно е, че съ тази прибавка, която ние правимъ сега на закона за полицията, даваме едно много силно оръжие на органитъ на полицията да влачатъ хората по участъцитѣ тогава, когато искатъ, и щомъ, споредъ тѣхното мнѣние, едно лице удовлетворява тия условия, да искатъ неговото интерниране.

Г-да народни прѣдставители! Лица, които на видъ, на пръвъ погледъ могатъ да удовлетворяватъ на тѣзи условия, може да се срѣщнатъ мнозинство въ всѣка община. На много мѣста има хора, които не сж членове на общината, въ която живѣятъ, има хора, които, макаръ да нѣматъ опрѣдѣлено занятие, но могатъ да живѣятъ при тѣхнитѣ роднини или приятели и да се прѣхранватъ тамъ. Прѣдставѣте си единъ уволненъ чиновникъ, който се намира въ единъ градъ; уволняватъ го отъ длъжностъ и той остава безъ опрѣдѣлено занятие, и въ повечето случаи може да не е членъ на тази община. Това лице, много е възможно, когато бжде уволнено, да нѣма наистина сръдства за съществуване, но да го прѣхранватъ негови приятели и роднини. Тогава, питамъ азъ: въ рѣцѣтъ на единъ недобросъвестенъ околийски началникъ такова лице не ще ли подхожда подъ заблѣжката на чл. 27 отъ закона за полицията? Да, ще подхожда, защото то нѣма да има опрѣдѣлено занятие, не ще да е членъ на тази община и, най-насетнѣ, може да не е въ състояние да покаже сръдствата, съ които се прѣхранва, защото, ако то каже: азъ живѣя при еди-кой свой роднина или приятель, — околийскиятъ началникъ ще каже: да, ама азъ разбирамъ закона тъй, че ти трѣбва да докажешъ, че съ собствени сръдства се поддържашъ. И този околийски началникъ, като оцѣни това обстоятелство въ смисълъ, че удовлетворява на прибавката къмъ чл. 27, може да поиска неговото интерниране, и, ако това лице бжде неприятно на властѣта, сигурно Министертъ на Вътрѣшнитѣ Дѣла ще допусне неговото интерниране. Разбира се, азъ пакъ говоря за лица, които не искатъ да изпълняватъ законитѣ, защото тия, които въобще изпълняватъ законитѣ, за тѣхъ нѣма нужда отъ обяснения, кой трѣбва да се разбира подъ думата „бездѣльникъ“ и кой може да бжде интерниранъ: тѣ много хубаво знаятъ това. И досега, г-да народни прѣдставители, така, както бѣше законътъ, ни най-малко той не даваше поводъ да се интерниратъ лица, които не сж бездѣлници. Менѣ ми се струва, че за всѣки българинъ, който желае здраво да разсѣждава, всѣки българинъ, който не желае да злоупотрѣблява съ законитѣ и да ги нарушава, всѣки българинъ, който не желае за свои партизански съображения да злоупотрѣблява съ правата на гражданитѣ, всѣки такъвъ българинъ може много хубаво да разсѣди и да разрѣши кой е бездѣльникъ; за никой

добросъвестенъ българинъ не може да бжде бездѣльникъ другъ, освѣтъ тъй нарѣченитѣ вагабонти, които живѣятъ въ известни мѣста и се прѣхранватъ само съ прѣстѣпни дѣяния: крадатъ, обиратъ, лѣжатъ, правятъ мошеничества и пр., а не лицата, които живѣятъ мирно и тихо въ общината, а само какво? — че сж противници на властѣта, защото отиватъ да агитиратъ между населението противъ властѣта. Такива лица не сж и не могатъ да бждатъ бездѣлници; за такива лица бѣше съвършено достатъчно въ закона опрѣдѣлението на думата „бездѣльникъ“.

Ето защо, г-да народни прѣдставители, азъ намирамъ, че и така, както е направена тази блѣжка, рѣшително никакъ не изправява закона, а, напротивъ, въ рѣцѣтъ на недобросъвестни чиновници дава още по-големо право да влачатъ хората по участъцитѣ, да искатъ да се признаятъ за бездѣлници и да бждатъ интернирани.

Но, въ всѣки случай, ще ме попитате: ами какво да се направи за да не се злоупотрѣблява съ това прилагане на закона? Именно тукъ е въпросътъ: кой трѣбва да бжде онзи цѣръ, съ който да се изцѣри това зло? Г-нъ Министертъ на Вътрѣшнитѣ Дѣла признава, че съ интернирането се е злоупотрѣблявало; признаваме това и ние, и всички искаме да дадемъ единъ цѣръ. Кой трѣбва да бжде той? Споредъ моето мнѣние, г-да прѣдставители, не сж криви законитѣ, защото не сж законитѣ, които правятъ неприятности на гражданитѣ, а криви сж хората, които ги прилагатъ. И най-лошитѣ закони въ рѣцѣтъ на добри хора ще бждатъ добри. Най-строгийтъ законъ, когато хората знаятъ, че той се прилага правилно, безпристрастно и незаинтересувано, хората на този законъ могатъ да му се подчиняватъ и могатъ да го изпълняватъ съ удоволствие. Но злото е тогава, когато съ закона се злоупотрѣблява, когато тия, които прилагатъ закона, вмѣсто единъ смисълъ, даватъ му другъ смисълъ. Именно тукъ е злото и ние трѣбва да се постареемъ въ това отношение да изправимъ злото. Ако е така, въ какво направление трѣбва да изправимъ ние заблѣжката къмъ чл. 27? Споредъ моето мнѣние, ние въ прилагането на този законъ трѣбва да отстранимъ участието на административната властъ, или да отстранимъ участието на административната властъ не въ смисълъ, че тя не трѣбва да иска да бжде признатъ нѣкой за бездѣльникъ, но да я отстранимъ отъ рѣшаването на този въпросъ. Тамъ е лошото. Административната властъ, ако намира, че едно лице е вагабонтинъ, че това лице живѣе на едно мѣсто само за да прави пакости на хората и е много хитро, та не може да бжде уловено въ прѣстѣпление, или макаръ и да го уловятъ нѣколко пъти и го накажатъ, но то не се поправи, административната властъ, казвамъ, да може да иска да бжде признато то за вагабонтинъ и бездѣльникъ, по въпросътъ за рѣшението да не бжде оставенъ въ нейнитѣ рѣцѣ. Защото, сега както стои въпросътъ, ще се рѣшава отъ сѣщитѣ лица. Околийскиятъ началникъ докладва на окръжния управител, окръжниятъ управител пише рапортъ до Министра на Вътрѣшнитѣ Работи, и Министертъ на Вътрѣшнитѣ Работи рѣшава въпроса за интернирането. Азъ бихъ желалъ именно

това рѣшение на въпроса да се отнеме отъ компетенцията на административната власт и да се даде въ рѣцѣтъ на сѣдилищата. Именно, споредъ моето мнѣние, въпросътъ, кой е вагабонтия и бездѣльникъ и кой не, може да бѣде рѣшаванъ само отъ сѣдилищата — отъ тѣзи сѣдилища, които налагатъ известни наказания на българскитѣ граждани. Защото, г-да народни прѣдставители, никой не може да не признае, че интернирането е единъ видъ лишене отъ свобода. Каквото лишене отъ свобода е затворътъ, такова е и интернирането, само че сж два вида отъ едно и сжщо лишене отъ свобода. Има държави, въ които интернирането право се нарича съ термини, които сжществуватъ за известни наказания. Напр. въ Русия интернирането се нарича „административная ссылка“, а тамъ иматъ и „судебная ссылка“. Значи, и едното и другото е наказание — то е „ссылка“. Сжщото е и у насъ: и затворътъ, и интернирането е лишене отъ свобода на гражданитѣ. Защото да проводишъ едно лице въ една община и да му кажешъ: ти ще живѣешъ въ кръга на тая община, ти не можешъ отъ тукъ да се отдалечавашъ и ти трѣбва постоянно да се явявашъ въ полицията да те знаятъ, че си тукъ — това не е освѣнъ лишене отъ свобода на единъ гражданинъ, само че въ по-лека форма, отколкото е затворътъ. Ако е е така, г-да народни прѣдставители, менѣ ми се струва, че най-справедливо, най-умно е да постановимъ, щото едно такова ограничение на свободата на гражданитѣ да бѣде налагано чрѣзъ една присѣда, влѣзла въ законна сила. Ако административната власт иска да бѣде признатъ нѣкой за бездѣльникъ и вагабонтия, нека тя се яви съ едно обвинение прѣдъ сѣда, да поддържа това обвинение като обвинителна власт и да иска отъ сѣда да издаде присѣда за признаване нѣкого за бездѣльникъ и само тогава да бѣде опрѣдѣлено неговото интерниране; тогава сѣдилището ще може да опрѣдѣли, да бѣде ли интернирано едно лице или не, и какъ да бѣде интернирано и кѣдѣ, а не всяко това да се прѣдоставя на произвола на административната власт, която нарочно ще го прати въ такова мѣсто, дѣто неговото живѣене ще бѣде истинска мъка, много по-лоша мъка, отколкото ако бѣше въ затвора.

И така, г-да народни прѣдставители, моето мнѣние по отношение на този законъ е, че интернирането трѣбва да бѣде искано отъ административната власт прѣдъ сѣдилищата, и само сѣдилищата да го допускатъ. Може би ще ми се възрази, че чрѣзъ това ще се увеличатъ дѣлата на сѣдилищата, или че въпросътъ за интернирането ще се протака дълго врѣме, и че властта не ще има възможностъ да интернира едно лице тогазъ, когато иска. Споредъ моето мнѣние, г-да народни прѣдставители, ако по отношение на такива прѣстѣпници, които убиватъ хора и подлежатъ на наказание чрѣзъ смъртъ, сѣдилищата не могатъ да рѣшатъ тѣхната сѣдба въ продължение на нѣколко дена, то толкозъ повече не трѣбва да се бърза съ такъвъ въпросъ, какъвто е въпросътъ за интернирането, и че, слѣдователно, и по въпроса за интернирането може да се чака докато сѣдилището издаде една присѣда, влѣзла въ законна сила. Освѣнъ това, ако васъ ви е страхъ отъ бавностъ

на сѣдилищата, която може да се яви, ако въпросътъ се отнесе въ сѣда, вие можете да прѣмахнете и тази бавностъ, като постановите съвършено кратка процедура по дѣлата за интерниране, напр., като се рѣши дѣлото отъ окръжния сѣдъ, да се дава срокъ една недѣля за обтѣжаване прѣдъ апелативния сѣдъ, и една недѣля за прѣдъ касационния сѣдъ — въ 2—3 недѣли може да се свърши. Слѣдователно, и единственото възможно възражение, че може да се протаватъ дѣлата, пакъ може да се отстрани по този начинъ, който казахъ азъ.

Слѣдъ това, неоснователно би било и възражението, че по такъвъ начинъ биха се натрупали още дѣла въ окръжнитѣ сѣдилища, защото случитѣ на интернирания не сж много. Както ви казахъ, тази година въ Русчукъ имаше двѣ интернирания; значи, ако тия дѣла бѣха се отнесли къмъ окръжния сѣдъ, окръжниятъ сѣдъ щѣше да има двѣ дѣла повече, които можеха да се свършатъ въ половина день. Значи, тия дѣла по никакъвъ начинъ не биха прѣтрупали сѣдилищата, а още повече трѣбва да се съгласимъ, че тия дѣла нѣма да прѣтрупатъ сѣдилищата, защото, ако въпросътъ се отнесе до сѣдилището, бѣдѣте увѣрени, че самата административна власт нѣма да се рѣши да иска чести интернирания, като знае, че сѣдътъ може да остави искането ѝ безъ послѣдствие и тогазъ административната власт да се оскандали; тогава тя ще бѣде много по-осторожна и интерниранията ще станатъ много по-рѣдки.

И така, г-да народни прѣдставители, отъ тия кратки съображения, които азъ казахъ, менѣ ми се струва, че който иска да разсѣждава, трѣбва да признае, че ако оставимъ работата така, както е, ние пакъ ще оставимъ това силно оръжие въ рѣцѣтъ на административнитѣ власти, съ което ще могатъ винаги да интерниратъ и безпокоятъ гражданитѣ неприятели тѣмъ. И напротивъ, ако искаме да бждемъ справедливи, ако искаме да гарантираме българскитѣ граждани отъ произволитѣ на административната власт, то тоя въпросъ за интернирането трѣбва да го оставимъ въ рѣцѣтъ на правосѣдието, и само чрѣзъ една присѣда, влѣзла въ законна сила, да може да се допусне интернирането на едно лице. Помнѣте, г-да народни прѣдставители, че законитѣ се правятъ за всичкитѣ граждани. Въ това отношение не може никой да ме обвини, защото азъ искамъ едно право, което да бѣде винаги, а не само засега.

Александъръ Людскановъ: (Отъ трибуната.) Г-да народни прѣдставители! Нашиятъ основенъ законъ е единъ отъ най-либералнитѣ въ Европа, а може би и въ свѣта; той полага широки права на българскитѣ граждани, гарантира ги съ много хубави разпореждания; обаче, въ сжщность, въ разни врѣмена съ разни закони и закончета ние стѣснихме тия права. Не искамъ да виня никого, а най-малко тия, които днесъ управляватъ България, пожеже тѣзи закони, които тѣ сега измѣняватъ и допълнятъ, не сж тѣхно произведение. Констатирамъ само факта, че благодарение на тия закони и закончета, внасяни споредъ нуждитѣ на врѣмето, може би и споредъ партизански съображения, ние

достигнахме дотамъ, дѣто правата на българскитѣ граждани, така тържествено прокламирани и гарантирани, да сж доста стѣснени. Единъ отъ тия закони е и она за полицията, който сега дѣйствува въ България, а единъ отъ тия членове, които най-много стѣсняватъ правата на българскитѣ граждани, е членътъ, който сега разискваме, за бѣлѣжката къмъ който е на дневенъ редъ.

Понеже не сме на първо четене — менѣ не ми се даде думата, когато се разискваше законопроектътъ по принципъ — днесъ ще кажа много малко, защото ролята ми е стѣснена.

Азъ, г-да народни прѣдставители, по принципъ съмъ противъ интернирането. Признавамъ мѣкното положение, въ което едно правителство, единъ министъръ на вътрѣшнитѣ работи, би се намѣрилъ, ако се приемеше туй; признавамъ, че, ако на полицията не се дадатъ подобни права, по-трудно ще се управлява страната, но ако има да избираме между административната анархия, както се каза отъ г. Министра на Вътрѣшнитѣ Работи, че щѣло да настѣпи въ такъвъ случай, и безпавието спрѣмо българскитѣ граждани, азъ ще прѣдпочета, ще избира послѣдното. А пъкъ че не може да има административна анархия, както претендира г. министърътъ, съжалявамъ задѣто не мога да се простра сега по-надълго да доказвамъ, тъй като трѣбва да се огранича само съ бѣлѣжката, която е на дневенъ редъ.

Бѣлѣжката, която се иска тукъ отъ насъ да приемемъ и която азъ признавамъ, че е едно подобрѣние на съществуващия законъ, се отнася къмъ чл. 27 отъ закона за полицията. Да ви кажа правото, азъ очаквахъ отъ либералния Министъръ на Вътрѣшнитѣ Работи да прѣдстави отмѣнението на цѣлия този членъ и бихъ го молилъ и сега да се съгласи на това нѣщо; защото, при всичко че тая бѣлѣжка е едно подобрѣние, при всичката добра воля на самия министъръ, може би да се намѣрятъ нѣкои отъ неговитѣ органи, па били тѣ отъ най-долна степенъ, които да злоупотрѣбаватъ съ това право на полицията. Защото тая бѣлѣжка ни се прѣдставя като палиатива, а въ същностъ тя нѣма да достигне никаква цѣль. И дѣйствително, какво се прѣдлага съ тая бѣлѣжка? Съ нея се опрѣдѣля какво нѣщо е бездѣлникъ; но правото за интерниране ѝ се запазва. Какво нѣщо е интерниране и какво нѣщо е бездѣлникъ? Интернирането, г-да народни прѣдставители, съдържа въ себе си двѣ нѣща, двѣ ограничения за свободата на гражданитѣ. За да интернирашъ нѣкого, трѣбва да го арестувашъ по-напрѣдъ. Макаръ на пръвъ погледъ и да ви се види това много казано, но така е фактически. Ако искатъ да ме интерниратъ напр. въ Търново, въ моето рождено мѣсто, прѣди да ме интерниратъ ще трѣбва да ме повикатъ въ полицията и да ме задържатъ тамъ за нѣколко врѣме, защото въ тоя моментъ може да нѣма възможность полицията да ме изпроводи тамъ, дѣто ще ме интернира. Значи, отъ когато азъ бѣда повиканъ въ полицията до момента на интернирането ми, азъ съмъ задържанъ, моята свобода е ограничена, азъ съмъ арестуванъ безъ постановление на никаква власть, и съмъ арестуванъ, забѣ-

лѣжете, безъ да съмъ извършилъ нѣкакво прѣстѣпление, безъ да има нѣкакви улики за това, а само по добрата воля на полицията. Това е първиятъ стадий на интернирането. Вториятъ стадий е, че като ме интерниратъ на извѣстно мѣсто, възможно е да нѣмамъ срѣдства за да си хвана кола или да отида съ желѣзница — „бѣдность не бѣда“ казватъ руситѣ — и тогава ще пътувамъ по крака — „етапнимъ порядкомъ“, както казватъ братушкитѣ. Това е второто наказание. Значи, ще прѣтърпя мѣки и лишения, а това е наказание голѣмо. Трето и послѣдно наказание, е ограничението ми да живѣя въ извѣстна община.

Г-да народни прѣдставители! Вие знаете, че съ цивилизацията у насъ се декласира цѣла една класа отъ нашето общество, което излиза отъ своитѣ условия на живѣне: има стремление отъ селата къмъ градоветѣ; стремление на селянитѣ да дохождатъ въ градоветѣ, да получатъ какво-годѣ образование, да получатъ каква да е длѣжностъ, било правителствена, било частна, па даже писарска при нѣкой адвокатъ, при нѣкое бюро или писалище, а при ненамиране работа и при уволнение тѣ оставатъ въ градоветѣ и тия лица сж една класа декласирана. И тия селянчета не се завръщатъ въ селата и не гледатъ да се заловятъ за кърска работа. Това е една декласирана бездѣлническа класа. Тая класа се вербува и отъ други още елементи.

Пита се, обаче, какво нѣщо е бездѣлникъ? Това е въпросъ, който изисква разрѣшение. Бездѣлничество на френски значи *vagabondage*, а у насъ, споредъ закона, се казва бездѣлничество, бездѣлникъ. (Нѣкой отъ прѣдставителитѣ: Хаймана!) Да, хаймана. Споредъ французкия законъ, който се занимава съ бездѣлничество, който е хаймана, той извършва нарушението *délit de vagabondage*; ако полицията улови нѣкой такъвъ, тя нѣма да го интернира — въ добръ уреденитѣ държави не може да има интерниране, защото безъ присѣда нѣма наказание — а така уловениятъ се прѣдава на корекционнитѣ сѣдилища. Тамъ има такива сѣдилища, а у насъ азъ бихъ прѣдложилъ да се прѣдава на мировитѣ сѣдилища. Въ случай че не бихте приели възгледа, който слѣдъ малко ще развию подробно — да отмахнемъ съвсѣмъ интернирането. — тогава би трѣбвало да направимъ единъ корективъ, едно поправление на това огромно право, което даваме на полицията. Казахъ ви, въ Франция като уловятъ нѣкого, който е нехранимайко, който нѣма специално занятие, прѣдаватъ го на корекционнитѣ сѣдилища и му налагатъ извѣстно наказание. У насъ това нѣма. У насъ, питамъ, кой е сѣдията, който ще рѣши, дали съмъ азъ бездѣлникъ или не? Полицията или, по-точно, г. Министърътъ на Вътрѣшнитѣ Работи, както се казва тукъ. Азъ възставамъ противъ това, защото у насъ, споредъ конституцията, сж разграничени властитѣ — администрацията не може да бѣде и сѣдебна власть — възставамъ тя да ме сѣди и наказва безапелационно. Ако напр. полицията залови единъ, че е бездѣлникъ, вагабонтинъ, нехранимайко, че нѣма специално занятие, нека го прѣдава на мировия сѣдия. Прѣслѣдуемиятъ ще знае, че има апелъ и касация. Или же нека той да има право, ако неправилно бѣде про-

възгласенъ за нехранимайко, да дири врѣди и загуби. Днесъ, прѣдставѣте си, че полицията ме смѣта за бездѣлникъ, и понеже тя рѣшава кой е бездѣлникъ, тя е и сѣдната който ме осѣжда. Ако искамъ да правя апелъ, нѣмамъ право; ако искамъ да дира врѣди и загуби, кого трѣбва да тегля на сѣдъ? Споредъ нашитѣ закони, ето какво положение ще настѣпи и което, прѣди всичко, трѣбва да искамъ разрѣшение за даването подъ сѣдъ на чиновника, което въобще мѣчно се дава. Но ако ми се разрѣшеше това, тогава се появява другъ въпросъ: ще се повдигне отъ прѣсѣлдуемия отводъ, че сѣдилищата, докато нѣма углавна присѣда, не сѣ компетентни да разрѣшаватъ правомѣрността на дѣйствиата на полицейскитѣ органи. Значи, азъ не мога да дамъ никой органъ на властѣта подъ сѣдъ; значи, окончателно ми се свързватъ рѣшитѣ и нѣмамъ искъ за врѣди и загуби; нѣмамъ апелъ за тая несправедлива мѣрка и съмъ въ пълния произволъ на полицията.

Г-да народни прѣдставители! Много пѣти се е говорило и поменвало за Англия като примѣръ за люлка на свободата. Да се позовемъ и сега на нея. Нийдѣ нѣма полиция съ толкова голѣми права да арестува гражданитѣ, както английската. Правило се е сравнение между французката и английската и се е намѣрило, че послѣдната има повече права да арестува гражданитѣ; но тамъ послѣднитѣ сѣ защитени отъ произволитѣ на полицията съ правото на искъ за врѣди и загуби за неправилно арестуване. У насъ, за съжаление, при бившия режимъ и послѣ, когато измѣниха законъ за нашето углавно сѣдопроизводство, не отнеха отъ властѣта правото да разрѣшава даването подъ сѣдъ на нейнитѣ органи за беззаконнитѣ имъ дѣствия сирѣмъ гражданитѣ. Ако днесъ ви арестуватъ, ако органитѣ на властѣта ви нанесатъ неправилно поврѣди, безъ разрѣшение на началството, вие не можете да дадете тия органи на властѣта подъ сѣдъ. Недавно имавъ случай. Единъ мой клиентъ дири врѣди и загуби отъ Софийския градоначалникъ, защото билъ произволно екстерниранъ въ Стамболово врѣме. Министерътъ на Вжтрѣшнитѣ Дѣла, бившиятъ, не се съгласи, сегашниятъ се съгласи — което му прави честь — и ние потеглихме градоначалника да искаме отъ него врѣди и загуби. Първиятъ въпросъ, на който се натѣкнахме, бѣше по експецията, отводътъ: компетентенъ ли е гражданскитъ сѣдъ по граждански редъ да рѣшава, до колко дѣйствието на градоначалника е правомѣрно, до колко той е ималъ право да екстернира българскитѣ граждани. Като се повдигна тоя преюдициаленъ въпросъ, сѣдътъ трѣбваше да го разрѣши и да се произнесе, дали докато нѣма констатирано углавно прѣстѣпление съ присѣда гражданскитъ сѣдъ може да оцѣнява дѣйствиата на властѣта и на нейнитѣ органи и да нормира протѣкающитѣ отъ тѣхъ послѣдствия. Окржжниятъ сѣдъ се призна за компетентенъ, обаче даде право на другата страна да апелира по тоя въпросъ, слѣдъ разрѣшението само на който отъ по-горната инстанция дѣлото ще се върне да се гледа по сѣщество. Е добръ, единъ български гражданинъ може ли да води такъвъ процесъ съ години? Не. Въ Англия всѣки единъ, не само полицията, може да арестува прѣстѣпника. Ако ме намѣрятъ въ

флагрантно прѣстѣпление, могатъ да ме арестуватъ. Даже на гражданитѣ се вмѣнява въ обязаность да арестуватъ всѣкого, който извършва прѣстѣпление, но гаранцията дѣ е, че нѣма да бѣде неправилно нѣкой арестуванъ? Гаранцията е, че той има право на искъ, искъ за врѣди и загуби противъ всѣки гражданинъ или който и да бѣде той за неправилно лишаване отъ свобода; второ, има право на искъ за врѣди противъ оня, който го е задържалъ въ ареста безъ постановление на сѣдебната властъ; при това има шрафъ 50—200 английски лири и загубва службата си. Питамъ, при такова положение, кой жандаринъ би отишълъ да арестува неправилно нѣкой гражданинъ, като знае, че утрѣ ще отговаря за врѣдитѣ и загубитѣ, които английскитѣ сѣдилища знаятъ добръ да оцѣняватъ и присѣждатъ? Никой. Ето защо, английскитъ гражданинъ е гарантиранъ отъ произволитѣ на полицията.

Вие знаете, г-да народни прѣдставители, че Лондонъ е отъ 5 милиона жители — почти два пѣти колкото България — и все-таки на полицията не е дадено нито хладно, нито огнестрѣлно орѣжие. Жандармитѣ сѣ въорѣжени само съ едни кесмета — дървета. Защо, моля ви се? Защото полицията нѣма право и нѣма назначение да стрѣля, да посѣга върху гражданитѣ. Полицията има назначение да прѣдупрѣждава, да прѣдпазва да не ставатъ нѣкои неприятни послѣдствия. Ролѣта ѣ е да пази живота, имота и честѣта на гражданитѣ, а не да посѣга върху тѣхъ. Ако имамъ лошо намѣрение съ посѣгането върху ми не се постига цѣлѣта; ако самъ не може ме залови, жандаринътъ има свирѣа, повиква другито да му помогне; ако азъ го нападамъ, той има кесмето и може да се брани; но той нѣма право да тегли отгорѣ ми орѣжие, даже ако има рискъ за живота си. Не казвамъ, че нашитѣ политически прави сѣ напрѣднали дотолкова, щото да отнемемъ орѣжието отъ нашата полиция; но това не ни дава право да обезорѣжаваме пѣкъ българскитѣ граждани прѣдъ полицията — а ние сме обезорѣжени прѣдъ нея! За гражданина пѣма право, правосѣдие, защото, първо, той трѣбва да иска разрѣшение и, второ, стражарътъ може винаги да се закрила като дѣйствуващъ по заповѣдъ и ще каже: „азъ не отговарямъ, защото имамъ разпореждане отъ Министра на Полицията,“ а министертъ не отговаря освѣнъ прѣдъ Камарата. Моля ви се, тогава дѣ е гаранцията да получа удовлетворение, ако моето право бѣде отнето и нарушено, даже чрѣзъ прѣстѣпление? Признавамъ, че много пѣти полицията може би да се намѣри въ трудно положение, но по-хубаво е тя да остане тѣй, отколкото българскитѣ граждани да се сматратъ за хайти, да бѣдатъ интернирани и да бѣдемъ въ нейното произволно разположение. Ако днесъ не желаете да отмѣните 27-й членъ отъ закона, а желаете да направите само тази бѣлѣжка, ходатайствувамъ, щото къмъ нея да се прибави една втора бѣлѣжка: че разрѣшението на въпроса — дали е бездѣлникъ извѣстенъ български гражданинъ или не — подлежи на разрѣшение отъ надлѣжния мирови сѣдия.

Христо Ив. Поповъ: Г-да народни прѣдставители! И по принципъ когато приемахме този законъ, изслушахме

отъ почитаемата лѣвица чрѣзъ своитѣ оратори и сега слушаме сѣ сжщото нѣщо. Трѣбва, обаче, да признаемъ... (Драганъ Цанковъ: Ела на трибуната да те чуваме! — Ораторътъ идва на трибуната.) За хатжра на Дѣда Цанкова дойдохъ на трибуната, за да може и той да ме слуша. — Г-да народни прѣдставители! Казахъ, че когато приемахме този законъ по принципъ, ние слушахме почти сжщото нѣщо, което днесъ слушаме. Сега, обаче, г. Людскановъ на края изрази едно начало, което дѣйствително не може да не ни накара да се замислимъ. Види се, че и опозицията се намѣрва въ трудно положение, както и дѣсницата, при такъвъ въпросъ. Отъ една страна съзнава се отъ всички граждани, които искатъ редъ и порядъкъ въ страната, че полицията трѣбва да бѣде сила, която да пази добритѣ граждани. Ако искате да бѣдете запазени отъ вагабонтитѣ, отъ прѣстѣпниците, ние трѣбва да дадете срѣдство на такова учреждение. Това, безъ съмнѣние, го иска всѣки отъ насъ. Отъ друга страна, съзнава се отъ г. Людсканова, че ако е безсилна полицията, не ще може тази полиция да въведе този порядъкъ, само че той между двѣтъ злини прѣдпочита едната, по-малката, именно казва: нека полицията се намира въ лошо положение, отколкото ние гражданитѣ. Вижте, г-да народни прѣдставители! Менѣ най-голѣмо впечатление ми направи тази фраза: по-добрѣ да оставимъ полицията да се намира въ трудно положение, отколкото ние гражданитѣ да се ограничимъ малко отъ свободата. Какво означава това, г-да прѣдставители? По-добрѣ ние, порядъчнитѣ граждани — да оставимъ вагабонтитѣ да се разпореждатъ съ нашата сждба, отколкото да дадемъ извѣстни права на полицията. Защо на полицията, добросъвѣстно като говоримъ — азъ послѣ ще говоря дали отъ конкретни случаи трѣбва да заключаваме за общото, отъ думитѣ на г. Людсканова — защото туй значи — защо на полицията, г-да прѣдставители, се гледа у насъ като на не зная какво учреждение, което е повикано да души българитѣ, да души гражданитѣ. Когато единъ ораторъ дойде на тази трибуна, гледашъ отъ фразитѣ му, отъ рѣчта му, диша това понятие. Менѣ ми се струва, че когато единъ депутатъ почне да говори за полиция, за полицейски закони, не трѣбва да си прѣдставя кой е Министъръ на Полицията, не трѣбва да си прѣдставя кой е началникъ, кой е окръженъ управител. Прѣди всичко, не знаемъ утрѣ кой може да бѣде. Днесъ имаме министъръ г. Радославова, и не е чудно утрѣ да бѣде г. Бѣлиновъ. (Иванъ Бѣлиновъ: А други день г. Поповъ? — Смѣхъ.) Това не е важно. Важно е, че ние тия понятия не трѣбва да ги бъркаме. Ние, когато говоримъ за полицията, говоримъ за едно учреждение, което е повикано да пази реда, порядъка, тишината, честта на българскитѣ граждани. И това учреждение разбираме полиция. (Драганъ Цанковъ: Да му търти единъ бой въ хапсаната! — Смѣхъ. — Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ звѣни.) На такова едно учреждение, г-да прѣдставители, даватъ се срѣдства. Какви срѣдства сж му давани досега по закона за полицията? Азъ мисля, че това е единъ законъ, който е упражняванъ доста дълго врѣме, и е заетъ отъ други народи. Интернирането не е наше

произведение; то го има на всѣкъдѣ, има го и въ Русия, и нѣма държава по свѣта да не го е имала. Това не може да се оспорява. Който иска, който обича свободата, естествено е да се стреми, щото това право на полицията да се унищожи единъ день, да не го има — това е много хубаво; но менѣ ми се струва, трѣбва да знаемъ, че обществото, колкото и да бѣде възпитано, то не може да е безъ вагабонти, не може. Винаги ще имате въ всѣко общество хора, които нищо не работятъ; повече правятъ пакости на обществото, отколкото да принасятъ полза. Има ли ги и въ нашия народъ или не, азъ не съмъ отъ онѣзи, които обичатъ вѣчно да го ласкаятъ; ще кажа, че както всѣки народъ, и Българскитѣ народъ има своя измѣтъ, хора безъ никакво занятие, безъ никакви срѣдства за живѣне, които ходятъ постоянно отъ градъ на градъ, ходятъ да обиратъ и да правятъ всевъзможни пакости. Има ги тѣзи изключения; и Българскитѣ народъ не може да прави изключение отъ другитѣ. Има ги тѣзи. Какво ще правите? Естествено е, че трѣбва да се взематъ мѣрки съответствени противъ тѣхъ; защото ораторитѣ, които най-много обичатъ свободата, първи ще възстанатъ срѣщу полицията, която не бѣде въ състояние да ги защити. Сжщо и азъ съмъ първиятъ, който ще възстана противъ единъ министъръ, който не може да държи порядъкъ въ страната. Но щомъ е така, менѣ се валага нравствено задължение да не му отричамъ срѣдствата, съ които може да достигне това. Борбата е сега, че трѣбва да се намѣри срѣдство, за да не ставатъ тия злоупотрѣбления, които сж ставали досега. Че сж ставали такива злоупотрѣбления, не може да го отрича никой — нито министърътъ, нито лѣвицата, нито дѣсницата. И най-малко можеше да говори това заради г. Радославова — че ставали злоупотрѣбления въ негово врѣме съ интернирванията — единъ прѣдставителъ отъ стамболиститѣ. (Константинъ Панайотовъ: Питай народа какво говори!) Защото г. Панайотовъ принадлежи къмъ партията на стамболиститѣ. У насъ се е втѣлпило убѣждението, че първи сж тѣ, които сж злоупотрѣблявали съ този законъ. (Константинъ Панайотовъ: Питай въ Русчукъ, дали сж ставали безобразия!)

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Прави Ви бѣлѣжка, г-нѣ Панайотовъ!

Христо Ив. Поповъ: И първи сж тѣ, които интернирваха хора, моля ви се, хора съ недвижими имоти, членове на общината, съ занятие, първи граждани, които ръководѣха общественото мѣние; тѣ първи дадоха примѣръ и го изпълняваха!

Димитъръ Петковъ: Г-нѣ Радославовъ бѣше съ насъ и го правѣше най-много!

Константинъ Досевъ: Кой законъ бѣше за полицията?

Димитъръ Петковъ: Сжщиятъ законъ за полицията бѣше. И ако щете, азъ го поддържамъ!

Христо Ив. Поповъ: Ние не поддържате възгледа на г. Панайотова — азъ въ това съмъ убѣденъ.

Димитър Петковъ: Ако е въпросъ да нападат партии, дайте и намъ думата да разискваме този въпросъ! Може би отъ васъ повече да зная, че законътъ за полицията е потрѣбенъ. Ако не бѣхме интернирвали, нѣмаше да бъдете днесъ тукъ!

Петъръ Н. Даскаловъ: Въ Народното Събрание за-сѣдаватъ партии и е позволено да се говори за партии!

Димитъръ Петковъ: Но не трѣбва да ставатъ нападки.

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: (Звъни.) Пазѣте тишина, г-да!

Христо Ив. Поповъ: Азъ искамъ да кажа, че г. Панайотовъ, като човѣкъ отъ партията на стамболиститѣ, не трѣбваше да говори. Азъ искамъ да направя само единъ намекъ на г. г. стамболиститѣ, че когато говорятъ за закона за полицията не трѣбва да говорятъ и да нападатъ г. Радославова за конкретни случаи. (Константинъ Панайотовъ: Азъ нападамъ вашитѣ дѣла!) Нашето болшинство бѣше толкова търпѣливо да ги изслуша. Г-нъ Панайотовъ ви каза, че г. министърътъ съзнавалъ своята прѣстѣпностъ и недобросъвѣстностъ върху това и затуй внасялъ този законопроектъ, и ни единъ отъ нашето болшинство не се възмути, а всички го изслушахме спокойно, защото единъ депутатъ трѣбва да се изслушва. Азъ казвамъ, че нѣма да нападамъ лично никого отъ васъ. Азъ искамъ да кажа, че вашата партия е промѣнила този законъ, и подиръ вашето промѣнение и ние сега искаме да го промѣнимъ. За да дадемъ по-голяма гаранция на гражданитѣ, правимъ една поправка. Каква е тя? Ето каква. За единъ човѣкъ, който има недвижими имоти, за него никой министъръ нѣма право да каже, че е бездѣлникъ; сѣщо и за този, който ще бѣде записанъ въ една община, и за него министърътъ казва, че не може да бѣде интерниранъ; пъкъ и като нѣма нито едното, нито другото, но може да укаже на срдѣствата, чрѣзъ които живѣе, министърътъ тоже не може да го закача. Тази гаранция малка ли е? Казвате, че недобросъвѣстниятъ министъръ ще обърне наопаки свѣта, стига само да иска интернирането на нѣкого. Това не е вѣрно. Именно когато нѣмаше тѣзи гаранции, можеше да се обърне наопаки законътъ. Нашитѣ хора сж повечето земледѣлци и ние създаваме закони за болшинството, а не за изключенията. Когато гражданитѣ иматъ недвижими имоти, не смѣе министърътъ да ги закача; сѣщо и ония, които сж записани въ общината, министърътъ не може да ги закача, а тѣ сж грамадното болшинство; сѣщо и тия, които докажатъ, че иматъ срдѣства за живѣне, и тѣ не могатъ да бждатъ интернирани. Ще кажете тогава кои оставатъ? Вие ще кажете: оставатъ политическитѣ противници. Ами политическитѣ противници кои сж? Тия, които непрѣмѣнно сж записани за членове въ общината. И какъвъ ще бѣде този политически противникъ, който не е живѣлъ 6 мѣсеци въ една община, а пъкъ ще ръководи общественото мнѣние? Мислите ли, че ще има такива? А тия хора, които сж въ положение и не сж били гарантирани отъ полицията,

сега се гарантиратъ; г. министърътъ Радославовъ е съзналъ това и прави му честъ, че иска да ограничи всички министри. Той самъ като се ограничава, иска и своитѣ приемници да ограничи. Азъ мисля, че това не е малко. Азъ се чужда, какъ може да се не цѣнятъ тия работи. Чутъ ли не се обвинява министърътъ въ прѣстѣпление. А пъкъ азъ съзнателно ви казвамъ, че законътъ ви гарантира и отъ г. Радославова, най-послѣ, ако се боите отъ него. Той ви казва, че ако извѣстни лица иматъ положение или сж записани въ общината, никой нѣма право да ги закача. (Петко Каравеловъ: Ами ако отидатъ въ друга община?) Трѣбва да докаже съ какво се занимава. (Никола Хр. Габровски: Случаятъ съ Корманова — отива въ Русе и го интернирватъ!) Азъ не искамъ да говоря за Корманова, не говоря за конкретни случаи. Защо ще говоря за Корманова? Когато дойде да говоримъ за конкретни случаи, тогава ще говоримъ и за Корманова. Ако Кормановъ има недвижими имоти, значи, занаяпрѣдъ може да бѣде гарантиранъ. (Никола Хр. Габровски: Кой ще оцѣнява това? Министърътъ!) Досега кой цѣнѣше това? (Никола Хр. Габровски: Произволитѣ!) Вжтрѣшното убѣждение! (Смѣхъ въ дѣсницата.) Вие сега искате единъ министъръ да го вържете, да мисли непрѣмѣнно въ тия рамки. Не може да се ограничи министърътъ, а да се разчита на неговата недобросъвѣстностъ и добросъвѣстностъ. Ако е недобросъвѣстенъ, зависи отъ Камарата да го държи или не. А ако искате министърътъ тѣй да го вържете, щото да не може да шавне, вие не можете намѣри такъвъ министъръ. Прѣди всичко, гаранцията сж хората, които управляватъ, а подиръ това идватъ законитѣ, които турятъ извѣстна граница, чрѣзъ която тѣ да не могатъ да минатъ. Ето защо, азъ казвамъ, че въ такъвъ случай министърътъ ще опрѣдѣли кой е „бездѣлникъ“ и кой не, като помни тия начала, че ако лицето, което иска да интернира, има тия условия, нѣма право да го закача. А това е голѣма гаранция. По-голямата частъ отъ обществото не, ами грамадната, особено, които се занимаватъ съ политика и сж видни водителчета, не може да ги закача, а ако ги закачи, той прави прѣстѣпление. За това прѣстѣпление, пита г. Людскановъ, какво ще правите? Ще правимъ това, което сж наредили нашитѣ прѣдшественици, а за въ бждѣще ще направимъ нѣщо и по това. Какво правимъ за чиновницитѣ? Това, което правѣхме въ миналия режимъ. Излизатъ оратори, които осжждатъ тия закони, на които тѣ сж създатели! (Смѣхъ въ дѣсницата.) Отъ това по-голямо самоизобличение не може да бѣде. Тѣ не питатъ кой е създалъ тия закони, а просто излизатъ отъ трибуната да говорятъ. Ами защо сте търпѣли този законъ, когато сте били на властъ? Защо сте го държали? (Драганъ Цанковъ: Сега го поправѣте!) Либералната партия като иска нѣщо да поправи не може да мине: ще го разисквате два мѣсеци. А между тѣмъ тия закони не сж толкова лоши — азъ ще ги похваля най-сетѣ — защото не сж лишени отъ защита за гражданитѣ, както искате да ги прѣдставите вие. Като изключите Англия, другитѣ държави иматъ системата, каквато имаме и ние. Може да е лоша тази система, но толкова

е лоша, колкото и на западъ. Този е единъ въпросъ, който е вълнувалъ маса умове и не сж могли да дойдатъ до едно разрѣшение удовлетворително за всички. Отъ една страна, като дадете свобода и право, щомъ като нѣкой министъръ погледне нѣкого накриво да заведе искъ противъ министра, или ако нѣкой сѣдия не му дава право по нѣкое дѣло, да има право да заведе искъ, тогава вие ще имате маса дѣла, защото ще има хора, които вѣчно ще се занимаватъ само да даватъ сѣдинтъ подъ сѣдъ и, макаръ три пкти единъ сѣдия да е оправданъ, пакъ ще бѣде изхвърленъ отъ сѣда. И едното, и другото е лошо. Ето защо е взета тая система, тая основа, че за да може да бѣде даденъ подъ сѣдъ единъ чиновникъ трѣбва да се произнесе едно по-високо учреждение. И това учреждение е доста умно наредено отъ васъ, както е и на западъ, и прѣдставлява доста много гаранция; само че нашитѣ хора не знаятъ да си пазятъ правата и не знаятъ кѣдъ да се обърнатъ. Азъ съмъ убѣденъ даже, че има хора, които се занимаватъ съ законодателна дѣятелностъ, а не знаятъ за тѣхното сжществуване. Ето дѣ е злото. Трѣбва да знаятъ гражданитѣ кѣдъ да се обърнатъ и да намѣрятъ правата си. Ако единъ околийски началникъ злоупотреби, трѣбва да се обърнатъ по надлежния редъ и ако не се съгласи министърътъ да се даде подъ сѣдъ, ще рѣши Касационниятъ Сѣдъ. (Иванъ Московъ: Както за Мечката!) За Мечката ще трѣбва да рѣши както вие искате, та тогава да е добъръ. Азъ не искамъ да има учреждение, което да рѣшава както искате вие. Ето дѣ е злото: че за насъ е всичко добро, когато хората се съгласяватъ съ насъ, а е лошо тогава, когато не се съгласяватъ.

Драганъ Цанковъ: Противното ще говоришъ, ако си опозиция, ама сега си на властъ, затова така говоришъ! Ще плачете послѣ! Вие забравихте какво сте писали прѣди двѣ години! Я вземѣте „Народни Права“ и вижте какво сте писали противъ интерниранията!

Константинъ Досевъ: Ние не сме забравили какво сме писали, но Вие сте забравили какво сте казвали на хората!

Христо Ив. Поповъ: (Продължава.) Единственото, г-да народни прѣдставители, което азъ бихъ желалъ, е да направимъ една поправка въ редакцията на този членъ. Въ първия членъ е казано тѣй: „Бездѣлникъ е онзи, който не е членъ на общината, дѣто живѣе, нѣма никакво занятие и не може да докаже съ какви срѣдства живѣе.“ Значи, при тази редакция, щомъ едно лице нѣма тия условия, е бездѣлникъ. Менѣ ми се струва, че макаръ една голѣма частъ отъ гражданитѣ да се гарантиратъ съ туй, но за още по-голѣма гаранция може да се направи още едно: да не счита законътъ всичкитѣ останали хора за бездѣлници, а да се направи тѣй, щото, вмѣсто „Бездѣлникъ е онзи, който не е членъ на общината, дѣто живѣе, нѣма никакво занятие и пр.“ да се каже: не може да бѣде бездѣлникъ онзи, който има занятие, който може да докаже съ какви срѣдства живѣе, или който е записанъ въ общината, въ

която живѣе. Разликата е твърдѣ голѣма, помоему. Ние ще кажемъ, че такива и такива хора не могатъ да бѣдатъ бездѣлници и, значи, тѣ не може да се интерниратъ. Ще остане на администрацията, която ще види съ какви хора има работа, споредъ своитѣ познания, като се ограничи съ закона и т. н. Какво излиза отъ редакцията въ проекта? Излиза, че вънъ отъ тия, които сж членове на общината, дѣто живѣятъ, иматъ занятие и могатъ да докажатъ съ какви срѣдства живѣятъ, всичкитѣ останали сж бездѣлници. Азъ на тая редакция не симпатизирамъ и бихъ желалъ да се приеме другата, и тогава ще получимъ по-голѣма гаранция. Именно прави прѣдложение да се каже тѣй: „Не се счита за бездѣлникъ онзи, който е членъ въ община, въ която живѣе, който има занятие, или който може да докаже съ какви срѣдства живѣе.“ Туй е, г-да прѣдставители, което желяехъ.

Василъ Кжнчовъ: (Отъ трибуната.) Г-да народни прѣдставители! Върху чл. 27 или върху измѣнението, което се прави, се говори много; защото, наистина, той закача едни сжществени права на българскитѣ граждани. Въ първобитнитѣ държави цѣлата на полицията е била да наказва хората за прѣстѣпленията, които вършатъ; въ първобитнитѣ държави полицията могла да търси прѣстѣпницитѣ и да ги наказва; обаче, такива държави сега-засега въ Европа вече нѣма. Въ Азия е останалъ още такъвъ режимъ, дѣто на полицията се дава право да върши наказания върху прѣстѣпницитѣ, безъ да ѝ прѣчи друга властъ; но въ Европа нѣма такова нѣщо. Въ Европа, ако полицията намѣри прѣстѣпникъ, трѣбва да го прѣдаде на сѣдилището да го накаже. Това е цѣлата на модерната държава. Унищожена е властѣта на полицията сама тя да наказва хората, безъ да се разрѣши за това наказание отъ друго компетентно мѣсто, което би могло да разгледа, дали извѣстенъ човѣкъ, на когото се налага наказанието, е прѣстѣпникъ или не. Ето защо, въ модернитѣ европейски държави, даже монархически, ограничено е правото на полицията, сама да дири и сама да наказва прѣстѣпницитѣ. Сега, въ режими насилнически, тамъ цѣлата на полицията е друга: тамъ цѣлата на полицията е да търси противницитѣ на властѣта и да ги наказва, а не да търси обикновенитѣ прѣстѣпници на реда и тишината. Това обикновено се срѣща въ държави съ лошаво партийно управление, каквото е нашето, и въ нѣкои южно-европейски държави, дѣто властѣта, като дохожда съ насилия да управлява народа, съ насилия се поддържа, и тогава полицията получава много важна задача: да крѣпи властѣта, и всички, които се явяватъ противъ властѣта, се правятъ противници нейни. Ето отдѣ произлиза това желание на властѣта да дава на полицията по-голѣми права, отколкото тя трѣбва да има. Менѣ ми се струва, че законътъ за полицията у насъ противорѣчи на духа на българската конституция. Тамъ не се позволява никѣдъ да се нарушава свободата на гражданитѣ отъ полицията. Духътъ на нашата конституция не е такъвъ. Ако единъ човѣкъ е направилъ прѣстѣпление, ще го сѣдатъ, а ако е мислилъ да направи прѣстѣпление, не може да го сѣдатъ.

Сега се дава право на полицията да подозира хората и да ги наказва прѣди да направятъ прѣстѣпление. Ето защо, азъ съмъ съ тѣзи, които искатъ прѣмахването на този членъ окончателно. Да не се дава право на полицията да сѣди човѣка: ако е прѣстѣпникъ, да се наказва отъ сѣдилищата. Ако за единъ човѣкъ се мисли, че може да направи прѣстѣпление, или има полицията подозрѣние, създайте въ обикновенитѣ граждански закони право на полицията или сѣдилищата да сѣдятъ лицата, върху които се има съмнѣние, че мислятъ да извършатъ прѣстѣпление. Ако това е невъзможно, то какъ е възможно да дадете право на полицията сама да сѣди, кой човѣкъ иска, или мисли да прави прѣстѣпление? Ето защо, това право на полицията е упражнявано много злѣ. Та, като е било това нѣщо обикновено като правило на всѣко едно наше Правителство, постоянно полицията е търсила противникитѣ на това Правителство, наказвало ги е и върху тѣхъ е падалъ чл. 27 отъ този законъ. Покажете ми единъ примѣръ поне, дѣто е интернирано едно лице отъ правителствената партия. Азъ поне не зная въ България да е имало такава нѣщо. Обикновено всичкитѣ интернирани хора сѣ били отъ другитѣ партии — опозиционери. Какъ да се случатъ сѣ отъ другитѣ партии? Обикновено бездѣлникитѣ сѣ опозиционери; никога бездѣлници не сѣ се случвали отъ властующата партия! Какъ не можа да се случи, щото отъ властующата партия да има бездѣлници? Властующата партия има много бездѣлници, но полицията не смѣе да хваща никого отъ тѣхъ. Азъ даже зная бездѣлници, които сѣ отъ правителствената партия и които полицията не само не ги хваща, а, напротивъ, ги покровителствува, защото ѝ трѣбватъ да правятъ избори. И сега какво става? Съ това право полицията отива и нарушава правата на гражданитѣ. Това би трѣбвало да се отмахне съвършено и затова казвамъ, че съмъ отъ ония, които искатъ отмѣненіето правото на полицията да интернира българскитѣ граждани.

Ако това не може да стане, нека да потърсимъ изходъ, да ограничимъ това право на полицията колкото е възможно. И министърътъ го прави, като казва, че трѣбва да се ограничи това право на полицията, защото той мисли: днеска ако съмъ на власт, утрѣ съмъ въ опозиция, и на нашия грѣбъ ще тегне тоя законъ, та затова да го ограничимъ. Тогава, защо не смѣе министърътъ да прибѣгне къмъ една рѣшителна мѣрка, която ще бѣде ползотворна, а прибѣгва къмъ полумѣрки? Той иска да ограничимъ това право и казва: който е членъ на една община, не може да се интернира; който има нѣкакво занятие, сѣщо не може да се интернира, ами може да се интернира онзи, който не е членъ на общината, въ която живѣе, нѣма опрѣдѣлено занятие и не е опрѣдѣлено съ какви сръдства може да живѣе. Е добръ, отъ тукъ става единъ човѣкъ, единъ писателъ, напр. г. Вазовъ, отива да живѣе въ Русчукъ, но не му признаватъ поезията за занаятъ и му търси властѣта какво занятие има и съ какво живѣе: какъ ще опрѣдѣли той съ какво занятие живѣе? Дава имъ той смѣтка, но ще кажатъ: йокъ, той повече пари харчи, и ще намератъ възможность да кажатъ, че той е бездѣлникъ и ще

го интерниратъ. Затова, казвамъ, ограничението, което иска Правителството да направи, е тъмно и не е добро. Би трѣбвало, ако се остави интернирането, то да се отнеме правото на полицията да интернира. Азъ съмъ съгласенъ съ господата, които говориха, когато се разискваше законътъ по принципъ, ако е необходимо на полицията да пази хората отъ вагабонти, да се опрѣдѣли при полицията единъ съвѣтъ, който да изслушва бездѣлникитѣ, да протоколира едно рѣшение или постановление, и тогава да го даде на полицията да интернира. И нека се обнародватъ тѣзи постановления или рѣшения. Въ такъвъ случай би се поставила полицията въ много затруднително положение да интернира единъ човѣкъ, когато би трѣбвало отъ една комисия, отъ нѣкой съвѣтъ да се направи това, както за примѣръ ви посочи г. Бѣлиновъ Русия, дѣто е прѣдоставено правото на полицията да търси бездѣлникитѣ, но опрѣдѣля се единъ съвѣтъ отъ нѣколко лица, които зазематъ почетни мѣста въ окръжния градъ, и тия човѣци изслушватъ онзи, който се брои за бездѣлникъ, и, като го изслушатъ, направятъ едно постановление, че е врѣденъ за обществото, и го интерниратъ. Това сѣ има една смисълъ, сѣ до една по-голяма степенъ може да запази правата на гражданитѣ. Сега, даже единъ човѣкъ, който е цѣненъ нѣйдѣ, който стои на дюкянъ, азъ ви увѣрявамъ, пакъ ще го интерниратъ; ще му кажатъ: ти си дюкянджия, но ти не можешъ да живѣешъ отъ дюкяна си, не можешъ да се хранишъ отъ него. Въобще, у насъ полицията е хитра, щото само да ѝ даде човѣкъ малко закачка съ закона, пакъ ще го интернира. Ето защо, радикално сръдство би било махването на този членъ отъ закона.

Но въ краенъ случай, азъ правя това прѣдложение: на лица, за които е рѣшено да се интерниратъ, да имъ се даде правото да обжалватъ постановлението за интернирането прѣдъ сѣдилищата, безъ разрѣшението на началството на полицията. Както каза и г. Людскановъ, ако ние прѣдоставимъ на българскитѣ граждани правото да сѣдятъ полицията, когато имъ прави пакости, тогазъ моментално биха се прѣмахвали много злини у насъ. Но г. министърътъ не е смѣялъ да направи такава нѣщо въ закона за полицията. Ако това нѣщо бѣ направено, тогава не бихме се бояли, че полицията ще гони своитѣ противници, или противникитѣ на Правителството и ще ги бие по изборитѣ, защото ще знае, че ще отговаря за това прѣдъ сѣдилищата. Дайте поне право на оня човѣкъ, когото ще интернирате — защото полицията го е намѣрила за бездѣлникъ — да докаже прѣдъ сѣдилищата, че той не е такъвъ. Полицията намѣрила, че той е бездѣлникъ, но той не е такъвъ. Той казва: азъ съмъ членъ на Софийската община. Прѣдъ кого ще каже той това? Прѣдъ министра! Ами че министърътъ е заповѣдалъ да се интернира! Ето защо, въпрѣки този законъ, както е поставено тукъ, единъ човѣкъ, който е членъ на общината, се хваща и интернира. Той протестира прѣдъ министра, но министърътъ не иска да обърне внимание, не иска и да знае. Единъ примѣръ ще ви дамъ. Законътъ казва: Кметовѣтъ даватъ избирателни бюлетини на всички хора, които иматъ право

на гласуване, но кметоветъ не ги даватъ. Избирателитъ се оплакватъ, но никой не обръща внимание на оплакването имъ. И сега ще стане същото. Азъ съмъ членъ на Софийската община; ако ме интерниратъ, азъ ще викамъ къмъ полиция, ще викамъ къмъ министъръ, но никой не ме слуша. Дайте ми право да се оплача прѣдъ съдилището, да докажа, че въпрѣки постановлението на чл. 27 ме интерниратъ, и тогава мога да имамъ каква-годѣ гаранция, че нѣма да бѣда изиждень отъ единъ градъ и изпратенъ въ другъ. Ето защо, азъ искамъ, ако се приеме този параграфъ, да се тури една такава бѣлжка: На интерниранитъ се дава право да обжалватъ постановлението за интернирането прѣдъ съдилищата, безъ разрѣшението на началството на полицията. (Иванъ Бѣлиновъ: Слѣдъ като ги интерниратъ ли?) Прѣди да ги интерниратъ.

Д-ръ Василъ Дочевъ: (Отъ трибуната.) Г-да народни прѣдставители! Законътъ за измѣнение закона за полицията даде поводъ на продължителни дебати, прѣдизвикани отъ единъ доста основателенъ страхъ — страхъ, който е създаденъ вслѣдствие на миналитъ управления. Г-да народни прѣдставители! Чл. 27 отъ закона за полицията е билъ прѣдметъ на многократни злоупотрѣбления отъ страна на изпълнителната административна власть, специално отъ административнитъ чиновници. Същественото по настоящия членъ, г-да народни прѣдставители, е, да се разрѣши: има ли се необходимостъ въ една държава, за да се запази редътъ, щото Министърътъ на Вътрѣшнитъ Работи да се ползува отъ това право на интерниране? Правото на интерниране, г-да народни прѣдставители, съществува въ много държави и ще съществува прѣимуществено въ тия държави, които не сж на висотата на своето политическо възпитание, или дотогазъ, докогато масата, въобще, нѣма да прѣставлява едно значително число бездѣлници — лица, които могатъ да пакостятъ на реда и порядъка. Бездѣлници, г-да народни прѣдставители, съществуватъ и въ най-цивилизованитъ страни; само, може би, че съществуватъ въ по-малкъ размѣръ. Отъ европейскитъ държави азъ ще ви цитирамъ прѣимуществено Белгия, която се е занимала нѣкакъ-си по-специално съ бездѣлницитъ: въ Белгия има специаленъ законъ за бездѣлницитъ — *La loi sur le vagabondage et sur les récidivistes* — и се занимава не толкова да ограничи разрушителнитъ или безчинни тѣхни дѣйствия, колкото да възпита тия лица, които именно се прѣдаватъ на бездѣлничество, вагабондажъ и на рецидивизмъ, въ смисълъ, че правятъ малки, но многократно повтаряющи се, прѣстѣпления. Въ Белгия има специаленъ институтъ, който се занимава съ тия лица, и лицата, които се признаватъ за такива, се прѣдаватъ, отъ 16 до 21 годишна възраст на единъ специално коректенъ затворъ, на единъ затворъ, който има прѣимуществено възпитателна цѣль.

Азъ считамъ, г-да народни прѣдставители, по принципъ, че туй право не трѣбва да се отнема отъ полицията, защото полицията, колкото страшно да гледаме на нея, въ всѣки случай тя е най-главниятъ органъ, който бди за нашия животъ, за нашия имотъ, за нашето спокойствие.

Това е безспорно. Може да има изолирани случаи, дѣто сж давали поводъ на различни злоупотрѣбления, дѣто сж ставали различни насилия отъ страна на полицията, които насилия сж всѣли у насъ единъ страхъ; но това още не трѣбва да бѣде основа да се унищожи единъ принципъ, а именно принципътъ да се даде такава гаранция на полицията, такава сила и такива права, щото да играе своята главна роля: да пази честта, живота и имота на българскитъ граждани.

Слѣдователно, въпросътъ, който би слѣдвалъ слѣдъ въпроса, дали трѣбва да съществува право за интерниране, на който азъ отговарямъ въ утвърдителна смисълъ, е: въ каквъ размѣръ и по каквъ начинъ трѣбва да съществува това право на интерниране, щото съ него да не ставатъ повече злоупотрѣбления, и то да се упражнява само въ полза на българската държава, да се упражнява само въ полза на българскитъ граждани.

Г-да народни прѣдставители! Така, както ни се прѣдставя отъ г. Министра на Вътрѣшнитъ Дѣла чл. 27 отъ закона за полицията, позволѣте ми да бѣда тѣкмо на противното мнѣние отъ досега изказанитъ мнѣния отъ г. г. прѣждеговорившитъ оратори. Азъ считамъ тѣкмо противното, т. е., че всѣки единъ бездѣльникъ може да съединява едно отъ тѣзи условия и да избѣгне, слѣдователно, строгостта на закона за полицията. Всѣки единъ бездѣльникъ може да се снабди съ едно удостовѣрение отъ единъ роднина, приятель или познатъ, че той живѣе на негови срдѣства, и въ таквъ случай и министърътъ, и полицията и всички ще бѣдатъ безсилни да го интерниратъ даже тогазъ, когато прави най-голѣмитъ прѣстѣпления. Азъ отивамъ даже дотамъ да мисля, че така, както се редактира законътъ, може да се каже, че нѣма да има интернирания, защото законътъ е susceptible да бѣде заобиколенъ. Ето защо, г-да народни прѣдставители, това, което прави г. Министърътъ на Вътрѣшнитъ Дѣла, мисля, че се приближава най-много до мисълта, до желанията, изказани отъ почитаемата лѣвица. Почитаемата лѣвица счита — азъ мисля, че е прѣждеврѣменно, но тя счита — че може да се изхвърли съвършено чл. 27 отъ закона за полицията и правото за интерниране да се унищожи. (Нѣкой отъ прѣдставителитъ: Да се разрѣшава отъ съдилищата!) По този начинъ той е почти унищоженъ. Азъ мисля, че съ волирането му по този начинъ по-скоро ще се свържатъ ръцѣтъ на министра, отколкото да се постигне цѣльта — да не ставатъ по-нататъшни злоупотрѣбления така, както, за нещастие, сж ставали въ много голѣмъ размѣръ, но при сѣ това, при сѣ че много малко лица ще останатъ бездѣлници, които нѣма да изпълняватъ едно отъ прѣдвиденитъ условия въ настоящия членъ, азъ пакъ считамъ за добръ да прѣдложа едно ново допълнение къмъ чл. 27, което вървамъ, че и почитаемата дѣсеница ще приеме, като ще се даде по-голѣма гаранция да бѣдатъ интернирани само тия лица, които справедливо ще заслужаватъ това. И тази гаранция азъ намирамъ не у единъ мирови съдия, не въ една комисия, която ще бѣде съставена пакъ отъ министра,

но намирамъ я въ единъ по-висшъ държавенъ институтъ, намирамъ я, г-да прѣдставители, въ Министерския Сѣвътъ. Азъ мисля, че правото на интерниране трѣбва да прѣдоставимъ на Министерския Сѣвътъ, който съ едно постановление да може да интернира това лице, което може да се признае за бездѣлникъ. Това нѣщо, относително постановлението на Министерския Сѣвътъ, въ другитѣ държави е прието само за екстернирането, само когато се касае да се изгони едно лице задъ граница; но понеже се въодушевяваме отъ желанието да поставимъ за българскитѣ граждани още по-голъма гаранция относително тѣхното интерниране, азъ мисля, че е най-голъма гаранцията въ едно колективно тѣло — въ нѣколко души министри, които ще обмислятъ въпроса всестранно, стколкото у единъ Министъръ на Вътрѣшнитѣ Дѣла, който така или иначе, при всичкото си желание да не интернира, може да бжде подведенъ да направи нѣщо лошо.

Вълко Нейчовъ: Г-да! Когато по-оня день се дебатираше настоящиятъ законопроектъ, азъ се изявихъ въ полза на съществуването на чл. 27 отъ закона за полицията, като се резервирахъ, то се знае, при дебатирането членъ по членъ на законопроекта да изкажа мнѣнието си, повече или по-малко основано, по сжщия прѣдметъ.

Най-напрѣдъ мисля, че трѣбва да поставя въпроса, както го азъ разбирамъ, на истинската му почва. Мѣрката, която постановява чл. 27 отъ закона за полицията е, то се знае, мѣрка превентивна, мѣрка назначена да прѣдупрѣди извършването на едно прѣстѣпление. Сигурно умътъ, който е зачналъ идеята на този членъ, ималъ е прѣдъ видъ тия субекти, тия хора, които, нагледно, всички човѣци ги знаатъ, че това сж вагабонти, човѣци, които подъ гнета на нуждата за съществуване и на неизвѣстността за тѣхъ, дали могатъ ката часъ да се нахранятъ, да иматъ нужната кора хлѣбъ, могатъ на всичко да се рѣшатъ. И такива човѣци, то се знае, не могатъ, освѣнъ постоянно да сж подъ панджата на полицията, както това трѣбва да мисли, да помишлява за своята сигурностъ едно общество добрѣ управлявано. Веднажъ въ това отношение и така гледано на чл. 27 се показва нужда отъ такова едно законоположение, касае се сега да видимъ, какъ да оградимъ приспособлението на сжщия членъ противъ всѣкакви възможни злоупотрѣбления.

Азъ мисля, г-да, че каквито усилия и да направи човѣшкиятъ умъ, за да огради единъ законъ, колкото той изриченъ да е, колкото и да е зачатъ въ духъ на правда, или на справедливостъ, не може да отмахне съвсѣмъ случайнитѣ злоупотрѣбления. Това зависи отъ органитѣ, които сж натоварени да прилагатъ законитѣ. Прѣди всичко, едно общество, което има претенцията да се управлява добрѣ, трѣбва да иска едно интелигентно и честно тълкуване на законитѣ. При едно интелигентно и честно тълкуване на чл. 27 отъ закона за полицията никога не щемъ да се намѣримъ, или то ще бжде една голъма рѣдкостъ да се намѣримъ въ едно злоупотрѣбление. Напротивъ, при едно

умишлено лошо приспособление на чл. 27 ще имаме ката день да оплакваме злоупотрѣбленията. Прѣдполагамъ, че въ едно общество, каквото е българското, лошитѣ субекти, лошитѣ човѣци, съвсѣмъ бездѣлницитѣ, както иска да разбере законодателятъ, сж много рѣдко, защото България е толкозъ голъма за малкото население, което се движи въ нѣдрата ѝ — може да нахрани 2, 3 и 5 пжти повече човѣци — щото трѣбва да прѣдполагаме, че въ България абсолютно такива човѣци нѣма; ако се случатъ нѣкъдѣ, то не сж човѣци съ български духъ, а трѣбва да смѣтаме, че сж дошли отъ земи, дѣто сж се научили на този животъ вагабонтски — да изкарватъ катадневно насжщия си хлѣбъ съ непозволени срѣдства, и че и тукъ се движатъ като сѣнки изъ пжкѣла пакъ съ такива срѣдства да се нахранятъ. Слѣдователно, ако бѣше България една градина само за българитѣ, нѣмаше нужда отъ чл. 27. Но понеже България е отворена отъ четиритѣ крайща за всичко това, що се скита по свѣта да търси хлѣбъ, като мисли, че сигурно ще го намѣри въ България, ако не съ честни, то съ нечестни срѣдства, затова, отъ тази гледна точка, съществуването на този членъ се оправдава.

Сега остава за приложението.

Каквито щете текстове, въ каквато щете форма да облѣчете властта, която се дава на полицията въ този членъ, вие не можете да отмахнете прѣдварително злоупотрѣбленията. Като трѣгвамъ отъ тази точка, азъ казвамъ, че не се сила да прѣдложамъ едно поправление нито въ текста на чл. 27, нито на прибавката, забѣлѣжката, защото не може да се намѣри такъвъ сигуренъ текстъ, който да не позволява злоупотрѣбления съ този членъ. Азъ, още когато се разискваше по принципъ този законопроектъ, казахъ, че нѣмаше нужда отъ такава забѣлѣжка къмъ чл. 27, че чл. 27 е достатъчно изриченъ, като казва „бездѣлникъ“. Тая дума е достатъчно изрична сама по себе си, за да нѣма нужда отъ едно тълкуване въ самия законъ. Тълкуването трѣбва да се остави на приложителитѣ, на приспособителитѣ на самия законъ. Казаха се лѣкове, каза се едно сѣдилище. Ние знаемъ у насъ сѣдилищата какъ мудно дѣйствуватъ, и мѣрката едва ли ще да е полезна да се остави да се приспособява законътъ чрѣзъ канала на едно сѣдилище. Ако чл. 27 е измисленъ и втѣнатъ въ закона за полицията, то е, че за вагабонтитѣ, които се готвятъ да извършатъ едно прѣстѣпление, когато не се надате, изисква се бързота, и тая бързота ще дойде да оправдае чл. 27, т. е. ще оправдае властта на полицията да дѣйствува противъ такива опасни лица. Азъ ще кажа единъ примѣръ, не отъ интерниране, а отъ екстерниране, обаче отъ точка зрѣние пакъ на такива съображения. Срѣщахъ много пжти по булевардъ Saint-Michel въ Парижъ единъ господинъ, и за жалостъ българинъ, много кокетно облѣченъ — всѣки день съ свѣжи ржкавици, всѣки день съ нови вратовръзки и сѣ съ хубави прѣстени. Имаше мѣсто да се питатъ хората, които го познаваха: отдѣ черпи този господинъ тѣзи срѣдства, за да бжде ката день така тазе облѣченъ? (Смѣхъ.) Случи ми се единъ день — не ща да кажа името му, понеже имамъ важни съображения да го не

казвамъ — въ улица Argentin, въ бюрото на в. „Matin“, даватъ ми едно писмо. Четохъ: молба да отида — и веднага щомъ получа писмото — у префекта на полицията, да видя, ако мога да бѣда полезенъ на този съотечественикъ, да бѣде пуснатъ. И наистина, по часътъ 1 прѣзъ нощта, дадохъ ми се нужнитѣ обяснения, че този господинъ, като посѣщавалъ голѣмитѣ мази на Лувръ, когато дамата или, по-добрѣ, персоната, която му е принасяла разнитѣ прѣдмети да ги гледа, е гледала къмъ други мющерии, той е намиралъ една сгодна минута да тури по нѣщо въ джеба си. Тѣзи операции продължавали нѣколко врѣме, 3—4 мѣсеци, белкимъ 5 мѣсеци. Единъ день продавачката на тия прѣдмети забѣлѣжила, че прѣдметитѣ, които давала на онзи гиздавъ господинъ да ги гледа, отсъствуватъ. Полечка, полечка, патронътъ на голѣмитѣ мази на Лувръ обажда на полицията. Той си отива полека задоволенъ, че се е натоварилъ съ още прѣдмети, които му трѣбватъ, върти си бастунчето, свирка си, но полицията го слѣдва; не отива да го улови изведнажъ, защото може да скрие дѣ живѣе и да пропаднатъ другитѣ вещи, и тогазъ не ще може полицията да си даде точенъ отчетъ за степенъта на виновността на този господинъ. Полицията го слѣдва до жилището му; улавятъ го въ стаята му, отключватъ санджцитѣ, долапитѣ и намиратъ всички крадени нѣща, които кралъ прѣзъ 4—5 мѣсеца врѣме — кърпи, вратовръзки, ржавици и всичко. Изваждатъ го прѣдъ сѣда, прѣдъ поправителния сѣдъ и поправителния сѣдъ го осѣжда на три мѣсеченъ затворъ. Каза ми помощникъ-префектътъ: „Когато тоя господинъ — азъ молихъ да го оставятъ поне да свърши училището — излежи наказанието си, ние, г-нѣ Нейчовъ, тоя господинъ ще го изгонимъ изъ прѣдѣлитѣ на Франция, защото ние имаме доста главоболия съ нашитѣ си, чужди вагабонти не щемъ.“ По този случай, полицията, безъ рѣшение на единъ сѣдъ, го е сама изгонила, защото на заранъта, подиръ излежването на затвора, тоя господинъ сигурно би почналъ сѣщото. Казвахъ ми, че ималъ тая мания, че ако не открадне нѣщо, не му е приятно. Та, казвамъ, на другата заранъ, понеже щѣше да почне пакъ скритѣ операции, полицията се намѣри въ правото си да го изгони изъ Франция. Ако разправихъ тоя примѣръ, то е за да кажа, че полицията, въ такива извънредни случаи на опасност за имота, живота и честъта на гражданитѣ, има длъжностъ да бди строго надъ такива нещастни креатури и да взима мѣрки противъ тѣхъ. И ние всички, добритѣ граждани, имаме не само правото, но и доблестъта да изискваме отъ полицията такова бдение върху нашата сигурностъ. Така щото, азъ не мисля, че тоя чл. 27 отъ закона за полицията е толкозъ чудовищенъ, колкото се стареха нѣкои да го прѣдставятъ; азъ само го намирамъ чудовищенъ по неговото лошо приспособление.

Г-да! Азъ мисля, че е доста ясно и че нѣма нужда да се опрѣдѣля кои субекти попадатъ подъ панджата на полицията като бездѣлници — тѣзи, които явно, въ очитѣ на всички човѣци, минаватъ като човѣци безъ никаква работа, безъ никакво занятие, което да може да се каже прѣдъ човѣцитѣ, че то е едно занятие. Искате отъ едно

лице, което наричате „бездѣлникъ“, да ви покаже срѣдства, съ които сѣществува. Вие не можете никакъ доби това; всѣкога ще намѣри едно лице да покаже срѣдствата, съ които сѣществува. Кой ще оцѣни тия срѣдства, дали сѣ честни или нечестни? Ще ги оцѣни полицията — единъ жандаринъ, единъ старши, единъ околийски началникъ, единъ окръженъ управителъ, или дори министърътъ въ кабинета си. Злоупотрѣбленията необходимо ще се вършатъ съ оцѣнката на източника на тия срѣдства; злоупотрѣблението тамъ е всѣкога позволено. Така щото, вие не можете, както да тълкувате текста на закона, да гарантирате приспособлението му противъ едно злоупотрѣбление. Когато имаме да оплакваме случаи, дѣто полицията е интернирала лица, политически противници на Правителството, човѣци съ очевидно честни срѣдства за сѣществувание, че казали нѣщо неприятно противъ Правителството — тия нѣща трѣбва да ги оплакваме, но законътъ не ги опълномощава, нито ги подразумѣва въ чл. 27. Не намирамъ, че чл. 27 позволява такова интерниране; то е насилие. Тия сѣ просто повече интернирани, длъженствуемъ на съзнателенъ произволъ, безъ да иматъ нѣщо общо съ чл. 27.

Г-да! Има страни по свѣта, дѣто има такъвъ сѣщо членъ, но не се приспособява въ такъвъ размѣръ на такива субекти, както имашъ честъта да кажа, а на такива субекти, които описахъ. Въ Франция имаше единъ изключителенъ законъ за интерниране и екстерниране. Слѣдъ прогласяването на Третата Империя се създаде такъвъ законъ и се приложи ужасно противъ всички противници на тогавашната империя. Не се мина една година, въ 1851 г., и той биде унищоженъ. Той бѣше специално за интерниране на агитатори, на голѣми, влиятелни личности, които можеха политически да влияятъ върху умоветѣ на Франция. Тогавъ и никому не идва на умъ, че съ такъвъ невиненъ законъ полицейски може да се интерниратъ политически противници. Прѣдполагамъ, че въ България ще дойдатъ, ако не сѣ дошли, както има претенции, човѣци, които да прилагатъ законитѣ съ всичката имъ честностъ и точностъ за цѣльта, за която сѣ назначени, а не за цѣль, която не визиратъ.

Азъ ще свърша. Сега, отъ двѣтѣ едно. Да остане на сѣдилищата да оцѣняватъ вагабонтството, то е работа да оставимъ на единъ бездѣлникъ да извърши прѣстѣплението и да си отиде, и сѣдилищата ще трѣбва да работятъ, то се знае, когато прѣдметътъ го нѣма. Или да искаме да имаме едно ефикасно срѣдство противъ опаснитѣ бездѣлници, и трѣбва да остане тоя законъ въ редакцията си, даже безъ забѣлѣжката, която му се прибавя, или да не искаме да бѣдемъ гарантирани съ бързи дѣйствия противъ такива опасни бездѣлници, и тогава да унищожимъ чл. 27 отъ закона за полицията. Отъ двѣтѣ едно. Колкото и да дебатираме тукъ, не ще намѣримъ срѣдството. Отъ една страна, ние сме изложени на лошитѣ дѣйствия на чужденци бездѣлници, отколкото български — ще кажа, че има и капитулации — и не сме достатъчно гарантирани противъ такива опасни бездѣлници въ опасни прѣдприятия, а пъкъ, отъ друга страна, имаме нужда да бѣдемъ гарантирани. Отъ двѣтѣ едно: ако не искате да бѣдемъ гарантирани въ

животъ, имотъ и честъ отъ опасни бездѣлници, да унищожимъ съвършено чл. 27, съ забѣлжката; а, ако пъкъ искате да бъдемъ гарантирани, трѣбва да го оставимъ както си е. Не намирамъ другъ начинъ какъ може да се излѣзе изъ тая дилема.

Славчо Бабаджановъ: (Отъ трибуната.) Г-да народни прѣдставители! Изказаха се много мисли по отношение чл. 27 отъ закона за полицията, който е прѣдметъ за разглеждане днесъ, нѣма съмнѣние, съ всички законъ за измѣнение закона за полицията. Говорило се е много, но ще се говори дотогава, докогато това законоположение съществува въ нашия законъ за полицията. Вие знаете отъ миналото, че при всички режими се е злоупотрѣбавало съ тоя членъ, и днесъ се злоупотрѣбва. И самиятъ Министъръ на Вжтрѣшнитѣ Дѣла въ своитѣ мотиви за внесения чл. 27 изрично казва, че много се е злоупотрѣбавало съ тоя членъ, съ интернирането на българскитѣ граждани, и затова иска едно ограничение. Нѣма съмнѣние, че нѣма да се прѣстане и днесъ да се говори, даже ако приемемъ това ограничение, защото азъ съмъ убѣденъ, че, даже и да приемемъ това ограничение на министра, нѣма да се постигне тая цѣль — да прѣстанатъ злоупотрѣбленията. Оня, който иска да злоупотрѣбва съ това право, което дава законътъ за полицията на министра, ще може да злоупотрѣбва и тогава даже, когато го приемемъ. Защото, много ясно, много нагледно се доказва отъ всички г. г. прѣдговоривши оратори, че стига да иска властта, било днешна или утрѣшна, да злоупотрѣби и да интернира единъ български гражданинъ, който по никой начинъ не може да се нарѣче бездѣлникъ, и ще може да го направи. Ще му се искатъ доказателства. Отива въ една съседна селска община да агитира, казватъ му: не си записанъ въ избирателнитѣ списъци, и ще го интерниратъ. И какво още? Общината ще иска да докаже съ какви срдства живѣе. Но той тоже наврѣме не ще може да направи това. Та, казвамъ, че ще се вършатъ злоупотрѣбления. Ако нѣкои се сърдятъ, че искаме окончателното унищожение и изхвърляне изъ закона за полицията това право, дадено на полицията, то е за да се ограничи въ самата основа злото.

Много съжалявамъ, че мотивитѣ на такова сериозно мѣроприятие и въобще на съществуването чл. 27 отъ закона за полицията се минаха само съ нѣколко думи. Г-нъ Досевъ самъ се оплакваше онзи день, че адвокатъ, жененъ, съ сѣмейство го задигнали като бездѣлникъ, и това мина той съ нѣколко думи, като че нѣма никакво значение. Че у насъ така се прилага тоя членъ се убѣждаваме отъ самитѣ мотиви на г. Министра на Вжтрѣшнитѣ Работи. Г-нъ Поповъ ни казва: ама вие не дѣйте взима конкретни случки и послѣ връзъ основа на това да искате отмѣнение на чл. 27 и да се обявявате противъ това право въ рѣцѣтъ на полицията, респективно на Министра на Вжтрѣшнитѣ Работи. Ами прѣди всичко самиятъ Министъръ на Вжтрѣшнитѣ Работи, възъ основа на конкретни такива факти, правени отъ прѣдшественицитѣ му — нѣма да се стѣсна да кажа, правени и отъ него, защото за мене е ясно, че

интернирането на Корманова е злоупотрѣбление съ това право — самиятъ г. Радославовъ казва, че иска да ограничи това зло. Самото Министерство, като внесе законопроекта, изрично се обосновава на такива конкретни факти. Нали отъ такива конкретни случки ще видимъ какъ се прилага и правилно ли се прилага единъ законъ, когато се касае за Ивана, за Драгана и т. н.? Че у насъ полицията е злоупотрѣбвала съ даденото ней право, това нѣма никой да оспорява, даже и другаритѣ отъ болшинството. Е добръ, щомъ толкова се злоупотрѣбва съ това право, важно е въ случая, дали дѣйствително, както що е прѣдставено въ измѣнението на г. Министра на Вжтрѣшнитѣ Работи, ще може да се ограничи до нѣйдѣ злоупотрѣбването съ това право. Азъ, ако бихъ видѣлъ, че съ редакцията за измѣнение на чл. 27, съ тѣзи пояснителни думи на понятието „бездѣлникъ“, би могло да се ограничи до нѣйдѣ злото, тогава бихъ се съгласилъ съ това; но видно е, че тоя, който иска да гледа безпристрастно на нѣщата, ще каже, че сѣ същото ще бѣде и въ бѣдѣще. Ами единъ гражданинъ, който се подозира да е бездѣлникъ и въ бездѣлничество се обвинява — полицията ще го обвини като такъвъ казва: имамъ срдства за прѣпитание. Какви срдства? Единъ мой приятелъ ме поддържа. Полицията или министърътъ ще каже: споредъ моето вжтрѣшно убѣждение, тая сума нѣма да употреби за своето издържане, или че тоя човѣкъ нѣма срдства за прѣпитание и затова ще го интернирамъ. Е, поправя ли се злоупотрѣблението? Видно е, че не се поправя. Ние трѣбва да се стремимъ всища по какъвъ да е начинъ да можемъ да ограничимъ произволитѣ на полицията, ако не искаме въ бѣдѣще всички да бъдемъ прѣслѣдвани и гонени отъ нея, ако не искаме да стигнемъ до кървави разправии. Вие виждате до какво положение стигна нашата полиция въ Тръстеникъ и въ Дуранъ-Кулакъ, дѣто трѣбваше да се прати войска, за да се поддържа авторитетътъ на полицията. Съжалявамъ това искрено. И не е вѣрно, както нѣкои подхвърлиха, отъ господата на болшинство, че ние изобщо сме се изказвали противъ полицията, сме се изказвали противъ закона за полицията — не е вѣрно. Ако конкретно тълкуваме закона и критикуваме чл. 27 на снование на практиката въ начина на приложението му въ обществения животъ, излиза, че искаме да ограничимъ извѣстно злоупотрѣбление; въ никой случай не сме възставали противъ полиция и противъ закона за полицията. Ние знаемъ, че законъ за полицията е потребенъ у насъ, защото безъ съмнѣние е, че има хора лоши, които искатъ да злоупотрѣбватъ съ дадената имъ свобода. Но казвамъ, че най-скѣпото право за единъ конституционенъ гражданинъ, най-скѣпото благо е свободата. И когато вие отидете да давате това право на полицията, да разполага съ това скѣпо благо на конституционнитѣ граждани, не сме ли длъжни да погледнемъ съ най-голъма сериозностъ какъ да го ограничимъ, когато виждаме, че въ миналото и до днесъ се е правило голѣми злоупотрѣбления съ това законоположение? Ето отдѣ про- излиза този голѣмъ страхъ у всички онѣзи отъ другаритѣ

ни, които говориха по този въпрос, и ето откъде ни се налага да погледнем съ всичката сериозност на тези злоупотребления, и ако видим, че предлаганите изменения не дават място за злоупотребления, да ги приемем, но ако видим, че пак, даже съ тълкуването, което му дава г. министърът, злоупотребленията съ възможни, да го махнем и да намърим друг път, който да гарантира спокойствието и честта на българските граждани от действителните бездълници.

Интересно е това, че ако проследим от ред години това, което става въ нашата страна, нѣма да намърим истински бездълници да съ били интернирани; какъ се случвало, че всѣкога сѣ политически противници съ били интернирани! Ще ви кажа единъ случай, който се касае лично до мене, макаръ да не бѣше интерниране, за да видимъ начина, по който си служи полицията. Това бѣше въ 1896 год. Вѣхъ съдия въ Разградъ; дадохъ си оставката и слѣдъ два мѣсеца окръжниятъ управител ме вика въ полицията и съставя актъ, че съмъ билъ опасенъ за обществения редъ. За опазване на обществения редъ ме арестува, защото ставаше митингъ — 3-4 часа ме държа — и вечерта, слѣдъ като мина опасността за обществения редъ, освободи ме. Казватъ, че нашата полиция не било възможно да прави това. Прави го въ много случаи; вслѣдствие на това трѣбва истината да погледнемъ право въ лицето. Едно голѣмо роптание съществува между полицията и народа. Полицията е до минимумъ дискредитирава прѣдъ народа; никой не вѣрва на полицията. И има основания, защото дѣйствително: истезавания, произволи, интернирвания — всичко е ставало до днесъ отъ нашата полиция. Щомъ е това така, щото до такова положение е достигнала нашата полиция, врѣме е, слѣдователно, да помислимъ, и много сериозно, за да намъримъ извѣстенъ прѣдѣлъ, да туримъ прѣграда, и по такъвъ начинъ да запазимъ малко-много и авторитета на полицията, авторитета на властта. Защото, дѣйствително, ако това отиде докрай, ще бѣде едно голѣмо зло, което ще се разрази върху главитѣ на всинца. Не отъ партизански съображения искаме отмѣнението на чл. 27, както мислите вие. Ние мислимъ, че това положение е едно голѣмо зло, което ще изкопае голѣма яма между народа и полицията; ще подкопае послѣдния авторитетъ на властта като общественъ органъ, и нѣма да има този авторитетъ полицията да пази честта, имота и живота на гражданитѣ, за което досега вие говорѣхте толкозъ краснорѣчиво. Затуй, казвамъ, че трѣбва да погледнемъ право въ лицето на истината, че положението днесъ заднесъ е това. Азъ намирамъ за най-цѣлѣсообразно и най-разумно сега — за да не се окайваме единъ денъ прѣдъ единъ по-ужасенъ Тръстеникъ и Дуранъ-Кулакъ — сега, като се разисква чл. 27, съ изхвърлянето на този членъ да отнемемъ едно оръжие, съ което се много злоупотребяваше.

А за да се поправи злото, отъ друга страна, да се ограничи обществото отъ голѣмитѣ злоупотребления, отъ истинските бездълници, много право казаха, защо да се не обрнемъ къмъ съдилищата? Белкимъ съдилищата ще

защитава истинските бездълници! Никого. Ако у насъ допускате интернирането — не е ли то една силка, както е въ Русия — нѣма ние правимъ това по конституцията — да стѣсняваме свободата безъ присѣда на българските граждани? Най-добръ е въ такъвъ случай да се обрѣщаме къмъ съдилищата, което съ своето опрѣдѣление, съ рѣшение или присѣда — това може да се помисли и да се направи — ще се произнесе и съ това ще може въ едно непродължително врѣме да се прѣмахнатъ дѣйствителните бездълници. Така не ще има възможностъ въ бѣдѣе никой да злоупотребява съ това право; иначе, и съ прѣдложението, както е отъ г. Радославова, пакъ ще се злоупотребява, и убѣденъ съмъ, че и срѣщу васъ ще се употребява туй срѣдство.

Г-да народни прѣдставители! Отъ мѣрките, които се прѣпорѣчаха, споредъ мене, щомъ като веднажъ е за опрѣдѣление понятието „бездѣльникъ“, въобще на факта, че единъ български гражданинъ е бездѣльникъ, най-лесно е да се впише въ самия наказателенъ законъ, щомъ е прѣстъпление, и послѣдната, окончателна, дума, трѣбва да се остави на съдилищата.

Азъ не искамъ да възразявамъ на г. Вѣлка Нейчовъ, който защитава чл. 27 отъ други съображения, отъ съображения, че може да нахлуятъ външни бездѣльники въ нашата страна и сериозно да заплашватъ и да тероризиратъ до извѣстна степенъ мирнитѣ български граждани. Това е въпросъ за екстерниране, и макаръ че не се зачеква тукъ, то е прѣдвидено въ закона или може изрично да се прѣдвиди, и съвсѣмъ нѣма защо да говоримъ за него. Въ случая, краснорѣчивиятъ примѣръ за Парижъ, който приведе г. Вѣлко Нейчовъ, доказва, че Французкото Правителство и правителствата въ цѣла Европа никой път нѣма да прилагатъ законитѣ тъй, както у насъ се прилагатъ. Най-послѣдния крадецъ, слѣдъ издаването на присѣдата, като се установи по положителенъ начинъ прѣстъплението, тогава го екстерниратъ. И право е. И у насъ може да става това; и при сегашното положение пакъ ще става. Но тъй, както е ставало досега, безъ никаква присѣда полицията да бѣде и обвинителъ и съдилище, нѣма съмѣние ще се злоупотребява. И даже съ разширението на понятието, което дава министърътъ на думата „бездѣльникъ“, ще остане на министра да опрѣдѣля кой е бездѣльникъ, и въ такъвъ случай, менъ ми се струва, че ще се върши същото, което става и днесъ. Затова, врѣме е да се ограничи, врѣме е да погледнемъ по-трѣзво, а не отъ партийна гледка, върху този въпросъ. И ще моля г. министра и болшинството да се съгласятъ съ мнѣнието, изказано отъ всички прѣждоговоривши оратори, да се унищожи чл. 27 въ тази смисълъ, а установяването на бездѣльникъ да става по съдебенъ редъ. Тогава ще имаме по-голѣма гаранция.

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Г-нъ Габровски има думата. (Гласове: Нѣма го!)

Има думата г. Каравеловъ.

Петко Каравеловъ: Азъ говорихъ, г-на народни прѣдставители, още когато се внесе тоя законопроектъ, и затова

нѣма много да говорѣ, но ще кажа едно нѣщо. Тукъ нѣколко пѣти се говори за бездѣлници и за чужди подданици. Азъ имамъ честта да ви кажа, че когато се говори за чужди подданици, тогава трѣбва да имаме друго общо правило, че министърътъ, или което и да е учреждение, има право да изгонва чужди подданици, безъ тѣ да бждатъ бездѣлници. Това право съществува въ Белгия, въ Швейцария, въ Франция. Почти въ всички държави съществува и е практикувано. Да отидешъ въ Швейцария да говоришъ на митингъ, могатъ да те взематъ и изхвърлятъ вѣнъ отъ граница, безъ да си бездѣлникъ. Чуждитѣ подданици не носятъ тегоби никакви и нѣматъ никакви политически права. Затова, не трѣбва и да се говори за чуждитѣ подданици. Тамъ нѣма нужда да сж бездѣлници, нѣма нужда да се доказва, иматъ ли срѣдства за живѣне или не. Азъ ще ви посоча единъ примѣръ. Въ Станимака има 200—300 души чужди подданици гърци, живѣятъ отъ старо врѣме, може би отъ врѣмето на Филипа Македонски, но като чужди подданици нѣматъ право да се бъркатъ въ църковнитѣ работи и въ борбитѣ на мѣстнитѣ партии. Какво трѣбва да се направи съ тѣхъ? Ще ги хвана за ухото и ще ги изхвърля. Да, но ще кажатъ: имаме имоти, имаме къщи. Добрѣ, ще ви дамъ срокъ да ги продадете. Въпросътъ за чуждитѣ подданици е ясенъ. Чуждитѣ подданици нѣма защо да се мѣсятъ въ българскитѣ работи. (Гласове: Ами за българскитѣ подданици, какво ще кажете?) Питате за българскитѣ подданици какво ще кажа. Азъ и за българскитѣ подданици ще кажа. Но пакъ казвамъ, чуждитѣ подданици нѣма защо да се мѣсятъ въ българскитѣ работи. Ималъ съмъ честта да заявя това въ Народното Събрание и да го поддържамъ и писмено. Нѣма нужда да се ползуватъ отъ права, когато не носятъ тегоби. (Христо Ив. Поповъ: Ами ако иматъ имоти, да ги продаватъ ли?) Това ви вече казахъ.

Колкото до българскитѣ подданици, то е свършено друго. Полицията може да слѣди отъ българскитѣ подданици всѣкого едного, и да го слѣди съ голѣмо внимание, и докато не го хване въ прѣстѣпление не може да тури ръка на него. Тѣй е въ всички страни, дѣто се управлява по законитѣ. Ние желаемъ полицията да не може да залавя когото и да е и да го пита съ какво живѣе. Може да го пита, ако го улови въ прѣстѣпление. Ако той е дошълъ тукъ съ цѣлъ да търси хлѣбъ, да търси работа, на какво основание може да го уловите и да го питате съ какво живѣе? Пращате го на заточение. На какво основание? И миналиятъ пътъ казахъ: разбирамъ човѣкъ попадналъ въ прѣстѣпления, може би да е и рецидивистъ — за такъвъ може да се взематъ мѣрки; но човѣкъ неосъденъ ни веднажъ, ималъ честно поведение, да го уловите да го питате съ какво живѣе и да го пращате на заточение — това не го разбирамъ. (Христо Ив. Поповъ: Не заточени — еа интерниране!) А пъкъ знаете ли какво става? Менѣ ме срѣщатъ въ с. Брѣстница и ми казваха: оттамъ ще минешъ, защото идвашъ да бунтувашъ населението. Когато на чуждитѣ подданици не се позволява да се бъркатъ въ българскитѣ работи, на българскитѣ граждани трѣбва да е поз-

волено да се бъркатъ. Калпави сж ония граждани, които не се бъркатъ. Който ходи да агитира, той има това право. Вие ще слѣдите да не прави лошо — повече нищо. Ако направи лошо, може да го дадете подъ съдъ, но вие не можете на заточение да го пращате. То е вече наказание безъ съдъ. Това е полицейщина. Има изключителни врѣмена, когато министърътъ може да вземе мѣрки, може би, безъ вашия законъ. И ще бжде много по-хубаво безъ вашия законъ да взима такива мѣрки, а по-злѣ съ вашия законъ. Безъ вашия законъ ще дойде тукъ министърътъ, ще го питате и ще каже мотивитѣ си за това, което е направилъ, а съ вашия законъ ще каже: има законъ и азъ се ползувахъ отъ него. Затова, моето дълбоко убѣждение е, че трѣбва да се изхвърли членътъ и прибавката. Прибавката не може да се приеме. Ако искате да спасявате една страна, вземѣте мѣрки и оправдайте своето поведение, като кажете и едното и другото, а не така да си давате права. Бездѣлникъ какво значи? Думата „бездѣлникъ“ първоначално значи безработенъ човѣкъ, а косвено, както сме я взели отъ руски, значи вагабонтия. А вие ще можете да прилагате това и къмъ хора не вагабонти, просто хора безъ работа. На всѣки, който е безъ работа, ще му кажете: вие сте бездѣлникъ, ще го уловите и ще го пратите на заточение, и ще го пратите Богъ знае кждѣ. Ще хванете единъ човѣкъ, който живѣе въ София, и ще го пратите въ Орхание или на друго мѣсто. И дѣйствително законътъ ви дава пълно право. Това, което сега правимъ, не е никакво ограничение. Законътъ казва, че трѣбва да има недвижимъ имотъ, трѣбва да има срѣдства да живѣе, но единъ човѣкъ възможно е свършено да нѣма имотъ. (Нѣкой отъ прѣдставителитѣ: Уволненъ чиновникъ!) Да, уволненъ чиновникъ. Не имъ харесва, човѣкътъ е влиятеленъ, има приятели на мѣстото, дѣто е уволненъ, има популярностъ между населението, може да агитира въ изборитѣ, ще го хванатъ за ухото и ще го хвърлятъ на другия край на България. Затова, моля — вие можете да направите каквото искате — да се изхвърли тоя членъ. Нѣма нужда да питае съдилищата, защото и тѣ нѣма да го разбиратъ. Когато става въпросъ за рецидивиститѣ, има законъ, споредъ който тѣ се подчиняватъ на единъ строгъ контролъ; но съвсѣмъ не е така съ човѣкъ, който, като нѣмалъ работа, да го хванете и да го хвърлите въ друго мѣсто. Това не бива да става. Които сж на работа не сж съ рокове, за да може да се познаватъ.

За чужденцитѣ ще кажа едно нѣщо, че азъ съмъ противъ ония чужденци, които се мѣсятъ въ нашитѣ работи; тѣ нѣма нужда да бждатъ бездѣлници за да бждатъ изхвърлени, и бихъ желалъ министърътъ да упражнява това свое право повече. А пъкъ сега вие въ Варна имъ давате мѣсто даромъ да си строятъ църква, когато тѣ сигурно сж чужди подданици, а не български. Сега, когато има споръ между българи и гърци, пакъ ще приемете страната на чуждитѣ подданици. Като дойде за права, тѣ даже гласуватъ съ насъ, но като дойде за тегоби казватъ: ние сме чужди подданици. Затова, трѣбва да се разпореждаме, както става въ Франция и Белгия. Идѣте, опитайте се въ Швейцария

да говорите на митинг! Ще ви изхвърлят и имат право. Но за българските граждани трябва да има особени права, от които да се ползват, да не зависят от първия полицейски старши или младши, да ги хване за ухото и да ги води където ще. Това е моето мнение.

Министър Д-ръ Василъ Радославовъ: Г-да народни представители! До турянето въ дѣйствиe на настоящия законъ за полицията, окръжните управители у насъ сж имали право да възстановяватъ на мѣстожителство бездѣлници. Съ новия законъ за полицията, измѣнението на който искаме сега, това право, за по-голяма гаранция, е прѣдоставено на Министра на Вътрѣшнитѣ Работи. Съ закона за полицията, тѣй измѣненъ, респективно съ чл. 27, се е оказало, че и съ него сж ставали злоупотрѣбления и не толкова направо отъ Министра на Вътрѣшнитѣ Работи, колкото по заблуждение отъ административнитѣ органи. Извѣстенъ околийски началникъ или окръженъ управитель донася въ Министерството на Вътрѣшнитѣ Работи, че нѣкой си бездѣльникъ се занимава съ кражба, постоянно безпокои гражданитѣ, нѣма никакви имоти, постоянно се навърта изъ кафенетата и кръчмитѣ и иска да се възстанови на мѣсто-рождението му, а не да се изпрати на заточение, както казва г. Каравеловъ — защото трябва да правимъ разлика, какво нѣщо е заточение и какво е интерниране: между тѣхъ има голяма разлика. Министърътъ на Вътрѣшнитѣ Работи събира свѣдѣния, както бѣ съ Корманова, за когото ще дамъ подробности по отговоръ на запитването на г. Панайотова, за да се изтъгне истината; Министърътъ на Вътрѣшнитѣ Работи пита за лицето, интернирането на което се иска, дѣ е родено, има ли занятие или не, и послѣ се разпорежда за изпращането на родното му мѣсто, тамъ, дѣто въ кръга на своитѣ познати може да се поправи, а не за наказание. А това не е заточение. Но тукъ именно се е злоупотрѣблявало, защото имаме доказателства, че извѣстни лица, които сж били чиновници при нѣкой режимъ, сетнѣ уволнени, живѣяли сж напр. въ София, и възъ основание чл. 27 не сж изпращани на родното имъ мѣсто, като бездѣлници, а сж изпращани произволно на мѣста, безъ да сж питани, иматъ ли занятие, иматъ ли срѣдства и пр. За да не става това злоупотрѣбление въ бѣдѣще, внасямъ едно тълкуване на чл. 27 отъ закона за полицията. Въ мотивитѣ по туй тълкуване излагамъ защо именно Министерството на Вътрѣшнитѣ Работи иска такова едно тълкуване. Азъ съмъ призналъ, че бившитѣ режими сж злоупотрѣблявали било умишлено, било неумишлено — и въ много случаи прѣдполагамъ, че неумишлено, по лѣжливи или по неистински рапорти отъ административни чиновници. Г-нъ Панайотовъ ме изобличава въ неискренность, като внасямъ туй измѣнение, само за да се оправдая прѣдъ Народното Сѣбрание, че не съмъ вършилъ никакво прѣстѣпление. Азъ мисля, че народнитѣ прѣдставители сж разбрали, че азъ не съмъ ималъ тая цѣль, да се оправдавамъ или да лъжа Народното Прѣдставителство. Напротивъ, заявявамъ го, че това тълкуване искамъ да стане, за да гарантирамъ по-добре свободата на българскитѣ граждани. (Константинъ Панайото-

товъ: Вие така ли сте разбирали винаги думата „бездѣльникъ?“) Така съмъ я разбиралъ! Вие, които излизате да защищавате хора, които сж крали коне и сж били подъ полицейски надзоръ въ Русчукъ, като напр. Абдула Хамзовъ, и който се е отклонилъ отъ полицейския надзоръ, дохождате умишлено да говорите по тълкуването на чл. 27 отъ закона за полицията. (Константинъ Панайотовъ: Абдула Хамзовъ е най-честниятъ човѣкъ!) Тукъ има народни прѣдставители отъ Тутраканъ, които заявяватъ, че такова лице има, което живѣе въ Русчукъ и се е занимавало съ крадене на коне. Въ Русчукъ е било подъ полицейски надзоръ и е избѣгало.

Константинъ Панайотовъ: Той е политически противникъ на Мутша Мустафовъ!

Нѣкой отъ дѣсницата: (Къмъ Панайотова.) Ти си му адвокатъ за кражбитѣ!

Константинъ Панайотовъ: Не съмъ!

Министър Д-ръ Василъ Радославовъ: (Продължава.) Г-да народни прѣдставители! Съ тълкуването на чл. 27 се гарантира много добре свободата на българскитѣ граждани, защото не може така произволно да се вземе единъ български гражданинъ и да се хвърли отъ единия край на България на другия, както казва г. Каравеловъ, защото асж и досега чл. 27 отъ закона за полицията е възбранявалъ такова нѣщо. Не може, както казва г. Каравеловъ, единъ български гражданинъ да се вземе и да се изпрати на заточение затуй, защото законътъ за полицията не допуска никакви заточения. Заточението е наказание. Чл. 27 отъ закона за полицията гласи така: „Съ разрѣшение отъ Министра на Вътрѣшнитѣ Работи, полицията въдворява на мѣстожителство въ роднитѣ имъ мѣста бездѣлницитѣ, български подданици, и изпраща задъ граница чужденцитѣ.“ Ние искаме съ тълкуването да опрѣдѣлимъ, кой е бездѣльникъ, и казваме, че полицията не може да въдворява за въ бѣдѣще на мѣстожителство и да изпраща лица отъ единия на другия край на България никого, ако има имотъ, ако е записанъ членъ въ общината, въ която живѣе, и ако има прѣпитание. И азъ ще се съглася съ г. Д-ръ Дочевъ, че така измѣненъ този членъ, съ това тълкуване, интернирания за въ бѣдѣще сж почти невъзможни, защото законътъ за общинитѣ позволява на всѣкиго, какъвто и да бѣде, да се запише за членъ на една община, ако 6 мѣсеца е живѣлъ въ общината. Вземѣте единъ конкретенъ случай. Нѣкой си празноскитающъ, нѣкой бездѣльникъ, дохожда въ София и заявява на градския сѣвътъ да го запишатъ въ списъцитѣ за членъ на общината. Полицията сетнѣ вижда, че този човѣкъ е бездѣльникъ, занимава се съ работи, които сж противъ общественъ редъ, ходи по кръчмитѣ, по други публични мѣста и т. н., но не може да тури ръка на него, както е било досега, и да го изпрати на родното му мѣсто, защото е станалъ членъ на тукашната община. Ако има недвижимъ имотъ, какъвто и да е, полицията сѣщо не може да турне ръка на него, не може да го изпрати на родния му градъ или село. Ако даде доказателство, че

притежава средство за прѣхрана, макаръ и да се шле безъ работа, полицията не може да го интернира. Тѣй че, мжно е, да, невъзможно е, единъ адвокатъ отъ Разградъ да се задигне отъ полицията и да се изпрати въ Сопотъ. (Славчо Бабаджановъ: Да не ни даде Богъ да изпаднемъ въ такива рѣцѣ!)

Ако се съгласимъ съ нѣкои отъ г. г. ораторитѣ и заличимъ чл. 27, какво ще стане? Най-напрѣдъ г. Каравеловъ ще възстане противъ туй, защото въ тоя членъ се говори и за чужденцитѣ, които ще трѣбва да се изпращатъ задъ граница. Пъкъ и г. Бабаджановъ нѣма да се съгласи за отмѣнението на чл. 27, защото ще трѣбва да раздѣлимъ този членъ на двѣ: едната частъ за чуждитѣ подданици, а другата за българскитѣ.

Цвѣтко В. Таслаковъ: Той не говори за чужденцитѣ!

Министъръ Д-ръ Василъ Радославовъ: Прочетѣте по-добрѣ закона за полицията.

Христо Ив. Поповъ: (Къмъ Таслакова.) Вие не можете да говорите за заличването, защото Вашиятъ шефъ говори за силка!

Славчо Бабаджановъ: Сѣ ще може да разбере, какво е интерниране, какво е силка. Ама Вие, като фикция го разбирате, затова тѣй говорите!

Министъръ Д-ръ Василъ Радославовъ: (Продължава.) Ще се съгласите, че ако се изхвърли първата половина на чл. 27 отъ закона за полицията, ще вържемъ рѣцетѣ на управлението да не може да отърве мирнитѣ граждани отъ бездѣлницитѣ. И какво ще стане тогава? Единъ примѣръ само да ви кажа. Съ отварянето на централната линия въ извѣстни центрове, като Горна-Орѣховица, събиратъ се съ стотина непознати лица, които чакатъ прѣзъ нощта да пристигне тренътъ и да улесяватъ пътниците! Вие знаете нашитѣ гари, че засега не сж освѣтлени тѣй добрѣ, и знаете, че полицията по гаритѣ е недостатъчна, за туй лесно се изгубватъ куфари, палта и даже пари отъ джебовецѣ на пасажеритѣ. Не може да се допусне, че това нѣщо е станало отъ управлението на желѣзницата или служащитѣ на полицията, защото надъ едниѣ и надъ другитѣ има контролъ. Доказателство има, че тия именно гости, които нощната тъмнина събира по гаритѣ и които бѣгатъ прѣдъ свѣтлината, сж обирачитѣ. За полицията тия хора сж бездѣлници. Вие, като искате да изхвърлимъ половината на чл. 27 отъ закона за полицията, покровителствувате такива бездѣлници за да обиратъ гражданитѣ. Ама ще кажете, полицията кждѣ е, нека залови крадцитѣ. Не всѣкога, обаче, може да се залови крадецътъ. А тия хиени ще иматъ право да продължаватъ професията си. (Цвѣтко В. Таслаковъ: Най-вече вашитѣ хора ще пострадатъ! Като паднете, тѣ ще бждатъ бездѣлницитѣ!) Съ това изпращане на мѣстожителство, правите добрина на младежитѣ, защото ги изпращате подъ надзора на тѣхнитѣ родители, баща, майка и роднини. Безъ тая мѣрка ще се увеличи числото на злосторницитѣ. Азъ знамъ, всички сте съгласни съ насъ, че

такова нѣщо не може да се допусне; не трѣбва, обаче, да смѣсватъ политическитѣ работи съ обикновенитѣ. Най-послѣ справедливъ е страхътъ у нѣкой, защото не само бездѣлницитѣ бѣха изпращани на мѣстожителството имъ, а бѣха изпращани хора, които боравѣха съ политика; тѣ бѣха изпращани, тѣ бѣха изгонвани отъ едно мѣсто на друго. Моля ви, това ли се иска съ тълкуването на чл. 27 отъ закона за полицията? Никакъ не. (Цвѣтко В. Таслаковъ: Кой ще Ви контролира? Вие ще интернирате и екстернирате тѣзи лица, които намирате за бездѣлници.) Ще контролира правосъдието! Законътъ ще контролира! (Цвѣтко В. Таслаковъ: Министра никой не го сжди!) Г-нъ Каравеловъ даже отива по-нататъкъ, че по-голѣма гаранция намира, ако нѣма закона, и че ако сетнѣ министърътъ, който стговаря за извѣстни дѣйствия, дойде въ Камарата и се черви за дѣлата си. (Никола Хр. Габровски: Кой министъръ се е червилъ досега?) Бждѣте увѣрени, г-нъ Панайотовъ, че има министри, които иматъ съвѣсть и които знаятъ, защо сж министри! (Константинъ Панайотовъ: Ние искаме да има законъ, който да ограничава злоупотрѣблението!) Защото, вие знаете, кои министри сж милѣли за свободата и правата на гражданитѣ, и че тѣ не сж стояли само въ канцелариитѣ си, а на дѣла сж доказали това. (Дѣсницата: Вѣрно! — Ржкоплѣскане.)

Константинъ Панайотовъ: Кога?

Министъръ Д-ръ Василъ Радославовъ: Когато Вие сѣдѣхте въ бездѣйствие!

Цвѣтко В. Таслаковъ: Въ Дуранъ-Кулакъ!

Докладчикъ Константинъ Досевъ: Прѣстѣпницитѣ се наказаха наврѣме!

Министъръ Д-ръ Василъ Радославовъ: (Продължава.) Нѣма съмнѣние, че тълкуването е по-добро, защото то гарантира повече правата и свободата на българскитѣ граждани. Моля Народното Събрание да се приеме.

Бихъ се съгласилъ съ редакцията, която прѣдлага г. Поповъ, ако се измѣнеше малко. Съ неговата редакция повече се преценива значението на бездѣлникъ. Така щото, ако г. докладчикътъ се съгласява съ прѣдложението на г. Попова, бихъ молилъ Събранието да приеме тая редакция.

Димитъръ Маламеновъ: (Смѣхъ.) Г-да народни прѣдставители! Азъ мисля, че сж по-друга категория хората, които се смѣятъ прѣди да сж чули нѣщо, което ще се говори: това могатъ да направятъ само лудитѣ хора.

Отъ друга страна, по въпроса, азъ мисля, че нѣма човѣкъ, който да се не съгласи съ мене, че властитѣ се установяватъ въ една държава не отъ луксъ, не отъ кефъ, не отъ удоволствие, а отъ нужда. Тази нужда е запазването на интереситѣ на гражданитѣ въ българската държава. И ако туй е прѣдзначението на властитѣ, азъ мисля, че безъ пълното установление на извѣстни власти е свършено безцѣлно, само е едно обрѣменение на държавата. Но, за да могатъ властитѣ да отговарятъ подпълно на своето прѣд-

назначение, трѣбва да имъ се дадатъ извѣстни права, които тѣ да могатъ да упражняватъ за ограничѣние произволнитѣ и прѣстѣпнитѣ, ако искате, дѣйствиа на врѣднитѣ елементи.

Сега ние създаваме законъ за полицията и нареждаме, че ще има стражари, пристави, околийски началници, градоначалници и т. н., които ще се грижатъ за запазване интереситѣ на българскитѣ граждани. Питамъ азъ: какво би трѣбвало да направи тази полиция, тѣзи полицейски органи, когато виждатъ, че има лица, които именно се занимаватъ съ това, да нарушаватъ интереситѣ на гражданитѣ, които се занимаватъ съ туй, да могатъ да откраднатъ, да изнасилатъ и т. н.? Нали трѣбва тази полиция да вземе нѣкакви насилствени мѣрки, за да ограничи тѣзи хора въ тѣхнитѣ незаконни дѣйствиа? Сега вие искате отъ полицията да запазва реда, да запазва порядѣка, да запазва имуществата и не знамъ какво, а пъкъ когато дойде въпросъ, че на полицията трѣбва да ѝ се даде право да арестува за 24 часа, вие казвате: йокъ, не може, защото туй било противъ интереситѣ на българскитѣ граждани; дойде въпросъ, че полицията трѣбва да има право да вика българскитѣ граждани за нѣкакви обяснения — йокъ, не бива това нѣщо; дойде въпросъ, че полицията трѣбва да има право да прѣслѣдва бездѣлницитѣ и да ги въдворява на тѣхното мѣстожителство — йокъ, и това не може. Значи, вие, които искате да оградите интереситѣ на порядѣчнитѣ български граждани отъ посѣгателствата на разваленитѣ елементи, не давате никакво право на полицията да се разпорежда за да ограничи незаконнитѣ дѣйствиа на тия развалени граждани. Тогава, питамъ ви азъ: какво значение може да има полицията? По-хубаво е да се изхвърли полицията и да нѣмаме никаква полиция.

Сега, дѣйствително, че въ това право за интерниране има, прѣдоставя се извѣстна възможностъ на полицията да нахърни въ нѣщо правата на българскитѣ граждани, но обикновено въ законодателството не се взема само едната страна на въпроса, ами трѣбва да се вземе и другата, и като се обсъждатъ и двѣтѣ, да се види, кое прѣдостави по-голъма полза за обществото, и то да се приеме.

Сега, питамъ азъ: коя е врѣдата отъ това, че полицията ще има право да взима бездѣлницитѣ и да ги въдворява на тѣхното мѣстожителство? Нали ще бѣде тази, че тѣзи хора ще се лишатъ отъ едно право да живѣятъ къдѣто искатъ? Но, питамъ азъ, каква материална загуба, какво нарушение на интереситѣ за единъ бездѣльникъ ще е, ако го взематъ напр. отъ София и го пратятъ въ Разградъ! (Донко Г. Анчевъ: Питашъ, питашъ, но нищо не отговаряшъ!) Г-нъ Анчевъ! Азъ знамъ, че Ви е страхъ да не попаднете въ тази категория. (Смѣхъ.)

Отъ друга страна, ако се вземе ползата, всички порядѣчни български граждани се обезпечаватъ отъ посѣгателствата на тѣзи безпорядѣчни елементи у насъ. Вие сега сте седнали да плачете тукъ за интереситѣ на бездѣлницитѣ — аманъ да не взематъ нѣкой бездѣльникъ и да го пратятъ нѣйдѣ си — а пъкъ прѣнебрѣгватъ интереситѣ на толкозъ честнитѣ, порядѣчнитѣ граждани и ги излагате на произ-

волитѣ на тѣзи бездѣлници. Азъ мисля, че това не е право. И, слѣдователно, отъ тази гледна точка прѣдоставянето право на полицията да интернира бездѣлницитѣ не е истина въ интересъ на бездѣлницитѣ, но то отговаря на интереситѣ, на нуждитѣ на държавата.

Сега, явява се въпросъ: кой ще опрѣдѣля, кои сж бездѣлници и кои не. Азъ, за моя смѣтка, поне засега, подпълно съмъ съгласенъ да се прѣдстави туй право на Министра на Вжтрѣшнитѣ Работи, защото съмъ напълно увѣренъ, че не е този Министъръ на Вжтрѣшнитѣ Работи, който ще злоупотрѣблява съ даденото му право. Това, че имало министри, които сж злоупотрѣблявали, или че има лица, които мислятъ да станатъ министри и да злоупотрѣбляватъ, още не може да ни наложи, щото и за настояще врѣме ние да не му прѣдоставимъ едно право, което трѣбва да му принадлежи и съ което, напълно съмъ увѣренъ, че нѣма да злоупотрѣблява.

Сега, (Гласове: Изчерпанъ е въпросътъ!) като се прави едно сравнение между интернирането и силката, казва се, че въ Русия имало нѣкакви си сѣдебни или смѣсени учреждения за опрѣдѣляне, кои да се пращатъ на силка и кои не. Менѣ ми се струва, че това е една грѣшка, защото тукъ интернирането е една чисто полицѣйска мѣрка, която има за цѣль да прѣдупрѣди, да прѣдотврати извършването на едно прѣстѣпление, да отнеме възможността да се вършатъ прѣстѣпления, когато силката се налага като наказание, и, слѣдователно, при тази сжществена разлика много право е, дѣто тамъ налагатъ силка, а тукъ интерниране.

Сетнѣ, менѣ ми се вижда много чудно поведението на тѣзи хора, които твърдятъ само, че могло да ставатъ злоупотрѣбления. Азъ мисля, че законитѣ, когато се правятъ, не се правятъ за да се злоупотрѣблява съ тѣхъ. И първото прѣдиположение е, че тѣ ще се изпълняватъ добросъвѣстно. И при сжществуването на други закони, които налагатъ наказания за злоупотрѣбление съ властта, азъ мисля, че туй трѣбва да бѣде единъ човѣкъ срастналъ съ понятието за прѣстѣпление, за нарушение на законитѣ и за безправие, за да може да допусне, че единъ министъръ ще се занимава само съ това — да злоупотрѣблява или да прѣвншава властта си.

Тѣй щото, прѣдъ видъ на всичко това, азъ намирамъ, че постановлението на чл. 27 е много умѣстно и необходимо и ще бѣде много полезно. И понеже въпросътъ е (Смѣхъ въ опозицията.) изчерпанъ, азъ прѣдлагамъ да се прѣкратятъ дебатитѣ.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: Г-да народни прѣдставители! Дѣйствително, менѣ ми се видѣ по-добра редакцията на този членъ, която прѣдстави г. Христо Ив. Поповъ, именно да се каже така: „Подъ думата „бездѣльникъ“ не се разбира оня, който е членъ на общината, дѣто живѣе, има нѣкакво занятие и може да докаже съ какви срѣдства живѣе.“

Тази редакция азъ приемамъ и ще ви моля да приемете забѣлѣжката подъ тази нова редакция.

Прѣдсѣдателствуващия Д-ръ Сава Иванчовъ: Има прѣдложение за прѣкръщение на дебатитѣ. Които отъ г. г. прѣдставителитѣ сж за прѣкръщението на дебатитѣ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Дебатитѣ се прѣкръчаватъ.

По § 1 отъ закона за измѣнение закона за полицията има направени слѣдующитѣ прѣдложения.

Най-напрѣдъ отъ г. Панайотова, забѣлжката къмъ чл. 27 да се допълни така: „Административната власть се отправя съ искането си за интерниране на нѣкое лице до мѣстния, по мѣстожителството на лицето, окръженъ сждъ, и само слѣдъ влизането на присждата въ сила може да бжде лицето интернирано. По тѣзи дѣла административната власть се явява обвинителъ.“

Въ сжщата смисль, приблизително, прави прѣдложение и г. Людскановъ, само че той намира, че подсждността трѣбва да принадлежи на мировитѣ сждилица.

Второ прѣдложение отъ г. Кънчова, да се направи втора забѣлжка, която да гласи: „На интерниранитѣ се дава право да обжалватъ постановлението за интерниране прѣдъ сждилицата, безъ разрѣшение на началството на полицията.“

Освѣнъ това, има едно прѣдложение отъ г. Христа Ив. Поповъ, щото редакцията на § 1 да бжде така: (Чете.) „Подъ думата „бездѣлникъ“ не се разбира оня, който е членъ на общината, дѣто живѣе, има нѣкакво занятие и може да докаже (Докладчикъ Константинъ Досевъ: „Или“ може да докаже!) съ какви срѣдства живѣе.“

Понеже редакцията на § 1 на г. Попова се възприе и отъ комисията, въ лицето на г. докладчика, то ще го туря първо на вотиране.

Д-ръ Василь Дочевъ: Ами моето прѣдложение.

Прѣдсѣдателствуващия Д-ръ Сава Иванчовъ: Вие го не редактирахте, г-нъ Дочевъ!

Д-ръ Василь Дочевъ: Министерскиятъ Съвѣтъ да рѣшава за интерниранията.

Прѣдсѣдателствуващия Д-ръ Сава Иванчовъ: Г-нъ Дочевъ прѣдлага, щото интерниранията да ставатъ съ разрѣшение на Министерския Съвѣтъ.

Ще положа на гласуване. Моля тѣзи г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни, щото първиятъ параграфъ да се измѣни въ такава смисль, както се редактира отъ г. Попова и се възприе отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Константинъ Панайотовъ: Забѣлжката!

Прѣдсѣдателствуващия Д-ръ Сава Иванчовъ: Понеже г. Панайотовъ претендира, че неговата забѣлжка е допълнение, ще туря и нея на гласуване. Които приематъ забѣлжката на г. Панайотова, както я прочетохъ, да си вдигнатъ ржката. (Меншество.) Не се приема.

Които приематъ забѣлжката на г. Д-ръ Дочева, да си вдигнатъ ржката. (Меншество.) Не се приема.

Които приематъ забѣлжката на г. Кънчова, да си вдигнатъ ржката. (Меншество.) Не се приема.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: (Чете.)

„§ 2. Чл. 41 се измѣнява така: Приставитѣ се дѣлятъ на три разреда и се назначаватъ и уволняватъ отъ Министра на Вътрѣшнитѣ Работи, по прѣдставление отъ окръжния управителъ.“

Петъръ Н. Даскаловъ: Г-да народни прѣдставители! По ценза, който се нарежда, за да бжде нѣкой полицейски приставъ, трѣбва да има по-голъмо образование, независимо отъ това, че се изисква да бжде офицеръ. Прѣдъ видъ на това, азъ мисля, че ще бжде по-право, ако послѣдната частъ отъ този членъ — „по прѣдставление отъ окръжния управителъ“, се зачеркне, за да стане, че се назначаватъ само отъ Министра на Вътрѣшнитѣ Дѣла. Това ще бжде много по-удобно и по-полезно, защото слѣдъ като се прѣдвидѣ такъвъ цензъ за приставитѣ, правата на окръжния управителъ ще бждатъ много голѣми.

Министъръ Д-ръ Василь Радославовъ: Прѣдложениято на г. Даскалова — да се изхвърли послѣдната частъ отъ този членъ „по прѣдставление отъ окръжния управителъ“ — е твърдѣ умѣстно. Азъ съмъ съгласенъ съ него и ще моля г. докладчика да редактира члена така: „Приставитѣ се дѣлятъ на три разреда и се назначаватъ и уволняватъ отъ Министра на Вътрѣшнитѣ Работи“. Другото да се зачеркне.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: Азъ се съгласявамъ отъ името на комисията да се зачеркнатъ послѣднитѣ думи на този параграфъ „по прѣдставление отъ окръжния управителъ“ и да остане така: „приставитѣ се дѣлятъ на три разрѣда и се назначаватъ и уволняватъ отъ Министра на Вътрѣшнитѣ Работи.“

Прѣдсѣдателствуващия Д-ръ Сава Иванчовъ: Които приематъ § 2, както се прочете отъ докладчика, безъ думитѣ „по прѣдставление отъ окръжния управителъ“, моля да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: (Чете.)

„§ 3. Новъ членъ 42. За да бжде назначенъ нѣкой за полицейски приставъ, трѣбва да има най-малко цетокласно образование или да е уволненъ отъ войската съ офицерски чинъ, да не е осжжданъ за прѣстѣпления, показани въ глави XIV, XVI, XVII, XX, XXI, XXII, XXIII, XXIV, XXV, XXVII, XXVIII, XXIX, XXX, XXXII и XXXIII отъ наказателния законъ, и да е издържалъ установения за това изпитъ. При равни достойнства, кандидатитѣ се подлагатъ на конкурсъ. При това, за второразреденъ приставъ се назначава само онзи, който е изслужилъ най-малко 2 години като треторазреденъ, а за първоразреденъ — който е билъ най-малко 2 години второразреденъ.“

Забѣлжка. Лицата, които сега заематъ приставски длѣжности, запазватъ мѣстата си, ако и да не отговарятъ на горнитѣ условия. Но единъ пѣтъ уволнени, тѣ не могатъ да бждатъ назначени повторно, ако не отговарятъ на тия условия.“

Василь Кънчовъ: Този чл. 42, както е поставенъ тукъ новъ, е добъръ и би трѣбвало да го приемемъ, защото, наистина, за въ бждѣще, ако министритѣ го съблюдаютъ

точно, ще можем да бъдем избавени отъ хора при-
стави безъ всѣкакво образование, или отъ хора, вземени
отъ улицата. Досега е известно, че по-голямата частъ отъ
нашитѣ пристави сж били вземени отъ улицата, хора съв-
сѣмъ некадърни, или хора, които сж се отличавали съ на-
силия при изборитѣ. Това е било общата мѣрка, общото
правило за търсене на такива човѣци. Съ въвеждането на
този чл. 42 отминява се това нѣщо: изисква се образо-
вание петокласно, а главно, че се изисква отъ кандадата
за тая длѣжностъ да не бѣде сѣденъ за редъ прѣстѣпле-
ния. Обаче, забѣлѣжката е много лоша. Тази забѣлѣжка
показва като че ли сегашниятъ Министъръ на Вътрѣш-
нитѣ Работи е ималъ за цѣль лични, партийни мотиви —
да останатъ лицата, които той е наставилъ вече, макаръ
да сж били тѣ и осѣждани. Прѣдставѣте си, че има много
пристави, които сж осѣждани за прѣстѣпления; има и при-
стави, които сж осѣждани и излежали наказанието си, и
бѣдѣщиятъ министъръ, който ще дойде, не ще може да ги махне.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: Какъ да не може?

Василъ Кънчовъ: Тукъ се казва, че запазватъ мѣстата си.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: Запазватъ мѣстата
си докогато се явятъ кандидати, които да отговарятъ на ценза.
Може да ги уволни и да тури на мѣстото имъ други, които
отговарятъ на ценза.

Василъ Кънчовъ: Нѣма казано това нѣщо.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: Отъ само себе си
се разбира.

Василъ Кънчовъ: Не може да се разбира отъ само
себе си; казано е: „Лицата, които сега заематъ приставски
длѣжности, запазватъ мѣстата си, ако и да не отговарятъ
на горнитѣ условия.“ Добръ е, ако е тѣй: като се намѣрятъ
на мѣстата имъ по-добри. (Докладчикъ Константинъ
Досевъ: Тѣй се разбира!) Тогова азъ бихъ билъ съгла-
сенъ, ако се направи такова измѣнение: „Лицата, които сж
вече назначени за пристави, запазватъ мѣстата си, ако и
да не отговарятъ на горнитѣ условия, докато се намѣ-
рятъ други, които отговарятъ на тѣзи условия.“

Докладчикъ Константинъ Досевъ: Тѣй се разбира!
Но веднажъ уволненъ, не може да се назначи.

Василъ Кънчовъ: Само едно нѣщо бихъ искалъ да
се притури, че трѣбва и сега да направимъ изключение
за тѣзи, които сж осѣждани за прѣстѣпление. Защото, съ-
гласѣте се съ мене, че лице, осѣждано за прѣстѣпления,
не е търпимо да бѣде приставъ, да пази гражданитѣ —
напр. лице, което е осѣждано два пѣти за побой, да пази
хората да ги не биятъ. Затова, съгласѣте се да направимъ
туй измѣнение, което каза г. Досевъ, че „оставатъ на мѣ-
стата си, докато се намѣрятъ лица, които отговарятъ на
ценза, съ изключение само на лица, осѣждани за горнитѣ
прѣстѣпления.“ Въ такъвъ случай е приемливо и бихме
достигнали по-добри резултати.

Константинъ Панайотовъ: Г-да народни прѣдстави-
тели! Азъ щѣхъ да говоря противъ забѣлѣжката, както

говори и г. Кънчовъ, но понеже г. Досевъ, като доклад-
чикъ на комисията, дава тълкуване, което азъ смѣтамъ за
автентично, и отъ което, нѣма съмнѣние, ще зависи много
прилагането на закона; понеже споредъ мнѣнието на г. До-
сева, тѣзи лица, които не отговарятъ на условията, прѣд-
видени въ чл. 42 отъ закона за полицията, могатъ да бѣ-
датъ уволнени, щомъ се намѣрятъ на тѣхно мѣсто канди-
дати, които отговарятъ на тѣзи условия, азъ съмъ съгла-
сенъ да се приеме така.

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Които
приематъ § 3 тѣй, както го прѣдлага комисията, моля да си
вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: (Чете.)

„§ 4. Новъ членъ 43. Полицейскиятъ приставъ не
може да бѣде уволненъ, освѣнъ съ мотивирана заповѣдъ,
обвародвана въ „Държавенъ Вѣстникъ“, за една отъ слѣ-
дующитѣ причини: доказана неспособностъ, явно лошо пове-
дение, болестъ или недѣлгавостъ, дѣйствиелно и съзнателно
непокорство на началството, картоигране и за извършване
едно отъ споменатитѣ въ чл. 42 прѣстѣпления, както
и въобще за извършване прѣстѣпно дѣяние, което влѣче
слѣдъ себе си затворъ или запиране за повече отъ единъ
мѣсець. Всичко това трѣбва да бѣде изложено обстоятел-
ствено въ рапорта на окръжния управителъ.“

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Които
приематъ § 4 както се прочете отъ г. докладчика, моля
да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: (Чете.)

„§ 5. Чл. чл. 42—55 ставатъ 44—57.“

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Който
приема § 5 както се прочете, моля да си вдигне ржката.
(Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: (Чете.)

„§ 6. Новъ членъ 58. Полицейскиятъ приставъ не
може да влиза въ кафенета и кръчми и въобще въ всички
питейни и увеселителни заведения, освѣнъ по служба и то
безъ да сѣда, да се черпи или да играе на карти, табла
билардъ и други подобни.“

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Който
приематъ § 6 както се прочете, моля да си вдигнатъ рж-
ката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: (Чете.)

„§ 7. Чл. чл. 56—63 ставатъ 59—66.“

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Който
приематъ § 7 както се прочете, моля да си вдигнатъ рж-
ката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: (Чете.)

„§ 8. Чл. 64 става 67 и се измѣнява така: По-
лицейскитѣ стражари се назначаватъ и уволняватъ отъ
окръжния управителъ по реда, изложенъ по-долу.“

Прѣдсѣдателствуващия Д-ръ Сава Иванчовъ: Които приематъ § 8 както се прочете, моля да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: (Чете.)

„§ 9. Чл. 65 става 68 и се измѣнява така: За полицейски стражаръ може да бѣде назначено само лице, което, слѣдъ като е изслужило военната си тегоба, прѣкарало е курса за подготвяне полицейски стражари (чл. 113) и не е прѣминало 30-годишна възраст. Освѣтнъ това, то трѣбва да прѣдстави медицинско свидѣтелство, че е съвършено здраво, и задължение, че ще служи най-малко 3 години.

Забѣлѣжка. Чл. 42, относително прѣстѣпленията, забѣлѣжката подъ него и чл. 43, относително причинитѣ за уволнение, се отнасятъ и за стражаритѣ.“

Прѣдсѣдателствуващия Д-ръ Сава Иванчовъ: Които приематъ § 9 както го прочете г. докладчикътъ, моля да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: (Чете.)

„§ 10. Новъ членъ 69. За старши стражаръ се назначава само онзи, който е изслужилъ като младши най-малко 3 години и има поне двукласно образование. При равни достойнства, прѣдпочитатъ се ония, които сж стояли въ войската на свѣрхсрочна служба.“

Прѣдсѣдателствуващия Д-ръ Сава Иванчовъ: Тия г. г. народни прѣдставители, които приематъ § 10 както се прочете, моля да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: (Чете.)

„§ 11. Чл. чл. 66—72 ставатъ 70—76.“

Прѣдсѣдателствуващия Д-ръ Сава Иванчовъ: Който приема § 11 както се прочете, моля да си вдигне ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: (Чете.)

„§ 12. Въ чл. 73, който става 77, думитѣ „и офицеритѣ“ се изхвърлятъ.“

Константинъ Панайотовъ: Г-да народни прѣдставители! Ако си спомняте, тукъ се говори за този членъ, дѣто стражаритѣ сж длѣжни да отдаватъ честъ на извѣстни лица. Въ досегашния законъ тѣ бѣха длѣжни да отдаватъ честъ и на офицеритѣ между другитѣ лица. Сега се изхвърля това задължение на стражаритѣ, т. е. отъ сега нататкъ тѣ нѣма да отдаватъ честъ на офицеритѣ. Менѣ ми се струва, г-да народни прѣдставители, че така, както бѣше досега, а именно задължението на стражаритѣ да отдаватъ честъ на офицеритѣ, бѣше много хубаво, и много лошо ще бѣде сега като се изхвърля. И ще ви кажа защо. Прѣди всичко, не трѣбва да се забравя, че войската и полицейската стража сж публични сили, които въ извѣстни случаи дѣйствуватъ съвмѣстно, за запазване на реда и тишината въ държавата. И стражаритѣ, и войницитѣ, и околийскитѣ началници, и офицеритѣ ходятъ

въоръжени съ шашки и пр. Менѣ ми се струва, че нѣма защо да гуждаме една такава прѣграда, която да показва, като че едната сила публична отъ другата сж съвършено отдѣлни и независими и че тѣ нѣма защо да си отдаватъ почитание една на друга. Менѣ ми се струва, че ако въ извѣстни случаи се допуша, щото било стражаритѣ да дѣйствуватъ подъ командата на офицери, било офицеритѣ и войницитѣ да се даватъ на разпореждането на околийския началникъ, нѣма защо да ги отдѣляме така, щото, когато стражаритѣ сж длѣжни да отдаватъ честъ на околийския началникъ, да не отдаватъ честъ на офицеритѣ. По такъвъ начинъ ние ще внушимъ на стражаря да мисли, че зарадъ него офицерътъ не е нищо, и като че той може да се отнася къмъ офицера, както се отнася къмъ всѣки гражданинъ. (Д-ръ Кирякъ Н. Провадалиевъ: Защо тази разлика, г-нъ Панайотовъ, обяснѣте? Той е длѣженъ да гледа на всички еднакво.) Азъ мисля, че ако стражарътъ разбира отъ това, кому дава честъ, и ако му се каже, че не е длѣженъ да дава честъ на офицеритѣ, той нѣма да зачита офицеритѣ, както не зачита и другитѣ граждани. Това отъ една страна. Отъ друга страна, още повече не трѣбва да се махва това задължение на стражаритѣ, когато имаме прѣдъ видъ новото измѣнение на закона. Отъ новото измѣнение на закона се вижда, че при назначаването на стражаритѣ дава се прѣдпочитание на тия, които сж служили въ войската, било като фелдфебели, било като унтеръ-офицери. Независимо отъ това, вие виждате, че колкото се касае до орѣжието, до подготовката на стражата, вие ги гуждате въ подчинение на офицеритѣ: назначаватъ се особени офицери, които ще ревизиратъ стражата, какъ тя отговаря по отношение на нейното въоръжение, въобще къмъ нейната готовность като полицейска стража, а отъ друга страна, вмѣватъ ѝ такива права, щото даватъ на стражаря възможность да се отнася съ незачитане къмъ офицеритѣ. Вие ще ги гудите въ такова положение, г-да народни прѣдставители, щото на единъ унтеръ-офицеръ, който е билъ на служба при единъ ротенъ, при единъ дружиненъ, или при единъ полкови командиръ, който унтеръ-офицеръ, даже да не бѣше стражаръ, щѣше да отдава честъ на този офицеръ и който може въ извѣстни случаи да бѣде ревизиранъ отъ сжщия или другъ офицеръ, даватъ му сега възможность, когато мине край него този неговъ бившъ началникъ, да не му дава честъ. (Глъчка.)

Д-ръ Кирякъ Н. Провадалиевъ: Кой го спира? Той може пакъ да си отдава честъ.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: Само че не е длѣженъ.

Константинъ Панайотовъ: (Продължава.) Стражарътъ, когато му кажете, че той не е длѣженъ да дава честъ на еднкого си, той тѣй ще го разбере, че не трѣбва да дава честъ на това лице; защото, той нѣма да разсѣждава както вие — ако иска да дава, но той ще разбере, че „законътъ не ме задължава, а това, което законътъ не ме задължава да правя, азъ не трѣбва да го правя“. Та, искамъ да кажа, че вие даватъ възможность на едни лица, които сж служили

въ войската, които сж имали извѣстни началници, на лицата, които може да ги ревизиратъ, давате имъ възможность да не имъ даватъ честъ, когато минаватъ покрай тѣхъ.

Не намирамъ сериозность въ мотивитѣ, които е внесълъ г. Министърътъ на Вътрѣшнитѣ Работи. Казва се, че стражарѣтъ, когато се намира на служба, понеже много често офицери минаватъ по улицитѣ, мѣчно му било да изпълнява тая честъ. Ако мотивътъ бѣше другъ, че чрѣзъ това, дѣто стражарѣтъ е длъженъ да дава честъ на офицеритѣ, се развращава и му се прѣчи, тогава въпросътъ би билъ другъ, тогава щѣхме да разсѣдимъ. Но понеже мотивътъ е, че врѣме не му оставало да дава честъ, съ това не мога да се съглася: не минаватъ всѣка минута офицери, щото стражарѣтъ толкова врѣме да нѣма, та да не дава честъ — това не е вѣрно. Ако въ продължение на единъ или половинъ часъ, или на петнадесетъ минути мине единъ офицеръ и единъ стражаръ вдигне да му козирува, да му даде честъ, това не прѣчи за изпълнение на службата му. Не зная какъ ще погледне г. Военниятъ Министъръ — нѣма го тукъ; добръ би било да се исва и неговото мнѣние по такова едно правило — но азъ съмъ на мнѣние, че това правило ще послужи за отслабване на дисциплината въ войската, които вие ужъ искате да усилите, пъкъ отъ друга страна съ въвеждането на туй правило, напротивъ, я отслабвате.

Азъ съмъ на мнѣние, че е хубаво и занаяпрѣдъ стражаритѣ да даватъ честъ на военнитѣ, когато минаватъ покрай тѣхъ.

Министъръ Д-ръ Василъ Радославовъ: Г-да народни прѣдставители! Чл. 73 отъ закона за полицията сега гласи така: „При срѣщане съ своитѣ началници (приставѣтъ, околийскиятъ началникъ, окръжниятъ управител и Министърътъ на Вътрѣшнитѣ Работи) и офицеритѣ, стражарѣтъ е длъженъ да имъ отдава честъ по войнски.“ Сега искаме едно измѣнение, което се състои въ това: Остава сѣщиятъ членъ, като се отхвърля „и офицеритѣ“. Защо? Не защото искаме да туримъ прѣграда между войската и полицейскитѣ органи, но защото назначението на войската е друго, а назначението на полицейскитѣ агенти съвсѣмъ друго. Прѣди всичко, вие знаете, че съ съгласието на Военното Министерство ние измѣнихме формата на полицейскитѣ стражари. Досега стражарѣтъ носѣше горѣ-долу военна форма и имаше смисълъ да пази извѣстно почитание къмъ военнитѣ; но, слѣдъ измѣнението на формата, пѣма си смисълъ вече да задължаваме полицейскитѣ агенти да отдаватъ честъ на офицеритѣ. (Константинъ Панайотовъ: Имате ли съгласието на Военния Министъръ!) Не помня добръ, но нѣма да правимъ въпросъ отъ едно много просто нѣщо. Полицейскитѣ агенти сж длъжни да бждѣтъ учтиви къмъ всички, и азъ не виждамъ каква опасность има тукъ, ако се отмѣни, че не трѣбва да ги задължаваме да отдаватъ по военному честъ. Тѣ ще отдаватъ честъ на своитѣ началници, и, отъ учтивость, на офицеритѣ, на народнитѣ прѣдставители, прѣдсѣдателя на Народното Събрание и на всички, които познаватъ. Ще се съгласите съ мене, че тамъ, дѣто има

голямъ гарнизонъ, дѣто има много офицери и полицейскитѣ агенти, ако е длъженъ постоянно да бди, да не пропусне да отдава честъ на офицеритѣ, едва ли ще изпълнява истинската си обязаность. Ако г. Панайотовъ мисли, че дисциплина ще сѣществувва само когато се поздравява и дава честъ, то е друго, но азъ не съмъ съгласенъ съ него. Не е основата на дисциплината именно тукъ. Ако е имало досега отдаване на честъ, то е защото формата досега на стражаритѣ почти бѣше военна. Досега е имало редъ неприятности, които сж създавани вслѣдствие на чл. 73 отъ закона за полицията. Ето защо, азъ мисля, че отъ самото естество на работата, отъ измѣнение на формитѣ и отъ практиката би слѣдвало да се отмѣни досегашното правило. Тѣй щото, ще ви моля безъ повече разискване да приемете измѣнението.

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Има думата г. Христо Ив. Поповъ.

Христо Ив. Поповъ: Отказвамъ се.

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Има думата г. Д-ръ Провадалиевъ.

Д-ръ Кирякъ Н. Провадалиевъ: Отказвамъ се.

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Тогава, има думата г. Цековъ.

Дамянъ Цековъ: Г-да народни прѣдставители! Нѣма да бжда съгласенъ са мнѣнието на г. Панайотова; защото това измѣнение, което се внася въ проектирания членъ, не е тѣй сѣществено, за да се говори; съ него не се стѣсняватъ нѣкакви права, граждански или политически на гражданитѣ, а само е формалность, което по-право и по-лесно може да се разрѣши съ съгласието на Министерството на Вътрѣшнитѣ Работи и Министерството на Войната. Ако имаше да прѣчи нѣщо въ службата на военнитѣ или гражданскитѣ, въ такъвъ случай биха възставали съвършено други лица. Менѣ ми се чини, много по-удобенъ е членътъ, проектиранъ отъ комисията. Знаемъ неудобствата, които срѣщяхме досега, и какви неприятности се случватъ. Напр., пращатъ стражаръ да изпълни длъжността си въ мѣста, дѣто е запрѣтено да влизатъ офицери, дѣто се извършватъ непристойни дѣла, мѣста, които въ всѣки случай стоятъ подъ контрола на полицията, и моментално се явява офицерътъ, изругава стражаря, и той вдига ръка да му козирува, да му отдаде нужната почитъ. По тоя начинъ се подбива авторитетътъ на полицията. Моля ви се, прѣдставѣте си положението на единъ стражаръ, поставенъ на постъ на улицата: всѣка минута минаватъ офицери и той не ще има врѣме да дава честъ, нежели да изпълнява своята длъжность. Ако сж два фактора за обществената безопасность, защо не претендираме отъ солдатитѣ да отдаватъ нужното чинопочитание и къмъ ония граждански чиновници, които сж облѣчени въ форма, напр. градоначалникътъ? Трѣбва да му отдаватъ честъ, войникътъ да не минава мълкомъ покрай него; трѣбва еднаква взаимность да сѣществувва въ чинопочитанието на единитѣ и другитѣ. Та, щомъ е така, мисля,

че по-добър би било да си остане проектираното измѣнение така, както е въ законопроекта, отколкото да се поддържа по стария законъ, че трѣба да се налага на нижнитѣ полицейски чинове да отдаватъ чинопочитание на офицеритѣ.

Прѣсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Понеже другъ не иска думата, ще туря на вотирание § 12. Моля ония г. г. прѣдставители, които приематъ § 12 така, както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: (Чете.)

„§ 13. Чл. чл. 74—91 ставатъ 78—95.“

Прѣсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Който приема § 13 така, както се прочете отъ г. докладчика, моля да си вдигне ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: (Чете.)

„§ 14. Къмъ чл. 92, който става 96, се прибавя: безъ разрѣшение отъ окръжния управителъ.“

Прѣсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Който приема § 14 така, както се прочете отъ г. докладчика, моля да си вдигне ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: (Чете.)

„§ 15. Чл. 93 става 97.“

Прѣсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Който приема § 15 така, както се прочете отъ г. докладчика, моля да си вдигне ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: (Чете.)

„§ 16. Втората алинея на чл. 94, който става 98, се измѣнява така: Окрѣжниятъ управителъ и околийскиятъ началникъ могатъ да взематъ при себе си на дежурство по единъ стражаръ, но само за изпълнение служебни поръчки.

Строго е забранено да се взематъ стражарскитѣ коне за ездене отъ други лица, даже и съ согласие на самитѣ стражари.“

Прѣсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Моля ония г. г. прѣдставители, които приематъ § 16 така, както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: (Чете.)

„§ 17. Чл. чл. 95—97 ставатъ 99—101.“

Прѣсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Който приема § 17 така, както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: (Чете.)

„§ 18. Къмъ чл. 98, който става 102, се прибавя: Ако конвоируемиятъ пѣтува съ пайтонъ, стражарътъ бива пѣши и сѣда въ самия пайтонъ до пайтонджията. Изключение се допуска само за министритѣ.“

Василь Кънчовъ: Азъ желая, г-да прѣдставители, да си остане параграфътъ така, както бѣше по-напрѣдъ редактиранъ, както бѣше редактиранъ отъ г. Министра на

Вжтрѣшнитѣ Работи, и да се изхвърли допълнението, което комисията е направила: „Изключение се допуска само за министритѣ.“ Много лошавъ обичай е тоя, дѣто стражари се турятъ на коне да тичатъ прѣдъ файтона. Това е вземено отъ турцитѣ, за салтанатъ. Върви министърътъ, а прѣдъ него и слѣдъ него по двама стражари — това е сигурно за салтанатъ. Като е намѣрилъ г. Министърътъ на Вжтрѣшнитѣ Работи, че може да се изхърли това, безъ да врѣди на службата, защо да го туряме сега? Комисията нѣма никакви мотиви, съ които би могла да иска да остане за министритѣ такова изключение, да имъ се прави особенъ салтанатъ. Прѣдлагамъ да се махнатъ думитѣ, които е турила комисията.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: Комисията, за да прибави тѣзи думи, се е ръководила отъ слѣдующето.

Г-да народни прѣдставители! Вамъ е извѣстно, че министритѣ съ своето положение си създаватъ винаги отъ онѣзи неблагоприятни елементи лични неприатели и винаги сж изложени на разни случайности. Ако единъ министъръ, който пѣтува, има единъ стражаръ на капрата на файтона, който не е въ положение назадъ да гледа какво става, мислите, ли че единъ министъръ не може да бѣде изложенъ на нѣкаква опасност, безъ да види стражарътъ и безъ да получи нѣкаква помощъ отъ него? Тогава, по-хубаво е да го нѣма. За салтанатъ ли ще го водятъ? Въ такъвъ случай ние сме намѣрили, прѣдъ видъ положението на министритѣ, прѣдъ видъ на неприятноститѣ, които могатъ да се случатъ — това не е обикновено, това е една рѣдкостъ, въ всѣки случай е една мѣрка за прѣдпазване, безъ разлика на личността — сме прѣдвидѣли за министритѣ въ случая да става изключение. И мисля, че министритѣ не пѣтуватъ толкозъ често за да отрудняватъ стражаритѣ и да може тая мѣрка да причинява врѣди. Ето защо сме я приели, и прѣдлагамъ на г. г. народнитѣ прѣдставители да я приематъ.

Петко Каравеловъ: Азъ съмъ противъ мнѣнието на комисията. Вие знаете, че има членъ въ закона, въ който се казва, че коне, развалени отъ пѣтуване, трѣбва да се плащатъ. Азъ не бихъ желалъ нашитѣ министри да пѣтуватъ като кѣрсердари турски, и ще ви кажа, че азъ не съмъ го практикувалъ. Азъ бихъ желалъ и подиръ Княза да нѣма конни стражари. Когато съмъ пѣтувалъ съ Князь Александра, азъ го молѣхъ вѣнъ отъ града да се върнатъ коннитѣ жандари. Азъ не зная защо да прѣпускатъ конетѣ и хазната да плаща? Верхомъ кога сме ездили, тогава не прѣпуска никой, но когато се вземе файтонъ и кара бърже и конницата прѣпуска съ всичка сила, сигурно развалятъ се конетѣ. Ние сме развалили и кавалерията тукъ. Има два полка развалени.

Така щото, азъ бихъ желалъ да не прѣпускатъ да развалятъ нашата кавалерия. И ако бѣше тукъ Военниятъ Министъръ щѣхъ да кажа — щомъ единъ ескадронъ развали конетѣ, викатъ другъ. Това не трѣбва да става — да се развалятъ конетѣ и хазната да плаща. Щомъ е човѣкъ на файтонъ, може да пропуска колкото ще. И затова

въ законопроекта да не се пропуска това — тъй да си остане. Нѣма нужда отъ тѣзи кърсердарски наклонности.

И не виждамъ това, което казвате, че ще го спасява нѣкой. Ви ще пуснете и по града... (Нѣкой отъ прѣдставителитѣ: Въ София е опасно!) Въ града е по-опасно. Тукъ се прѣпуща съ десетки на коне, а това произвежда врѣдително впечатление. Нѣма го нийдѣ, нѣма нужда и у насъ да го употребяваме. Азъ бихъ желалъ да не се употребява не само за министритѣ, но за никого. Така сжщо казвамъ и за кавалерията.

Константинъ Панайотовъ: Азъ съмъ на сжщото мнѣние, както и г. Кънчовъ и г. Каравеловъ. Веднажъ има единъ на капрата, нѣма нужда отъ други. Тѣй щото, прибавката, която прави комисията, да не се приема. (Нѣкой отъ прѣдставителитѣ: Да се гласува!)

Кръстанъ Доцевъ: И азъ съмъ противъ това обяснение, което направи комисията. Това е заведено отъ покойния Стамболовъ — по 15 отпрѣдъ и отзадъ и по трима отъ страни. (Гласове: Да се гласува!)

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Ще туря на гласуване § 18. Моля тия г. г. народни прѣдставители, които го приематъ съ измѣнението направено отъ комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: (Чете.)

„§ 19. Къмъ чл. 99, който става 103, се прибавя: Прѣобличане на полицейския стражаръ въ обикновено (неформено) облѣкло не се допуска, освѣнъ когато се намѣрва въ отпускъ.“

Василъ Кънчовъ: Азъ моля, г-да народни прѣдставители, да се съгласите да се притури къмъ този параграфъ „и безъ номеръ“, защото вамъ е извѣстно, че често пжти стражаритѣ правятъ прѣстѣпления и гражданитѣ не могатъ да ги забѣлѣзватъ. Прѣдставѣте си, че стражарѣтъ е съ формено облѣкло, но безъ номеръ, и прави прѣстѣпления — не може да се забѣлѣжи, не може да се намѣри и не могатъ да го наказатъ. Особено често става това при изборитѣ. Явяватъ се безъ номеръ стражари въ едно село и правятъ насилия, но не можете да ги укажете за да бждатъ наказани. И много такива оплаквания сж ставали въ градоветѣ. Затова, не ще бжде злѣ да се турятъ въ този параграфъ и думитѣ „и безъ номеръ“, и ще стане поясно и по-добрѣ; постига се подпълно онова, което Министърътъ на Вжтрѣшнитѣ Работи е желаялъ, именно, стражаритѣ да не злоупотрѣбаватъ съ своето положение. А сега не ще се постигне това положение.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: Това, което Врачанскиятъ народенъ прѣдставителъ, г. Кънчовъ, иска тукъ, не може да се узаконява, защото то сжществува въ правилника за опрѣдѣление на формата. Ако искаме да се прѣдвиди това, трѣбва да кажемъ че стражаритѣ не могатъ да ходятъ безъ шапки, безъ жгути, безъ ботуши. Номерътъ е неотемлима частъ отъ самото облѣкло, а то е опрѣдѣлено въ правилника. Не може да се тури подобно нѣщо въ самия законъ. Това е непрактично, неприемливо.

Христо Ив. Поповъ: Г-да народни прѣдставители! Не можахъ да разбера дали е полезно, ако буквално се изпълни. Защото не се позволява на стражара да дѣйствува безъ форма, особено когато изпълнява сждебна функция, Азъ не разбирамъ това. Едно изключение трѣбваше да се прѣдвиди. Азъ мисля, че почитаемиятъ министъръ гони нѣщо, но какво, не знамъ; но въ всѣки случай гони да бжде явна полицията. Всичко това разбирамъ — да бжде полицията съ форма, да дѣйствува по начинъ кавалерски; по менѣ ми се струва, че въ другитѣ държави, особено сждебната полиция, заставени сж тѣзи, които вършатъ сждебни функции да събличатъ формата — не удобно е съ форма. Нашата полиция често извършва сждебни функции, издирва прѣстѣпления и всѣкога не трѣбва да е съ форма. Това е неудобно. Има конкретни случаи, когато не е възможно да не се отрази това въ врѣда на правосъдието. Защо непрѣмѣнно уважаемиятъ министъръ настоява при какви да е случаи, именно: „прѣобличането на полицейскитѣ стражари въ обикновено, неформено облѣкло, съ каквато и цѣль да става, строго се забранява“. (Нѣкой отъ прѣдставителитѣ: Това е измѣнено!) Нали тѣй си остава? (Докладчикъ Константинъ Досевъ: Не се допуска, освѣнъ когато сж въ отпускъ.) Значи, при изпълнение на каква да е функция забранява се. Азъ бихъ прѣдложилъ при изпълнение на сждебни функции. Това е необходимо. Инакъ, ще бжде въ пакостъ на правосъдието. Въ всѣки случай, при сждебни издирвания трѣбва да иматъ право. Азъ мисля, че не трѣбва така да се ограничава, защото има конкретни случаи, дѣто трѣбва да се допусне.

Иванъ Бѣлиновъ: Г-да народни прѣдставители! Когато се обсъждаше този законопроектъ по принципъ, азъ по този членъ се изказахъ въ полза на прокараното въ него начало, но забравихъ тогазъ да добавя още едно съображение, по което членътъ трѣбва непрѣмѣнно да се приеме така, както е въ законопроекта. И то е слѣдующето. Миналата пролѣтъ въ Русчукъ се улови отъ военитѣ власти единъ прѣоблѣченъ стражаръ, който, стегнатъ да разкаже какво търси около една къща, призна, че е билъ прѣоблѣченъ и натоваренъ да убие единъ русчукски гражданинъ. (Нѣкои отъ дѣсницата: Ццц! Празни работи. — Константинъ Панайотовъ: Въ турски дрехи!) Моля, азъ не съмъ слѣдователъ, дали е тѣй или не, но въ всѣки случай това се писа въ всички вѣстници. Има военни хора, които сж изслѣждали този стражаръ и той прѣдъ тѣхъ е призналъ. Едного отъ тия военни познавамъ и ми е даже роднина. Както и да е, вѣрно ли е това или не, сждилищата сж повикани да се произнесатъ. Азъ съмъ увѣренъ, че сждилищата ще се произнесатъ, че е вѣрно. Но не е това за обсъждане сега. Фактъ е обаче, че съ прѣобличането стражаритѣ у насъ и при сегашния и при миналитѣ режими се е злоупотрѣбавало. Прочее, членътъ е на мѣсто и трѣбва да се остави въ онази категорична форма, както бѣше въ законопроекта, а не тѣй както го е редактирала комисията. Съ тази забѣлѣжка пакъ ще може да се злоупотрѣбва. Ще се яви прѣоблѣ-

ченъ стражаръ и, когато ще възстанатъ хората противъ туй, ще каже окръжниятъ управителъ: той бѣше въ отпускъ. Това нѣщо не бива по никой начинъ. Само категоричната форма на законопроекта ще ни избави отъ злоупотребленията. Прочее, да остане, че прѣобличането на стражаритѣ подъ какъвъ да е прѣдлогъ и какви да сж причини безусловно и строго се запрѣтвя.

Освѣнъ туй, за да даде това нѣщо ефективни послѣдствия, които очакваме, да се тури и наказателна санкция, понеже въ наказателния законъ такъвизъ прѣстѣпления нѣма. „Виновниятъ въ прѣобличането на стражари, за каква да е административна цѣль, билъ чиновникъ, окръженъ управителъ, началникъ, и какъвъ да е, се подвѣргва на едикъво си наказание — азъ бихъ турилъ 2 или 3 годишенъ строгъ тъмниченъ затворъ“. Тукъ му е мѣстото.

Прочее, моето мнѣние е членътъ да си остане въ онази форма, въ която бѣше внесенъ отъ г. Министра на Вжтрѣшнитѣ Работи, а не както го измѣнява комисията, и да се прибави алинеята съ наказателната санкция: „Виновниятъ, въ прѣобличане на полицейски стражари, за каква да е цѣль, се наказва съ тригодишенъ строгъ тъмниченъ затворъ.“

Илия Д. Вълчевъ: Г-да народни прѣдставители! Онова, което изказа г. Бѣлиновъ, азъ мога да кажа, че му съчувствувамъ, и ще ви кажа своитѣ основания. Въ комисията, когато се разгледваше този членъ, тя като се състоеше, мога да кажа, отъ хора, които сж много страдали при нѣкои режими отъ прѣоблѣчени стражари, има прѣдъ видъ тъкмо това, което поддържа г. Бѣлиновъ. Ако има нѣкъдѣ да сж страдали гражданитѣ отъ прѣоблѣчени стражари, то е въ Столицата. Мога да ви кажа по единъ много положителенъ начинъ, че въ Столицата при режима на Стамболова и на Стоилова прѣди всѣки единъ изборъ за Софийската градска община прѣзъ ношъта, полицията се прѣобръщаше на граждани. (Нѣкой отъ прѣдставителитѣ: Вѣрно!) Явяваме се на избора и всички стражари — 300—400 души сж въ Столицата — прѣоблѣчени се явяватъ и тѣ на избора и се впускаха да биятъ избирателитѣ, кого да наранятъ, кого да осакатятъ и кого да убиятъ. И когато се оплаквахме на г. Стоилова, той казваше: „биятъ се по между си избирателитѣ.“ А тия хора избиратели, въ същностъ бѣха прѣоблѣчени стражари. Ако, казвамъ, е имало режими както бѣше г. Стоиловиятъ и г. Стамболовиятъ, когато се прѣобличаха стражаритѣ и ставаха такива прѣстѣпни работи, менѣ ми се струва, на това трѣбва да се тури една прѣграда.

Г-нъ Бѣлиновъ, колкото и да е правъ като иска да остане членътъ както е въ законопроекта, азъ мисли, че той трѣбва да се съгласи да остане както е редактиранъ отъ комисията, и ще ви обада защо. Ако, г-да народни прѣдставители, приемете това, което е приела комисията, ще направимъ услуга отъ двѣ страни. Първо, ако се намѣри нѣкой властникъ, който има властъ, като окръженъ управителъ или министъръ, и би прѣоблѣкалъ стражари, когато ги пуца на служба, ще има за него строго нака-

зание. Ако ли, казвамъ, стражарътъ е въ отпускъ, защо да не може като частно лице да бѣде въ цивилни дрехи? Но ако бѣде на служба и безъ форма, може да направи страшно злоупотребление. Боя се колегътъ г. Бѣлиновъ и отъ това и казва абсолютно да се запрѣти. Това не може да стане. Защо? Защото може да има изключения такива, че когато се намира въ отпускъ не може да запрѣтите на стражара да дойде на избора. Ако му е даденъ отпускъ отъ окръжния управителъ или околийския началникъ, той ще трѣбва да оправдае тоя отпускъ, а ако му е даденъ отпускъ да бие пѣкого, ще отговаря онзи, който му е далъ този отпускъ.

Ето защо, трѣбва да приемете това, което е приела комисията, за да гарантирате гражданитѣ отъ произвола на полицията. Защото, ако има да е теглилъ нѣкой отъ полицията, то е тая партия, която днесъ управлява и която иска сега да ограда гражданитѣ. Вие виждате, че въ закона за полицията се взиматъ мѣрки да се ограничатъ произволитѣ на полицията; това прави Министерътъ на Вжтрѣшнитѣ Работи днесъ. Вие знаете много хубаво, че ако министърътъ не бѣше внесълъ измѣнението на закона за полицията, никой не щѣше да го внесе и щѣше да остане както е сега. (Христо Конкилевъ: Пакъ е таквозъ! — Смѣе се.) Може да се смѣете, г-нъ Конкилевъ, защото онѣзи, които не искатъ да слушатъ какво се говори, тѣ всѣкога могатъ да се смѣятъ; тѣ сж невмѣнливи а, може би, г. Конкилевъ да пада въ тая категория.

Та, искамъ да кажа, че членътъ когато е направенъ, комисията се е ръководила отъ единственото начало да гарантира гражданитѣ отъ полицейскитѣ произволи. И ако не се приеме тѣй, пакъ може гражданитѣ да сж изложени на такива произволи. Ето защо, ще трѣбва да се приеме членътъ, както е редактиранъ отъ комисията.

Колкото за искането на колегата г. Поповъ, който иска при изпълнението на сѣдебни длѣжности отъ полицията да бѣдатъ стражаритѣ въ гражданска форма, тоже не съмъ съгласенъ. Не мога да се съглася затова, защото ние знаемъ пакъ отъ бившитѣ режими, че какъвто бѣше градоначалникътъ и приставитѣ, такива бѣха и слѣдователитѣ и прокуроритѣ. Нѣма кому да се оплаквашъ. Отидешъ, оплаквашъ се на прокурора, той казва: не е моя работа; оплаквашъ се на слѣдователя — сжщо. Значи, ако отидешъ да се оплаквашъ, да кажемъ на прокурора, тѣ ще ти кажатъ, че сж по сѣдебна работа, и ако те биятъ, пакъ така ще кажатъ. Та и това не трѣбва да се допуца. Колкото за въпроса, който повдигна нашиятъ колега г. Поповъ, може съ особенъ законъ да се уреди особена сѣдебна полиция, защото тя е свършено друго нѣщо отъ полицията, назначена да пази мира и тишината. Свършено отдѣлно нѣщо е. Ако чувствуваме нужда отъ такава, можемъ да помолимъ надлежния министъръ, или по наша инициатива да внесемъ пие сами прѣдложение да се уреди сѣдебна полиция отдѣлно отъ другата.

Затова, моля г. Бѣлинова и другитѣ да вотираатъ за члена, както е приетъ въ комисията.

Петко Каравеловъ: Мене много ме очудва, г-да народни прѣдставители, наивниятъ отговоръ, който даде комисарътъ за номера, за знака. Той ни каза, че въ правилника влизало и за сабията, и за мундира и пр. Азъ ще отговоря, че знакътъ се туря — защо? — за да знаемъ кой върши работата. Знакътъ се туря, за да го знае неговото начальство и цѣлата публика. Дохожда единъ стражаръ, на когото името не мога да знамъ, или ще ме излъже, както мене ме арестуваха въ гората стражари безъ номера, а ако има номеръ ще го търся. Ще ми кажатъ: кажете кѣдѣ е лицето. Номерътъ е за мене по-важенъ, отколкото въпросътъ за дрехитѣ. Какъ ще рѣшите въ бѣдѣ за нашата полиция сѣдебната и другата и за тѣхнитѣ функции, не знамъ, но стражарътъ трѣбва да има номеръ, щомъ се явява като сила, като лице на властта. Ако е въ отпускъ, съ граждански дрехи да ходи, както иска, но когато се явява въ едно село, когато заповѣдва на кмета и на всички хора, да се явява безъ номеръ, това е най-вѣщоуеще беззаконие. Номерътъ не сме го измислили ние, а други хора. Измислили сж го за да даватъ гаранция на гражданитѣ, да познаватъ хората, които сж извършили несилие върху тѣхъ. Затова, пакъ казвамъ, какво ще рѣшите за дрехитѣ, не знамъ, но стражаръ безъ номеръ да не може да ходи. Щомъ е безъ номеръ, това сигурно се прави нарочно. Сабята да му липсва, за мене не е важно, за мене е важенъ номерътъ — той е гаранцията за мене. Ако нѣмаше сабя, ако се явѣше въ обикновенъ костюмъ, това не е страшно — страшно е когато нѣма номеръ.

Напразно тамъ се смѣте, а особено колегътъ отъ Анхиало.

Д-ръ Паскалъ Табурновъ: Вѣрвайте ме, че не съмъ Ви даже слушалъ!

Петко Каравеловъ: Нѣма защо да се лигавите.

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчевъ: Не се обръщайте къмъ прѣдставителитѣ.

Д-ръ Паскалъ Табурновъ: Защо се обръща къмъ мене?

Петко Каравеловъ: (Продължава.) Азъ желая българскиятъ стражаръ да има номеръ, ако не желаемъ да го пращатъ отъ Балбунаръ въ Видинъ и отъ Видинъ въ Севлиево да прави избори. Ако искате да наредите полицията, трѣбва да турите номера, а ако не искате, тогава е друго.

Д-ръ Кирякъ Н. Провадалиевъ: Г-да прѣдставители! Азъ имамъ едно прѣдложение да направя, относително прѣобличането на стражаритѣ. Да оставимъ този членъ въ тази отрицателна форма, щото да се не допускатъ по никой начинъ стражаритѣ да се прѣобличатъ, обаче, когато сж на-товарени отъ сѣдебната властъ съ сѣдебна мисия, тогава да иматъ право да се прѣобличатъ. Напримѣръ, има извѣстно прѣстѣпление извършено на едно мѣсто, прокурорътъ и слѣдователътъ се залавятъ съ тежката задача да изна-мѣратъ прѣстѣпника; тѣ виждатъ само единъ трушъ, който нищо не говори: ако единъ стражаръ трѣгне съ конь, форма и оръжие, той отъ 10 км. ще изплати и убийци, и всички

други, и нѣма да се открие убийството. Затова, азъ мисля, че трѣбва да се разрѣши въ такава смисълъ, да се позволи на стражаритѣ да се прѣобличатъ, но само съ разрѣшение отъ паркета.

Колкото за номерата на стражаритѣ, г. Каравеловъ е много правъ, обаче, това не е гаранция, че единъ извѣстенъ стражаръ нѣма да извърши прѣстѣпление. Ако има въ Столицата 100 души стражари и единъ стражаръ иска да извърши прѣстѣпление, може да си тури единъ номеръ 112, и илете послѣ та го търсете. Но това е въпросъ на правилника, който нарежда облѣклото на стражаритѣ. И, ако се не лъжа, отсега нататъкъ номерата нѣма да бѣдатъ плочи, както сж били досега, да се вдигатъ и свалятъ по желанието на стражаритѣ, а номерътъ ще бѣже зашитъ на самата яка. Така щото, въ всѣки случай номерътъ ще се вижда по-добрѣ и не ще да има възможность да се сваля той, когато стражарътъ пожелае. Но въ всѣки случай, тази подробностъ не е материя, съ която трѣбва да се занимава законодателятъ: ти е една мѣрка, която трѣбва да прѣтържча министърътъ на своитѣ органи, за да се прѣдвиди въ правилника — намѣсто да носятъ тия плочи, да носятъ номерата зашити на яката.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: Г-да народни прѣдставители! Г-нъ Каравеловъ стана съ жаръ да говори за номера и иска да ме избличи, че азъ така леко или наивно съмъ погледналъ или отговорилъ по този въпросъ. Азъ мисля, че г. Каравеловъ не ме е слушалъ съ внимание, като се е интересувалъ толкова по този въпросъ, когато азъ отговаряхъ. Азъ казахъ, че има специаленъ правилникъ, който задължава стражаритѣ да носятъ номера, пашки и пр., (Петко Каравеловъ: Азъ искамъ въ закона да се каже това!) слѣдователно, нѣма нужда да го прѣдвиждаме въ закона. Азъ не съмъ казвалъ, че не трѣбва да носятъ номера. (Дамянъ Цековъ: Правилницитѣ министритѣ ги измѣняватъ!) Сжществува ли днесъ едно нареждане? Нѣма. Ако е въпросътъ само да намираме да говоримъ и да избличаваме тогава и оногава и да ни мислятъ хората, че много знаемъ, то е другъ въпросъ. Ето защо, г. Каравеловъ да бѣде спокоенъ отъ тази страна: има правилникъ, който урежда този въпросъ. Па и никой не отказва, че стражаритѣ трѣбва да носятъ номера. (Гласове: Да се гласува!)

Константинъ Панайотовъ: Г-да народни прѣдставители! По този членъ азъ ще се съглася съ мнѣнието на г. Христа Ив. Поповъ, отъ което ще се види, че азъ не желая да бѣда винаги оппозиция, но тогава, когато се каже нѣщо хубаво отъ г. Попова, азъ ще се съглася.

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Сава Ивановъ: Безъ прѣдисловие!

Константинъ Панайотовъ: При всичко че съ прѣобличането на стражаритѣ се е злоупотрѣблявало и се злоупотрѣблява, пакъ е необходимо да става то нѣкога по извѣстни случаи, когато е безусловно нужно единъ агентинъ да бѣде прѣоблѣченъ за извѣстна цѣль. Случаятъ, който

разправи г. Бѣлиновъ за прѣобличането на стражаря, е върхъ. Имаме и втори случай съ стражарь, който се улови въ печатницата на Гулабчева прѣоблѣченъ, и така не се знаеше кой е. Но отъ друга страна явяватъ се случаи, когато е необходимо прѣобличането на стражаритѣ. Напр., имахме случай, когато станаха извѣстни прѣстѣпления въ Русчукъ, прѣстѣпниците избѣгаха въ Ромжния и благодарение на добритѣ отношения, които съществуваха между България и Ромжния, нашитѣ власти пращаха прѣоблѣчени стражари да търсятъ лицата, които сж извършили прѣстѣпления, и нѣкой пѣтъ сполучаваха. Азъ помня, че единъ разбойникъ бѣше уловенъ — не мога да ви кажа името му — отъ Иванчева, единъ приставъ, който бѣше отишълъ прѣоблѣченъ въ Ромжния, и го улови. Мисля, че и сега бѣха уловени въ Тутраканско разбойници пакъ отъ прѣоблѣчени стражари. Значи, има нужда въ извѣстни случаи да се прѣобличатъ стражаритѣ. Г-нъ Илия Вълчевъ е на мнѣние, че въ никой случай не трѣбва да се прѣобличатъ стражаритѣ, защото билъ теглилъ въ Стамболово и Стойлово врѣме. При всичко че и ние теглимъ въ Радославово врѣме, пакъ казвамъ че трѣбва да се прѣобличатъ стражаритѣ.

Константинъ Досевъ: Трѣбва да вземете доклада на анкетната комисиия за да видите Стамболовия режимъ!

Сотиръ Календеровъ: Ще четемъ и в. „Телеграфъ“!

Константинъ Досевъ: „Телеграфъ“ нѣма нищо общо туку съ въпроса!

Константинъ Панайотовъ: (Продължава.) И правъ е г. Поповъ, като казва, че по сѣдебни дѣла има случаи, когато безусловно е необходимо нужно агентитѣ на властта да могатъ тайно да пратятъ хора да изслѣдватъ едно прѣстѣпление, дотогава, докогато министерътъ не внесе законопроектъ за сѣдебната полиция, дотогава, докогато у насъ полицията не е само за прѣдупрѣждение на прѣстѣпленията, а има функции и на изслѣждане прѣстѣпленията, да търси прѣстѣпниците, а за това тя има нуж. а да праща тайни агенти да изслѣдватъ прѣстѣпленията. Но, за да не ставатъ злоупотрѣбления, трѣбва да туримъ едно ограничение и, менъ ми се струва, че условието, което прѣдлага г. Д-ръ Провадалиевъ, е на мѣстото си: именно, да се допуска прѣобличането на агентитѣ на полицията само по сѣдебни порѣчки, по порѣчки на прокурора или сѣдебния слѣдователъ.

Азъ съмъ противъ добавката, която е направила комисиията, именно: „да се допуска да носятъ туй неформено облѣкло въ врѣме на отпускъ“, защото съ това ще се дава възможностъ на полицията да злоупотрѣблява. Тѣзи случаи, за които говори г. Вълчевъ, че виждалъ прѣоблѣчени стражари въ изборитѣ, пакъ ще ставатъ, защото нищо не струва на околийския началникъ да даде отпускъ на своитѣ стражари за два дена, за да се прѣоблѣкатъ въ неформено облѣкло, да се явятъ и агитиратъ въ изборитѣ, да раздаватъ бюлетини и да се биятъ. Така щото, по-хубаво е този случай за отпуска да се изхвърли и да се приеме

само случаятъ на сѣдебни порѣчки, и то тогава, когато прокурорътъ или сѣдебниятъ слѣдователъ изрично натовари полицията за изслѣждане извѣстни прѣстѣпления чрѣзъ свои агенти, облѣчени въ неформено облѣкло. Или даже допускамъ и това: когато полицията изиска разрѣшение, като укаже точно, по кое прѣстѣпление ще прави изслѣждане.

Колкото се касае до номера, азъ съмъ на мнѣнието на тѣзи, които се изказаха, щото безъ номеръ стражарь да не може да ходи. Нищо не значи, че въ правилника се прѣдвиздало да носятъ номера. Въ правилника се прѣдвизда да носятъ и форма; тогава защо туряте въ закона, че не може да се обличатъ въ неформено облѣкло? Азъ пакъ не искамъ да кажа, че не може да се прѣобличатъ стражаритѣ, но щомъ е мотивътъ опасността да се не злоупотрѣблява съ това, тогава да туримъ запрѣщение да не може да ходятъ стражаритѣ и безъ номера; защото има случаи, когато стражаритѣ вършатъ прѣстѣпления, а хората не могатъ да ги знаятъ кои сж. Напр., има такива случаи: двама учители, единиятъ отъ Батишница, а другиятъ отъ Двѣ-Могили, били докарани въ Русчукъ нощно врѣме, и тѣ не знаятъ кои стражари сж ги докарали, защото, казваха, стражаритѣ бѣха безъ номера и така не могли да ги познаятъ. Въ такъвъ случай и да искатъ да се оплакватъ, не могатъ да посочатъ на стражаритѣ. Инаше и втори случай, именно съ едни хора, които бѣха дошли отъ Балбунаръ да направятъ жалба, да се оплачатъ отъ Балбунарската полиция че ги била; дохождатъ въ Русчукъ да направятъ жалба до прокурора, на пѣтя ги арестуватъ, изваждатъ ги на края на града чрѣзъ нощта, набиватъ ги, и тѣ не знаятъ кой ги е билъ, защото стражаритѣ били безъ номера. Та, ето ви, казвамъ, случаи, когато, ако се позволи да ходятъ безъ номера, пакъ ще се злоупотрѣблява. Ето защо, споредъ моето мнѣние, много основателно е прѣдложението на г. Кънчова, щото да се запрѣти на стражаритѣ да бждатъ безъ номера. Отъ друга страна основателно е и прѣдложението на г. Попова, подкрѣпено отъ г. Д-ръ Провадалиева, щото по сѣдебни порѣчки полицията да може да праща своитѣ агенти въ неформено облѣкло.

Министъръ Д-ръ Василъ Радославовъ: Азъ мисля, че относително номерата и въпросъ не може да става, защото, щомъ постановяваме, че при изпълнение на служебни обязанности стражаритѣ ще бждатъ съ форма, то и съ номерата си ще бждатъ. Въ формата влизатъ както орѣжието, тѣй и номерата. Въ правилника се обяснява по-подробно какво имъ трѣбва.

Сега вие говорите сѣ за изключения, сѣ за злоупотрѣбления. Ако нѣйдѣ стражаритѣ сж изпращани безъ номера, грѣшката е въ околийския началникъ. Изпращането на стражаритѣ отъ една околия въ друга става винаги съ разрѣшението на началството. Разбира се, че стражаритѣ, които се изпращатъ отъ другата околия, трѣбва да бждатъ съ своитѣ номера. Изключенията не трѣбва да ни стрѣскаатъ, че се правило това съ цѣль за да ставатъ нѣкои злоупотре-

трѣблениа, съ цѣль да се вършатъ насилия. (Дамянъ Цековъ: Наказание да има за онѣзи чиновници!) Наказания има въ наказателния законъ. Нѣма защо да се боимъ отъ това. (Цвѣтко В. Таслаковъ: По-рано защо бѣхте го поставили въ проекта, г-не министри? — Константинъ Панайотовъ: Нѣмаше го!)

Прѣдложение се прави сега за допълнение на този членъ, т. е. да се допускатъ стражаритѣ безъ форма, когато отиватъ по сѣдебна порѣчка, при изпълнение на служебни обязанности. Азъ мисля, че туй нѣщо може да се приеме. Каза се по-напрѣдъ, че сѣдебнитѣ власти трѣбва да откриятъ нѣкое прѣстѣпно дѣяние; не може така съ явнитѣ стражари, съ явнитѣ полицейски агенти да се изпита и да се узнае, кой е виновникътъ, а трѣбва да си послужатъ съ прѣоблѣчени стражари. Тая порѣчка, обаче, да излиза отъ сѣдебната власть, отъ слѣдователя или прокурора. Тѣй щото, нѣма защо да се опасявате, както г. Кънчовъ говори, че може да се злоупотрѣблява, че при избори ще могатъ да се прѣоблѣкатъ стотини стражари. (Цвѣтко В. Таслаковъ: Когато ще има избори, тогава околийскиятъ началникъ ще даде отпускъ на всички стражари!)

Съ измѣнението, което е направила комисията въ това отношение, азъ се съгласявамъ и добръ би било ако Народното Събрание приеме да се допълне параграфътъ, както прѣдлага г. Поповъ, съ съгласието на г. Панайотова, защото виждате, че това е само въ полза на правосъдието.

Василъ Кънчовъ: Азъ щѣхъ да отговоря на г. Досева, че съ специаленъ законъ, както казахъ по-напрѣдъ, е установено да носятъ стражаритѣ униформа, но случвали сж се злоупотрѣблениа, заради това станало нужда, министърътъ билъ принуденъ да внесе въ закона специаленъ параграфъ. Понеже повечето прѣстѣпления сж правила стражаритѣ безъ номера, отколкото стражаритѣ безъ форма, заради това още по-голѣма е нуждата въ специалния законъ да се прѣдвиди ограничение, че стражаритѣ не могатъ да ходятъ безъ номера. Казва се, че номерътъ е сѣществена частъ отъ униформата, а виждаме, че ги не носятъ, и сж правила стражаритѣ безъ номера прѣстѣпления противъ много видни лица. Каза ни г. Каравеловъ, че него стражари безъ номера сж го нападнали въ гората, когато ходилъ да агитира, стражари безъ номера сж правила демонстрация и на г. Данева въ Стара-Загора, стражари безъ номера гонили и г. Цекова. Стражаритѣ безъ номера, значи, вършатъ такива важни работи, и още повече стражаритѣ безъ формено облѣкло. По-малко се оплакватъ хората отъ стражари безъ форма, отколкото отъ стражаритѣ безъ номера. По тия съображения трѣбва да прѣдвидимъ специално, че безъ номера се забранява да ходятъ стражаритѣ.

Опасно е много и това видоизмѣнение, което комисията е направила на министерското постановление, да се пращатъ стражаритѣ въ отпускъ безъ дрехи. Всѣки окръженъ управителъ, който иска да направи злоупотрѣбление съ стражаритѣ, ще имъ даде двудневенъ отпускъ, и като направятъ това прѣстѣпление, което той иска, ще се върнатъ и ще си облѣкатъ дрехитѣ; и не можете послѣ да ги сх-

дите, защото ще кажатъ: ние бѣхме въ отпускъ. Ето защо е много добръ, ако искаме въ врѣме на отпускъ стражаритѣ да не изглеждатъ, че изпълняватъ служебнитѣ си обязанности, да имъ се тури единъ бѣлѣгъ на пагона и свършенъ е въпросътъ. Единъ бѣлѣгъ имъ турѣте и тѣ не ще могатъ да дѣйствуватъ като стражари. А сега както е, нѣма да постигне параграфътъ цѣльта, която гони, като се тѣй ограничава.

Колкото за изпълнение на сѣдебнитѣ дирения, много е по-добро прѣдложението на г. Вълчева, че за това трѣбва специална полиция, която много по-хубаво ще работи, отколкото сега.

Вълко Нейчовъ: Азъ гледамъ на въпроса съвсѣмъ друго-яче: азъ смятамъ стражарина безъ номеръ като единъ разбойникъ, и първиятъ българинъ, който има яки мишци, да го хване за яката и да му съблѣче червенитѣ дрехи, защото, щомъ нѣма номеръ, той прѣстава да е стражаръ. Лѣтоска — ще ви кажа единъ примѣръ — лѣтоска, за 8 августъ, Панагюрското население се оплака на Негово Царско Височество, че полицията изпорчвала всички избори, и за 8 августъ, за всѣки случай, не гарантира за мира въ Панагюрище, защото полицията ще се намѣси безусловно въ избора; ние, казваха тѣ, ще употребимъ нашитѣ яки мишци противъ полицията, и затова искаха присѣтствието на една рота войска, че намиратъ по-голѣма гаранция въ нея, отколкото въ полицията. И както стана? Въ благосклоненъ отговоръ на панагюрци, изпратиха се единъ regimentъ стражари, събрани отъ всички краища на Княжеството, безъ номера, прѣоблѣчени, и съ заповѣдъ да биятъ, да трѣпчатъ: тѣ самитѣ казваха: „ние имаме заповѣдъ да трѣпнимъ“ — да трѣпчатъ и да не знаешъ кой трѣпни. На постѣпката на панагюрци да очуватъ мира на Панагюрище, отговориha имъ съ прѣдвизикателни агенти, съ единъ легионъ стражари безъ номера. Трѣбва да прѣстане това злоупотребувание; а то ще прѣстане тогава, когато българскитѣ граждани разбератъ, че стражаринъ безъ номеръ трѣбва да го смятатъ за разбойникъ.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ се съгласявамъ да стане една добавка въ тѣй редактирания членъ отъ комисията и да стане така: „Къмъ чл. 99, който става 103, се прибавя: Прѣобличане на полицейския стражаръ въ обикновено (неформено) облѣкло не се допуска, освѣнъ когато се намира въ отпускъ или по изпълнение на сѣдебна порѣчка и по пореждането на сѣдебнитѣ власти.“

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Които г. г. прѣдставители приематъ § 19 въ тази редакция, както сега се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: (Чете.)

„§ 20. Чл. чл. 100 и 101 ставатъ 104 и 105.“

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Които г. г. прѣдставители приематъ § 20 тѣй, както се прочете

отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.)
Приема се.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: (Чете.)

„§ 21. Въ чл. 102, който става 106, се въвеждатъ слѣдующитѣ измѣнения: въ пунктъ а се изхвърлятъ думитѣ: и отъ пѣтна повинностъ; пунктове г и д се сливатъ въ единъ съ съдържание: получава пенсия за изслужени години споредъ специалния законъ.“

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Които г. г. прѣдставители приематъ § 21 тѣй, както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.)
Приема се.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: (Чете.)

„§ 22. Чл. чл. 103—108 ставатъ 107—112.“

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Които г. г. прѣдставители приематъ § 22 тѣй, както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.)
Приема се.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: (Чете.)

„§ 23. Заглавието на раздѣлъ V се измѣнява тѣй: Подготовка кандидати за полицейски стражари, прѣглеждане и обучение стражата.“

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Които г. г. прѣдставители приематъ § 23 тѣй, както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.)
Приема се.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: (Чете.)

„§ 24. Чл. чл. 109—116 се изхвърлятъ.“

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Които г. г. прѣдставители приематъ § 24, както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.)
Приема се.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: (Чете.)

„§ 25. Новъ членъ 113. Въ Столицата, както и другадѣ, дѣто се види за нужно, се устроява ежегодно двумѣсеченъ курсъ за подготовяне кандидати за полицейски стражари.

Въ тоя курсъ постѣпватъ само войници, които сж уволнени прѣвъ сжщата година, или най-много двѣ години по-рано, по изслужване военната си тегоба, или сж били на свѣрхсрочна служба.

Числото на постѣпвающитѣ въ курса се опрѣдѣля ежегодно отъ Министра на Вжтрѣшнитѣ Работи. Половината отъ това число трѣбва да сж служили въ конницата, или, ако такива нѣма, да сж били ездаци въ артилерията.“

Константинъ Панайотовъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ мисля, че по-хубаво е точно да се опрѣдѣлятъ мѣстата, дѣто трѣбва да ставатъ училища за подготовяне на полицейски стражари. Тукъ е казано: „Въ Столицата, както и другадѣ, дѣто се види за нужно, се устроява ежегодно двумѣсеченъ курсъ за подготовяне кандидати за полицейски стражари.“ Споредъ моето мнѣние, по-хубаво е,

ако се опрѣдѣли точно въ кои градове, и най-хубаво е да се приематъ градове, дѣто има апелативни сѣдилища, въ апелационнитѣ области; да се каже: „въ Столицата и въ градоветѣ Пловдивъ и Русчукъ се устрояватъ ежегодно курсове за подготовяне кандидати за полицейски стражари.“ Защото, не трѣбва да се забравя едно нѣщо, че за стражари ще постѣпватъ повечето хора бѣдни, които не могатъ да отидатъ въ Столицата, да стоятъ нѣколко мѣсеца да се хранятъ и да могатъ да станатъ стражари. Но ще кажете, такива курсове ще се отворятъ, дѣто се намѣри за умѣстно. Да, но това може да го направи министърътъ, може и да го не направи. Но когато се каже точно и опрѣдѣлено кѣдѣ, тогава министърътъ ще бѣде длъженъ само тамъ да устрои такъвъ курсъ, и хората, които ще се подготвятъ за стражари, ще знаятъ, че ще ходятъ въ Столицата, а пъкъ кой кѣдѣ ще иде, защото, ако остане така, нѣкои хора способни, които ще искатъ да бѣдатъ стражари, нѣматъ възможностъ и нѣма да идатъ; а като знаятъ, че ще ходятъ на други мѣста, дѣто иматъ възможностъ, ще идатъ.

Заради това, азъ прѣдлагамъ да се опрѣдѣлятъ точно въ първата алинея на § 25 градоветѣ, като се каже: въ София, Пловдивъ и Русчукъ.

По втората алинея. Азъ не виждамъ, защо въ тѣзи курсове да се допускатъ само войници, като че ли само войницитѣ сж, които могатъ да бѣдатъ добри стражари. Могатъ прѣкрасно да бѣдатъ и други лица, лица, които сж свършили нѣколко класа въ гимназията и не могатъ да си намѣрятъ друга работа, а би били способни стражари. Защо и тѣ да не се допускатъ? Щомъ е специаленъ курсъ, нѣма съмнѣние, тамъ ще се прѣподава това, което е нужно да знае единъ полицейски стражаръ. И мене ми се струва, че въ това отношение малко ще имъ бѣде полезна военната служба. Много по-полезенъ ще имъ бѣде курсътъ, който ще прѣкарать, и, слѣдователно, могатъ да бѣдатъ тѣ допущани. Изключение би прѣдставлявали свѣрхсрочно служащитѣ, унтеръ-офицеритѣ и фелдфебелитѣ. Тамъ е другъ въпросътъ и тамъ азъ изхождамъ отъ свѣршено други съображения, а именно, азъ бихъ желалъ да се даде възможностъ на свѣрхсрочно служащитѣ въ войската да могатъ да постѣпватъ като стражари, за да можемъ да имаме по-голямъ контингентъ въ войската отъ свѣрхсрочно служащи. Въ такъвъ случай може да се уволняватъ по-често унтеръ-офицеритѣ, защото въ войската получаватъ 40 л., а когато отидатъ като стражари, ще получаватъ 50—60 л., та въ случай на мобилизация войската ще има много повече унтеръ-офицери, отколкото въ противенъ случай. Така щото, да се приеме за правило да се допускатъ въ по-голямо количество свѣрхсрочно служащи, то е хубаво, но да бѣдатъ всички свѣрхсрочно служащи, азъ това не го намирамъ за правилно.

Относително третата алинея, нѣма съмнѣние, че щомъ се изисква въ втората алинея да бѣдатъ всички кандидати отъ запаснитѣ войници, нѣма съмнѣние, казвамъ, че тя е на мѣсто. Но единъ пѣтъ ако приемете втората алинея както азъ прѣдлагамъ, тогава, разбира се, и третата алинея остава безъ смисълъ и нѣма защо да се приема, че половината служащи да бѣдатъ отъ кавалерията. Ние ще имаме другъ

параграфъ, който ще говори за назначението, и тогава ще можемъ да искаме, щото за да бжде назначенъ нѣкой за конни полицейски стражаръ, трѣбва да бжде кавалеристъ, и тогава самитѣ власти, които ще ги назначаватъ, ще се съобразяватъ съ тѣхното качество.

Вълко Нейчовъ: Азъ имамъ честта оня день да кажа, по случай разискването по принципъ на настоящия законъ, сега пакъ ще повторя, че едно сръдство сигурно да добиемъ добри стражари, то е да намалимъ броя на стражаритѣ и да увеличимъ заплатитѣ имъ, като на тая деликатна служба да туримъ човѣци съ знания и тактъ, да вършатъ добръ службата. (Докладчикъ Константинъ Досевъ: Това е бюджетенъ въпросъ, г-нъ Нейчовъ!) Азъ намирамъ, че броятъ на стражаритѣ е твърдѣ голѣмъ. Въ градоветѣ тѣ сж двама-трима на купъ, дѣто младитѣ вакарелки наливатъ вода; ще видите и подиръ кухарицитѣ да върватъ стражари. Въ селата умръзнало ми е да отида, защото често съмъ намиралъ стражари, които пуснали юлара на коня си да газятъ дѣцата. Трѣбва да прѣстане това положение — то бѣше въ турско врѣме и трѣбва да прѣстане. Та, да намалимъ броя на стражаритѣ въ една разумна мѣрка и, отъ друга страна, да увеличимъ заплатитѣ имъ, за да имаме по-добри хора за стражари, освѣнъ ако не искаме въ тѣзи курсове да възпитаваме джелати за Българския народъ.

Министъръ Д-ръ Василъ Радославовъ: За приспособлението на този членъ ще има особени наредби, които ще се изработятъ между Министерството на Вътрѣшнитѣ Работи и Военното Министерство. Това се вижда отъ § 28. Щомъ е така, азъ ще направя едно прѣдложение за измѣнение на първата алинея на § 25. Казаха сме, че ежегодно ще има 2 мѣсечни курсове въ Столицата и дѣто се укаже нужно; но понеже приспособлението на този членъ ще се регулира отъ особени наредби, азъ мисля, че по-добръ е да не опрѣдѣляме, какъвъ ще бжде курсътъ, колко ще трае, защото може да се укаже 2 мѣсеца да сж много или пъкъ да сж малко. Така щото, споредъ мене, по-добръ ще бжде ако направимъ едно малко измѣнение въ първата алинея на § 25, като се каже така: „въ Столицата, както и другадѣ, дѣто се види за нужно, се устрояватъ ежегодно курсове за подготвяне кандидати за полицейски стражари.“ Когато дойде да се съгласяваме съ Военното Министерство върху особенитѣ наредби, ще прѣвдвидимъ нужното.

Колкото се отнася до прѣдложението на г. Панайотова, за измѣнението на първата алинея, азъ не съмъ съгласенъ да се ограничи и да се каже, че курсоветѣ трѣбва да бждатъ въ Пловдивъ, Търново или Русчукъ. Тукъ е по-добръ, като се казва въ Столицата. Може и тамъ да бждатъ, ако има нужда; казано е само въ Столицата, а колкото за другитѣ мѣста, то ще стане споредъ нуждата. (Константинъ Панайотовъ: Ще има ли програма за курса?) Ще има. Споредъ чл. 28, особена наредба, издадена по съгласие на Военното и Вътрѣшнитѣ Министерства, ще опрѣдѣли начина на приспособление прѣдходнитѣ три члена. Въ правилника ще се опрѣдѣли по-точно.

Прѣдседателствующия Д-ръ Сава Иванчовъ: Г-нъ Таслаковъ има думата.

Цвѣтко В. Таслаковъ: Отказвамъ се.

Прѣдседателствующия Д-ръ Сава Иванчовъ: Съгласенъ ли сте, г. докладчикъ, съ това измѣнение, което прѣдложи г. Министърътъ на Вътрѣшнитѣ Работи?

Докладчикъ Константинъ Досевъ: Съгласенъ съмъ.

Прѣдседателствующия Д-ръ Сава Иванчовъ: Който приема § 25, както се прочете отъ г. докладчика, и съ измѣнението, което прѣдложи г. Министърътъ на Вътрѣшнитѣ Дѣла, моля да си вдигне рѣката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: (Чете.)

„§ 26. Новъ членъ 114. Въ курса за подготвяне кандидати за полицейски стражари могатъ да постѣпватъ само войници, които сж напълно грамотни. При това, всѣки пѣтъ се прѣдпочитатъ унтеръ-офицеритѣ, а слѣдъ тѣхъ ефрейторитѣ.“

Цвѣтко В. Таслаковъ: Азъ намирамъ, че въ този членъ има малка непълнота, която може да се избѣгне много лесно. Тѣй напр., тамъ е казано, че за стражари могатъ да постѣпватъ само войници, които сж напълно грамотни. Тази дума „напълно грамотни“ не може да се разбере, колко напълно грамотни. Единъ може да каже, че който е свършилъ сръдно училище, другъ може да каже, че първоначално училище, другъ ще каже, щомъ може да се подписва. Така щото, азъ намирамъ, че не бива така да се остави, защото ще се намѣрятъ хора, които да кажатъ, че този човѣкъ е грамотенъ, когато той е неграмотенъ. Азъ прѣдлагамъ, за да се избѣгне това, да се каже „които сж свършили най-малко първоначално учение“.

Константинъ Панайотовъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ бихъ желалъ да направя една прибавка на тоя параграфъ, който ще направи извѣстно подобрѣние въ състава на стражата. Както виждате, тукъ се прѣдвждатъ курсове, въ които ще постѣпватъ кандидатитѣ за стражари. Азъ мисля, че ще се намѣрятъ много охотници, които да постѣпватъ като кандидати въ тѣзи курсове и, слѣдъ това, по всѣка вѣроятностъ, Министерството на Вътрѣшнитѣ Работи ще бжде бомбардирано отъ много голѣмо количество прошения отъ тѣзи кандидати, които ще прѣкарватъ тѣзи курсове. Тѣзи хора ще смѣтатъ, че единъ пѣтъ прѣкарвали този курсъ, тѣ иматъ право да бждатъ назначавани за стражари. Азъ вѣрвамъ, че много отъ тѣзи хора, единъ пѣтъ прѣкарвали тѣзи курсове, ще напуснатъ работата си и ще чакатъ едно нѣщо: понеже притежаватъ свидѣтелство, че сж свършили този курсъ, ще чакатъ да ги назначатъ за стражари. За да ограничимъ числото на желающитѣ, хубаво е, споредъ моето мнѣние, щото лицата, които постѣпватъ въ курсоветѣ, да притежаватъ, освѣнъ другитѣ условия, още едно условие, именно да иматъ прѣпорѣка отъ своето бивше началство. Напр., единъ войникъ служилъ въ една рота като унтеръ-офицеръ или ефрейторъ,

за неговата служба се води послуженъ списъкъ, и него го познаватъ какъвъ е билъ той войникъ въ ротата — изправенъ или не. Затова, по-хубаво ще бжде, ако за тѣзи кандидати се изисква едно удостоверение отъ бившето имъ началство, че тѣ като войници сж били изправни и сж се отличавали съ примѣрна служба. Въ такъвъ случай ние ще имаме въ числото на кандидатитѣ по-добри лица и кандидатитѣ ще бждатъ по-малко. Азъ тази прибавка прѣдлагамъ да се внесе, именно да се каже: „Въ курса за подготвяне кандидати за полицейски стражари могатъ да постѣпватъ само войници, които сж напълно грамотни и които притежаватъ удостоверение отъ своето бивше началство за примѣрна служба.“

Кръстанъ Доцевъ: Г-да народни прѣдставители! Не съмъ съгласенъ съ забѣлжката на г. Панайотова по слѣдующитѣ съображения. Той казва: освѣнъ другия цензъ, който се прѣдвизда въ чл. 26, да се притури и това, че иска прѣпоржка отъ неговото началство. Като че ли всички не сме били войници и не знаемъ какъ ставатъ тия работи, а именно съ това искане прѣпоржка отъ началството ще рѣче да раздѣляме хората. Кой го прѣпоржча? Прѣпоржча го капитанъ Иванъ Стояновъ. Отъ коя партия е? Нѣма да го назначимъ. (Нѣкой отъ прѣдставителитѣ: А а а!) Да, като знаемъ офицерътъ отъ коя партия е, нѣма да назначимъ прѣпоржчания. И Петко Драгановъ и него нѣма да назначимъ, защото и той е прѣпоржчанъ отъ оня офицеръ, отъ оная партия. Затова, моето мнѣние е да си остане членътъ, както си е.

Прѣсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Полагамъ на гласуване § 26. Моля ония г. г. прѣдставители, които приематъ § 26 тѣй, както се докладва отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: (Чете.)

„§ 27. Новъ чл. 115. Прѣглеждането оржжието, облѣклото, конетѣ, казармитѣ и дисциплината на полицейската стража, както и обучението на коннитѣ стражари, се извършва отъ особени офицери, по разпореждане на дивизионнитѣ началници, въ всѣко бригадно окръжие или дивизионна областъ отдѣлно.“

Прѣсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Моля ония г. г. прѣдставители, които приематъ § 27 тѣй, както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: (Чете.)

„§ 28. Новъ чл. 116. Особена наредба, издадена по съгласие на Военното и Вжтрѣшното Министерства, ще опрѣдѣли начина на приспособление прѣдходнитѣ три члена.“

Прѣсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Моля ония г. г. прѣдставители, които приематъ § 28 тѣй, както се докладва отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: (Чете.)

„§ 29. Глави V и VI се сливатъ въ една подъ заглавие: Особени разпореждания.“

Прѣсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Моля ония г. г. прѣдставители, които приематъ § 29 тѣй, както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: (Чете.)

§ 30. Чл. чл. 119 и 120 се изхвърлятъ, а 121—124 ставатъ 119—122.“

Прѣсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Които приематъ § 30 тѣй, както се прочете отъ г. докладчика, моля да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Нѣкой отъ прѣдставителитѣ: Прѣдлагамъ да се вдигне засѣданието!

Д-ръ Кирякъ Провадалиевъ: Прѣдлагамъ да стане сега третото четене на тоя законъ!

Константинъ Панайотовъ: Това не може! Имаме правилникъ!

Прѣсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Има прѣдложение за вдигане засѣданието; има и второ прѣдложение — да стане сега третото четене на закона.

Понеже прѣдложението за вдигане засѣданието прѣдшествува, ще туря по-напрѣдъ него на гласуване. Моля тия г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни да се вдигне засѣданието, да си вдигнатъ ржката. (Меншество.) Засѣданието ще продължава.

Тия г. г. народни прѣдставители, които приематъ спѣшность . . . (Константинъ Панайотовъ: Искамъ да говоря по прѣдложението за спѣшность!) По въпроса за спѣшността не се допущатъ никакви разисквания. (Константинъ Панайотовъ: Въпросъ за спѣшность може да бжде при първо четене, а не при третото!) Които отъ г. г. народнитѣ прѣдставители приематъ сега да стане третото четене на закона за измѣнение закона за полицията, моля да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.)

Моля г. докладчика да прочете на трето четене законопроекта.

Докладчикъ Константинъ Досевъ: (Чете.)

„Законъ

за измѣнение закона за полицията.

§ 1. Къмъ чл. 27 се прибавя слѣдующата забѣлжка: Подъ думата „бездѣлникъ“ не се разбира оня, който е членъ на общината, дѣто живѣе, има нѣкакво занятие или може да докаже съ какви срѣдства живѣе.

§ 2. Чл. 41 се измѣнява така: Приставитѣ се дѣлятъ на три разряда и се назначаватъ и уволняватъ отъ Министра на Вжтрѣшнитѣ Работи.

§ 3. Новъ чл. 42. За да бжде назначенъ нѣкой за полицейски приставъ, трѣбва да има най-малко пето-

класно образование или да е уволненъ отъ войската съ офицерски чинъ, да не е осжжданъ за прѣстѣпления, показани въ глави XIV, XVI, XVII, XX, XXI, XXII, XXIII, XXIV, XXV, XXVII, XXVIII, XXIX, XXX, XXXII и XXXIII отъ наказателния законъ, и да е издържалъ установени за това изпитъ. При равни достоинства, кандидатитѣ се подлагатъ на конкурсъ. При това, за второразреденъ приставъ се назначава само онзи, който е изслужилъ най-малко 2 години като треторазреденъ, а за първоразреденъ — който е билъ най-малко 2 години второразреденъ.

Забѣлѣжка: Лицата, които сега заематъ приставски длъжности, запазватъ мѣстата си, ако и да не отговарятъ на горнитѣ условия. Но единъ пътъ уволнени, тѣ не могатъ да бѣдатъ назначени повторно, ако не отговарятъ на тия условия.

§ 4. Новъ членъ 43. Полицейскиятъ приставъ не може да бѣде уволненъ, освѣнъ съ мотиварана заповѣдъ, обнародвана въ „Държавенъ Вѣстникъ“, за една отъ слѣдующитѣ причини: доказана неспособностъ, явно лошо поведение, болестъ или недѣлгавостъ, дѣйствително и съзнателно непокорство на началството, картоигране и за извършване едно отъ споменатитѣ въ чл. 42 прѣстѣпления, както и въобще за извършване прѣстѣпно дѣяние, което влѣче слѣдъ себе затворъ или запиране за повече отъ единъ мѣсець. Всичко това трѣбва да бѣде изложено обстоятелствено въ рапорта на окръжния управителъ.

§ 5. Чл. чл. 42—55 ставатъ 44—57.

§ 6. Новъ членъ 58. Полицейскиятъ приставъ не може да влиза въ кафенета и кръчми и въобще въ всички питейни и увеселителни заведения, освѣнъ по служба и то безъ да сѣда да се черпи или да играе на карти, табла, билиардъ и други подобни.

§ 7. Чл. чл. 56—63 ставатъ 59—66.

§ 8. Чл. 64 става 67 и се измѣнява така: Полицейскитѣ стражари се назначаватъ и уволняватъ отъ окръжния управителъ по реда, изложенъ по-долѣ.

§ 9. Чл. 65 става 68 и се измѣнява така: За полицейски стражаръ може да бѣде назначено само лице, което, слѣдъ като е изслужило военната си тежба, прѣкарало е курса за подготвяне полицейски стражари (чл. 113) и не е прѣминало 30-годишна възраст. Освѣнъ това, то трѣбва да прѣдстави медицинско свидѣтелство, че е съвършено здраво, и задължение, че ще служи най-малко 3 години.

Забѣлѣжка: Чл. 42, относително прѣстѣпленията, забѣлѣжката подъ него, и чл. 43, относително причинитѣ за уволнение, се отнасятъ и за стражаритѣ.

§ 10. Новъ членъ 69. За старши стражаръ се назначава само онзи, който е изслужилъ като младши най-малко 3 години и има поне двукласно образование. При равни достоинства, прѣдпочитатъ се ония, които сж стояли въ войската на свѣрхсрочна служба.

§ 11. Чл. чл. 66—72 ставатъ 70—76.

§ 12. Въ чл. 73, който става 77, думитѣ „и офицеритѣ“ се изхвърлятъ.

§ 13. Чл. чл. 74—91 ставатъ 78—95.

§ 14. Къмъ чл. 92, който става 96, се прибавя: безъ разрѣшение отъ окръжния управителъ.

§ 15. Чл. 93 става 97.

§ 16. Втората алинея на чл. 94, който става 98, се измѣнява така: Окрѣжниятъ управителъ и околийскиятъ началникъ могатъ да взематъ при себе си на дежурство по единъ стражаръ, но само за изпълнение служебни порѣчки.

Строго е забранено да се взематъ стражарскитѣ копѣ за ездене отъ други лица, даже и съ съгласието ѣа самитѣ стражари.

§ 17. Чл. чл. 95—97 ставатъ 99—101.

§ 18. Къмъ чл. 98, който става 102, се прибавя: ако конвоируемиятъ пътува съ пайтонъ, стражарѣтъ бива пѣши и сѣда въ самия пайтонъ до пайтонджията. Изключение се допуца само за министритѣ.

§ 19. Къмъ чл. 99, който става 103, се прибавя: прѣобличане на полицейския стражаръ въ обикновено (неформено) облѣкло, не се допуца, освѣнъ когато се намѣри въ отпускъ или по изпълнение на сѣдебни порѣчки и по разпореждането на сѣдебнитѣ власти.

§ 20. Чл. чл. 100 и 101 ставатъ 104 и 105.

§ 21. Въ чл. 102, който става 106, се въвеждатъ слѣдующитѣ измѣнения: въ пунктъ а се изхвърлятъ думитѣ: и отъ пѣтна повинностъ; пунктове г и д се сливатъ въ единъ съ съдържание: получава пенсия за изслужени години споредъ специалния законъ.

§ 22. Чл. чл. 103—108 ставатъ 107—112.

§ 23. Заглавието на раздѣлъ V се измѣнява тѣй: Подготвяне кандидати за полицейски стражари, прѣглеждане и обучение стражата.

§ 24. Чл. чл. 109—116 се изхвърлятъ.

§ 25. Новъ членъ 113. Въ Столицата, както и другадѣ, дѣто се види за нужно, се устройватъ ежегодно курсове за подготвяне кандидати за полицейски стражари.

Въ тия курсове постѣпватъ само войници, които сж уволнени прѣзъ сѣщата година, или най-много двѣ години по-рано, по изслужване военната си тежба, или сж били на свѣрхсрочна служба.

Числото на постѣпующитѣ въ курса се опрѣдѣля ежегодно отъ Министра на Вѣтрѣшнитѣ Работи. Половината отъ това число трѣбва да сж служили въ конницата, или, ако такива нѣма, да сж били ездачи въ артилерията.

§ 26. Новъ членъ 114. Въ курса за подготвяне кандидати за полицейски стражари могатъ да постѣпватъ само войници, които сж напълно грамотни. При това, всѣки пътъ се прѣдпочитатъ унтеръ-офицеритѣ, а слѣдъ тѣхъ ефрейторитѣ.

§ 27. Новъ членъ 115. Прѣглеждането орѣжието, облѣклото, конетѣ, казармитѣ и дисциплината на полицейската стража, както и обучението на коннитѣ стражари, се извършва отъ особени офицери, по разпореждане на дивизионнитѣ началници, въ всѣко бригадно окрѣжие или дивизиона областъ отдѣлно.

§ 28. Новъ членъ 116. Особена наредба, издадена по съгласие на Военното и Вѣтрѣшното Министерство, ще опрѣдѣли начина на приспособление прѣдходнитѣ три члена.

§ 29. Глави V и VI се сливатъ въ една подъ главие: Особни разпореждания.

§ 30. Чл. чл. 119 и 120 се изхвърлятъ, а 121—124 ставатъ 119—121.“

Прѣсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Ще туря на гласуване изцѣло на трето четене закона за измѣнение закона за полицията. Моля тия г. г. народни прѣдставители, които приематъ тоя законъ тѣй, както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Иванъ Ст. Кирковъ: Прѣдлагамъ да се вдигне засѣданието.

Прѣсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Г-нъ Кирковъ прави прѣдложение да се вдигне засѣданието. Моля тия г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни да се вдигне засѣданието, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.)

Прѣди това, имамъ честъ да съобща на почитаемото Народно Събрание, че е постъпила отъ г. г. Габровски и Лунговъ интерпелация къмъ г. Министра на Народното Просвѣщение. Ще бѣде изпратена на г. Министра на Народното Просвѣщение и когато съобщи, че е готовъ за отговоръ, ще бѣде турена на дневенъ редъ.

Възъ основание на вътрѣшния правилникъ Бюрото е разрѣшило отпускъ на народния прѣдставителъ г... (Не се чуе.)

Заедно съ това Фердинандскиятъ народенъ прѣдставителъ, г. Кочанковъ, иска 20-дневенъ отпускъ по важни причини. Понеже Бюрото не може да разрѣшава толкова отпускъ, питамъ: съгласно ли е Народното Събрание да се даде на г. Кочанкова отпускъ 20 дена? Моля тия г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Болшинство.

Свищовскиятъ народенъ прѣдставителъ, г. Аврамовъ, по важни причини, иска 10-дневенъ отпускъ. Които сж съгласни да му се даде тоя отпускъ, моли да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Дневниятъ редъ за утрѣшното засѣдание е продължение отъ днешния дневенъ редъ, и заедно съ това ще се

турятъ и другитѣ законопроекти, които бѣха постъпили и се раздадоха днесъ.

Министъръ Петъръ Пешевъ: Азъ моля Народното Събрание да се съгласи, щото на пръвъ дневенъ редъ за утрѣ да се тури разискването на врѣменнитѣ наредби по печата.

Прѣсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Г-нъ Министърътъ на Правосъдието прави прѣдложение да се тури на дневенъ редъ . . .

Михаилъ К. Сарафовъ: Вие ударихте звънеца и засѣданието се закри. Г-нъ министърътъ нѣма право да говори.

Прѣсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Г-нъ Сарафовъ! Тия работи Вамъ сж извѣстни. Когато всички сте наставали и когато единъ прѣсѣдателъ прѣсѣдателствува, съгласѣте се, че не може навредъ да обърне внимание и да види всички. Забѣлжете, че г. Министърътъ на Правосъдието бѣше правъ, когато направи това прѣдложение; затова, счетохъ за длъжностъ да туря на вотирание неговото прѣдложение. Моля тия г. г. прѣдставители, които сж съгласни да се турятъ за утрѣ на първо мѣсто въ дневния редъ врѣменнитѣ наредби за прѣстѣпленията по печата, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Константинъ Досевъ: Прѣдлагамъ да се тури на дневенъ редъ за утрѣ доклада на комисията по законопроекта за селскитѣ общини на второ четене. (Гласове: Не е раздаденъ!)

Прѣсѣдателствующий Д-ръ Сава Иванчовъ: Слѣдъ врѣменнитѣ наредби ще слѣдватъ други въпроси отъ днешния дневенъ редъ, като се притурятъ още на първо четене законопроектъ за сѣдебнитѣ пристави; слѣдъ туй законопроектъ отъ Министерството на Търговията и Земледѣлието, които днесъ ви се раздадоха: за допълнение закона за мѣрките противъ филуксерната зараза отъ 1895 г., за допълнение закона за повдигане овощарството, за допълнение и измѣнение закона за повдигане на копринената индустрия, и законопроектъ на Министерството на Народното Просвѣщение за училищата.

Засѣданието сега се вдига.

(Вдигнато въ 7 часътъ и 45 минути вечерта.)

Прѣсѣдатель: Жечо А. Бакаловъ.

Секретари: { Д-ръ Пеню Динчевъ.
Коста Ранковъ.
Д-ръ Христо Йордановъ.
Миланъ Макавѣевъ.
Иванъ Бѣлиновъ.
Д-ръ Петъръ Гудевъ.

Подпрѣсѣдатели: { Д-ръ Сава Иванчовъ.
Христо Г. Поповъ.

Секретари: { Владимиръ Недѣлевъ.
Д-ръ Йорданъ Ц. Нейовъ.
Д-ръ Кирикъ Н. Провадалиевъ.
Д-ръ Василъ Дочевъ.
Д-ръ Фоти Симеоновъ.
Кръстанъ Доцевъ.

Началникъ на Стенографическото Бюро: Т. Хр. Гължбовъ.